TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI

Güzel Yazılar

ŞİİRLER

ANKARA, 1997

Güzel Yazılar

ŞİİRLER

Güzel yazılar: şiirler / Hazırlayan: İsmail Parlatır... [ve başk.] . – 5. bsk. – Ankara: Türk Dil Kurumu, 2015.

XXV, 299 s. ; 20 cm. -- (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları; 644. Güzel Yazılar Dizisi; 8)

ISBN 975-16-0917-8

1. Türk Şiiri – Antoloji I. Parlatır, İsmail (haz.)

811.42

Türk Dil Kurumu Yayınları

Güzel Yazılar

ŞİİRLER

5. Baskı

Ankara, 2015

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
Türk Dil Kurumu Yayınları: 644
Güzel Yazılar Dizisi: 8

Güzel Yazılar
ŞİİRLER

*

Hazırlayanlar:
Güzel Yazılar Yazı Kurulu
Prof. Dr. İsmail PARLATIR (Başkan)
Prof. Dr. İnci ENGİNÜN
Prof. Dr. Orhan OKAY
Prof. Dr. Zeynep KERMAN
Prof. Dr. Kâzım YETİŞ
Prof. Dr. Necat BİRİNCİ

*

Kapak tasarımı:
Hangar Marka İletişim Reklam Hizmetleri Yayıncılık Ltd. Şti.
Tel: +90 (031 2) 425 07 34

*

Baskı:
Ertem Basım Yayın Dağıtım
Nasuh Akar Mahallesi 1404. Sokak, 19
TR 06520 Çankaya, Ankara
Telefon: +90 (312) 284 18 14
Belgegeçer: +90 (312) 284 31 66

*

Birinci baskı: Ankara, 1997
İkinci baskı: 2003
Üçüncü baskı: 2007
Dördüncü baskı: Ankara, 2011 Eylül
Beşinci baskı: Ankara, 2015 Haziran

*

Baskı sayısı: 5000 adet
ISBN: 975-16-0975-5

*

Dağıtım:
Türk Dil Kurumu
Remzi Oğuz Arık Mahallesi
Atatürk Bulvarı, 217
TR 06680 Çankaya, Ankara
Telefon: +90 (312) 457 52 00
Belgegeçer: +90 (312) 468 07 83
Genel Ağ: http://tdk.org.tr

*

©5846 sayılı Yasa'ya göre
eserin bütün yayın, çeviri ve alıntı hakları
Türk Dil Kurumuna aittir.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ XIX
Dilin Tadı XIX
Şiirler Üzerine XXVII

MEHMED ÂKİF ERSOY
Bülbül 1
Gece 3

YAHYA KEMAL BEYATLI
Bir Tepeden 5
Bir Başka Tepeden 5
Ses 6
Çubuklu Gazeli 7
Vedâ Gazeli 7
Deniz Türküsü 8
Gece 9
Hayal Şehir 9

AHMET HAŞİM
Bir Günün Sonunda Arzu 11
Tahattur 12
Havuz 12
Orman 12

ÂŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU
Güzelliğin On Par-etmez 13
Sen Bir Ceylan Olsan Beni de Bir Avcı 14
Kara Toprak 14
Dostlar Beni Hatırlasın 16
Uzun İnce Bir Yoldayım 17

ŞÜKÛFE NİHAL BAŞAR

Bozma Odanı 19
Anadolu Kadınlarına 20

ALİ MÜMTAZ AROLAT

Bir Gemi Yelken Açtı 21
Bu Akşam 22

İSMAİL HAMİ DANİŞMEND

Kıtalar 23

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL

Gurbet 25
Kızıl Saçlar 27
Çoban Çeşmesi 29
Şaire Kaside 30

HALİT FAHRİ OZANSOY

Bir Saat Çalar 32
Rüyam 33

ORHAN SEYFİ ORHON

Üç Dünya 34
Veda 35

YUSUF ZİYA ORTAÇ

Bir Rüzgâr Esti 36
Evim 36
Yabancı Ellerde 37
Koşma 38

ENİS BEHİÇ KORYÜREK

Hatıra 39
Bir Cenaze Alayı 39
İkinci Varlık 40

CEMAL YEŞİL

Rübailer 41

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Vermek Gerek Yol Boyunca Mısralar 43
Git, Bahar! 45

AHMET KUTSİ TECER

Tabiat Odam 46
Nerdesin 47
Rüzgâr 48
Halay 49

AHMET HAMDİ TANPINAR

Mavi Maviydi Gökyüzü 50
Ne İçindeyim Zamanın 51
Yavaş Yavaş Aydınlanan 52
Şiir 53
Selâm Olsun 54

KEMALETTİN KAMU

Bir Yolcuya 55
Siperde Akşam 56
Kimsesizlik 56
Gurbet 57
Güz 57
VIII 58

ORHAN ŞAİK GÖKYAY

Karmakarışık 59
İşte O Şiir Bu! 60

ZEKİ ÖMER DEFNE

Kıyıdaki Tekne 62
Ziller Çalacak 63
Nereden Teşrif 64

ARİF NİHAT ASYA

Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor 65
Destan 67
Devler 68
Çocuk ve Ağaç 69
Fetih Marşı 70

ÖMER BEDRETTİN UŞAKLI

Deniz Hasreti 72
Bursa'da Akşam 73

SABRİ ESAT SİYAVUŞGİL

Bıkmak 74
Yolculuk 74
Odalar ve Sofalar 75

CEVDET KUDRET SOLOK

Seyahat 77
Toprağa Bağlı 77

VASFİ MAHİR KOCATÜRK

Iztırap 78

YAŞAR NABİ NAYIR
Karacahmet'te Akşam 79

AHMET MUHİP DIRANAS
Serenad 80
Olvido 81
Şehir Üstünden Geçen Bulutlar 83

NECİP FAZIL KISAKÜREK
Nakarat 84
Geçen Dakikalarım 85
Otel Odaları 86
Bu Yağmur 86
Beklenen 87
Yıldızlı Bir Gecede 87
Şehirlerin Dışından 88
Kaldırımlar 90

ASAF HALET ÇELEBİ
İbrahim 92
Nirvana 93
Mansûr 93
Memleketim 94
İstanbul'umun Dili 95

SABAHATTİN ALİ
Melânkoli 96
Koşma 97

MUSTAFA SEYİT SUTÜVEN
Sutüven 98
Sanat 100
Son Kumaş 101

BEHÇET KEMAL ÇAĞLAR

Olamıyor Bir Türlü 103
İstiyorum 104

MUNİS FAİK OZANSOY

İçerenköy'den 105
Yakınma 106

CAHİT SITKI TARANCI

Gün Eksilmesin Penceremden 107
Sanatkârın Ölümü 107
Memleket İsterim 108
Minareler 108
Yalnızlık 109
Düşten Güzel 109
Abbas 110
Aşk 110

ZİYA OSMAN SABA

Geçen Zaman 111
Sebil ve Güvercinler 112
Nefes Almak 112

BEDRİ RAHMİ EYUPOĞLU

Türküler Dolusu 114
Can Kuşudur 117
Gökyüzünü Takdim Ederim 118
Bir Yaz Geçti 118

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

Türkçe Katında Yaşamak 119

COŞKUN ERTEPINAR

Malazgirt'te Işıyan Gün 122
Bahçende Çiçekler Açsın 123
Gülücüklerle Açılmak Sabaha 124

ORHAN VELİ KANIK

İstanbul Türküsü 125
Değil 126
Ah Neydi Benim Gençliğim! 126
Denizi Özleyenler İçin 127
Kapalı Çarşı 128
Ölüme Yakın 128
Anlatamıyorum 129

OKTAY RIFAT HOROZCU

Hayatımı Düşündüm 130
Hürrem Sultan'a Gazel 131
Yaban Gülü 131

MELİH CEVDET ANDAY

Tohum 132
Rahatı Kaçan Ağaç 133
Tezgâh 133
Alaturka 134

CELÂL SILAY

Deneme 135
Haziran Şiiri 136

BAKİ SÜHA EDİBOĞLU

Yalnız Ağaç 137
Gece Yağmuru 137
Aşk Türküsü 138

BEHÇET NECATİGİL

Barbaros Meydanı 140
Evler 141
Solgun Bir Gül Dokununca 143
Abdal 145

CAHİT IRGAT

Rüzgârlar Boyu 146
Bulut 147

İLHAN BERK

Sonnet 148
Rondo 149

CAHİT KÜLEBİ

Hikâye 150
Sıvas Yollarında 151
Rüzgâr 152
Yurdum 153

İLHAN GEÇER

Belki 155
Melankoli 156
Mevsimlerin Getirdiği 157

SALAH BİRSEL

Bir Gazel Sevilere 158
Şiir Dersi 159
Dünya Şarkısı 160

CEYHUN ATUF KANSU

Küçük İstasyonlarda Akasya Ağaçları 161
Gelir Halkın Dağlarından 162

İBRAHİM MİNNETOĞLU
Yunus Emrem 163
Tutkum 165

RÜŞTÜ ONUR
Bir Şarkı Söyle Yavrum 166
Denize Seranat 166

NECATİ CUMALİ
İyi Kız 167
Vurun Yalnızlığa 168

HALİL SOYUER
Görürsen 169
Bu Gece 170

ŞİNASİ ÖZDENOĞLU
İkimiz 171
Nereye Kalbim 171
Ölümden de Güzel 172

OSMAN ATİLLÂ
Arzuhâlci 173
Bu Hayat Bizim İçin 174

FEYZİ HALICI
Ova Kavağında Zaman 175
Konya Destanı 176
Ellerime Kar Yağıyor 178
Dörtleme 179
Senden Kurtul Sana Kaç 180

MEHMET ÇINARLI
Gerçek Hayali Aştı 182
Sandalda 182
Sorma 183

ÖZDEMİR ASAF
Altro 184
Pay 184

ATiLLÂ İLHAN
Ben Sana Mecburum 186
Elde Var Hüzün 188

ARİF DAMAR
Yarından Tezi Yok 189
Yol Yorgunu 189

BEKİR SITKI ERDOĞAN
Marya 191
Yosma 193

GÜLTEKİN SAMANOĞLU
Gözaydınlarla 194
Özleyiş 195
Önce Ellerin 195
Ağaçlar Ayakta Ölür 196

AHMET TUFAN ŞENTÜRK
Ölmeyeceğim 197
Babacığım 198
Beni Dostlarım Öldürür 200
Kim 201

NURETTİN ÖZDEMİR
Destanlar İçinde Aziziye 202
Vatan 203
Uzak İstanbul 204

TURGUT UYAR
Türkiyem 205
Göğe Bakma Durağı 206
Vakitsiz Uykulardan 207

OSMAN TÜRKAY
Beşparmak Dağı Melodileri 208
Evrensel Işıktı Hani İçinizdeki 210
Açık Denizler Ağıdı 211

AHMET ARİF
Hasretinden Prangalar Eskittim 214

AYHAN HÜNALP
Islak Kanatlı Kuşlar 216
Bulutlar 217

METİN ELOĞLU
Dayı Bey 218

NÜZHET ERMAN
İmece 220

EDİP CANSEVER
İnfılâk 222
Medüze 223

ERCÜMENT UÇARI

Ut 224
Büyü 224
Sekizinci Ben 225
Albatros Adı Bir Gün Gelecek 226

NİYAZİ YILDIRIM GENÇOSMANOĞLU

Rum Gazileri 227
Geçmişten Geleceğe Doğru Güzellemeler 231

MUSTAFA NECATİ KARAER

Kapılar 233
Renklerin Uykusu 234
İstanbul Kapılarında 235

KERİM AYDIN ERDEM

Âşıklar Böyle Söyler 238
Sevmek Kaçmak Değil 239
Çocukluğumdan Çizgiler 240

BAHATTİN KARAKOÇ

Uzaklara Türkü 241

TALAT SAİT HALMAN

Sevgi Yarın 244
Üsküdar 245

CEMAL SÜREYA

Üvercinka 247
Öğle Üstü 248
Taze Dualarla 249

ECE AYHAN
Arapların At Koşturmaları 250
Şiirin Deniz Kıyısındaki Sesi 250
Fayton 251

A. TURAN OFLAZOĞLU
Hüsn ü Aşk II 252
Sevende Güzel 253

ÖZKER YAŞIN
Dumanlar Senfonisi 254

SEZAİ KARAKOÇ
Mona Rosa 256
Balkon 259

GÜLTEN AKIN
Yeniden 260
Kesik 261

KEMAL ÖZER
Kadırga 262
Yabansı Vakit 263

HİLMİ YAVUZ
Ölüm ve Zaman 264
Ten Sonnet'si 265

YAVUZ BÜLENT BAKİLER
Lâleli - Aksaray 266
Sıvas'ta Yoksul Çocuklar 267
Şaşırdım Kaldım İşte 268
Gece Yarısında Bir Yalnız Adam 269

ÖZDEMİR İNCE
Adıyla Başlarım Onun 271

ÜLKÜ TAMER
O Eski Bir Güvercindi... 274
Yazın Bittiği 275

TÜRKÂN İLDENİZ
Bilinen Gerçek 276

HUSREV HATEMİ
Ümit, Çaresizlik İkilisine Gazel 277
Aşka Reddiye 278

ERDEM BEYAZIT
Kar Altında Hüzün Denemesi 279
Yok Gibi Yaşamak 280

CAHİT ZARİFOĞLU
Ayna 281

YÜKSEL PAZARKAYA
Söz 282
Tanrıya Tanrıya 282
Ozansan 283

ATAOL BEHRAMOĞLU
Her Şey Şiirdir... 284
Unuttum, Nasıldı Annemin Yüzü 285

DİLÂVER CEBECİ
Dönence 286

REFİK DURBAŞ
Mavi Serçe ve Kardan Adam 287

BEŞİR AYVAZOĞLU
Evler ve Devler 288

İSMET ÖZEL
İçimden Şu Zalim Şüpheyi Kaldır Ya Sen Gel
Ya Beni Oraya Aldır 290
Mataramda Tuzlu Su 292

BEHÇET AYSAN
Bir Yalnız Nar Ağacı 294

EBUBEKİR EROĞLU
Aldı Simurg'un Elçisi: Şarkı 295
Baba Ocağı 295

TUĞRUL TANYOL
Zamansızlık Hâli 297
Zamanın Tozları 298

SUNUŞ

DİLİN TADI

Dil denen mucizeyi nasıl anlatmalı, bilmiyorum. İnsan zekâsının bütün pırıltıları, insan ruhunun bütün duyuşları, titreyişleri, dalgalanışları orada. Mavi gökle kara yer arasında, ikinci bir âlemde daha yaşıyor insan. Dil adı verilen, sınırları olmayan, sonsuz bir âlemde.

Sözlüklere dalmak benim için güzeldir; gramerler arasında dolaşmak da güzeldir. Fakat birkaç ciltle sınırlı sözlükler ve gramerler asla dilin kendisi değildir. Sözlükler, bir dilin bütün kelimelerini içine alsa bile nihayet bir kelimeler listesinden ibarettir. Gramerler ise bir kurallar sıralamasından başka nedir? Bir gramerde yer alan söz dizimi kurallarını sayısız örneklerle zenginleştirirsiniz. Bir sözlükte yer alan elli bin kelimeyi, sayısız örgüler içinde bir araya getirirsiniz. İşte dil bu sayısız örgü ve örneğin evrenidir. Binlerce yıldan beri milyonlarca insan tarafından yaratılan bir evren. Aynı kelimeler, sonsuzluğa doğru uzanan zamanda, daha milyonlarca örnek ve örgü içinde kullanılacaklar. Kelimelerin bir kısmı ölse de, bir kısmı şekil ve manasını değiştirse de düşünce ve duygularımızın bin bir tonunu, birbirinden farklı bin bir kalıp içinde ifade etmeye devam edecekler. "Nice nice sözüm olsa bengü taşa vurdum... Bengü taş diktirdim, gönüldeki sözümü vurdurdum" diyen Bilge Kağan "neng neng (nice nice)" ve "bengü taş (ebedî taş)" sözleriyle sonsuzluğu anlatır. Uygurların hükümdarı Tengride Bolmış İl İtmiş Bilge Kağan "bin yıllık, tümen günlük bittiğimi, belgemi yassı taşa yazdırttım" derken sonsuzluğu "bin yıllık, tümen (on bin) günlük" kalıbıyla ifade eder. Balasagunlu Yusuf "tümen ming" veya

"tümen tü" kalıplarıyla sonsuzluğu anlatır: Törüttüng tümen ming bu sansız tirig (on bin ve bin sayısız canlıyı yarattın.) Tümen tü çiçekler yazıldı küle (On binlerce çiçek gülerek yayıldı). Sadece sonsuzluk kavramı için kaç örgü var? Bakınız Balasagunlu Yusuf bir başka yerde ne diyor: uçuglı yorıglı tınıglı neçe - tirilgü seningdin bulup yir içe (uçan, yürüyen, duran nice şeyler - rızkını senden bulup yer içer). İşte bu da varlıkların sonsuzluğunun bir başka ifadesi; "Binlerce, on binlerce" derken yine sonsuzluğu ifade etmiyor muyuz? Diğer Türk lehçelerinde "binlerce" yerine "minglep (binleyip)" diyorlar. Bu da bir başka anlatış tarzı.

"Bin"i ve "on bin"i anlıyorum. Bunlar "belirli" olsa da yüksek sayıları anlattıkları için insanda sonsuzluk duygusu uyandırıyor. On bini ve bini bir araya getirerek sonsuzluğu ifade ediş tarzı daha da anlaşılır bir şey. Ama insanoğlu sayılarla yetinmemiş; "neng neng, nice nice" gibi sorularla da sonsuzluğu anlatmış. "Binlerce" ve "minglep" örneklerinde çokluk ve katlama ifade eden eklere başvurulduğunu görüyoruz. Ya "bin bir gece masallar"ndaki "bin bir" kalıbına ne demeli? Bin bir... "Bin" ile küme tamamlanıyor; fakat siz "bin bir..." diyerek sonsuzluğa açılıyorsunuz. "Ebedî, sonsuz, sayısız, ölümsüz..." gibi daha pek çok kelimeyi sıralayabiliriz. Ben "sonsuzluk" kavramı için kaç kelime ve kalıp kullanıldığını anlatmak istemiyorum; asıl anlatmak istediğim şudur. Sadece bu kavram için bu kadar ifade tarzı var. Bir de "sonsuzluk" kavramının; ikinci, üçüncü, dördüncü... kavramlarla ilişkiye girdiğini düşününüz: Taşın sonsuzluğu, taş üzerindeki yazıların sonsuzluğu, yazıyla anlatılan düşüncelerin sonsuzluğu, varlıkların sonsuzluğu, evrenin sonsuzluğu, evrenin sonsuzluğundaki mucize... Bu mucize kimbilir kaç kelimenin bin bir türlü örgüsüyle anlatılabilir! Ve işte bu bin bir türlü örgünün kendisi de bir mucizedir. Bu mucizenin adına dil diyoruz.

Ana dilimizin tek tek kelimeleri de şüphesiz bize tat verir. *Sevgili, biricik, yeşil, duygu, şiir* kelimeleri ne kadar tatlıdır! *Güç, kuvvet, kudret* kelimelerinde sanki bir güç gizlidir. *Aslan, kaplan, kartal, bürküt* sözlerinde sanki bir yücelik vardır. *Yüce, yüksek, ulu* kelimeleri sanki sesleriyle de bu kavramları çağrıştırır. "Kuş"ta kuşun cıvıltısını, "yılan"da yılanın yerde sürünüşünü, "toprak"ta toprağın katılığını duyarız. "Gülümsemek"te gülümseyişin tatlılığı, "düşünmek"te düşüncenin derinliği var gibidir. "Ağlamak"ta ve "üzülmek"te bir ağırlık, bir eziklik vardır. "Üzülmek, büzülmek, süzülmek, çözülmek" acaba tesadüfen mi hep üzüntülü kavramları anlatır? İnsan süzülürse, toplum çözülürse bunlar canımızı sıkar. Ya suyun süzülmesi, işin çözülmesi... İşte kelimeler arasındaki örgü burada kendini gösteriyor. Binlerce kelime arasında bin bir türlü örgü kurabiliriniz.

Şakaklarıma kar mı yağdı, ne var;
Benim mi Allahım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar...
Neden böyle düşman görünürsünüz
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Şakak ve kar kelimeleri belki başka insanlar tarafından da bir arada kullanılmıştır; fakat "şakaklarıma kar mı yağdı" örgüsü her hâlde sadece Cahit Sıtkı'ya mahsustur. Şairin karı şakaklarını düşünerek yağdırdığına eminim. Belki de karlı bir havada yürürken bu manzarayı gördü ve kaydetti. Fakat "kar"ın "saçların kırlaşması"ndaki "kır" kelimesiyle ses yakınlığını, "-larıma" ve "kar mı" parçalarında a, r, ı, m seslerinin art arda sıralandığını, bu sıralanışın "ne var"da kısmen devam ettiğini Cahit Sıtkı'nın düşündüğünü sanmıyorum. Şair, ahenk yaratan bu örgüyü düşünerek değil sezişiyle kurmuş olmalıdır. Ya aynalarla dostluk arasındaki ilgi? Her gün baktığımız aynanın, dostumuz olduğunu kaçımız düşündük? Aramızdan birkaç kişi bunu düşünmüş

olsa bile, ağarmış şakaklarımız ve morarmış göz altlarımızla aynaların artık bize bir düşman gibi göründüğünü Cahit Sıtkı'ya kadar her hâlde hiç kimse dile getirmedi? Hele "ayna, dost, düşman, yıl, görünmek" kelimelerinin iki mısra içinde bu şekilde örülüşü... Tabiî ki bu bir san'atkârın tasarrufudur ve san'atkâr ister şuurla, ister sezişle olsun, kelimelerin maddelerini ve ruhunu elleriyle yakalayarak onları bir düzene sokmuştur.

San'atkâr olmayan insanlar da kelimeleri bir örgü içinde kullanırlar. Dil tek tek kelimeler değil, kelimeler arasında kurulan bu örgüdür. Dilin asıl tadına da bu örgü içinde varabiliriz. Milyonlarca insanın, yüzlerce yıl içinde her gün konuşarak ve yazarak kurduğu bu örgünün kendisi doğrudan doğruya bir san'at eseridir. Tıpkı anonim bir türkü, anonim bir destan gibi yaratıcısı belli olmayan bir san'at eseri. Daha doğrusu dili kullananların tamamının yarattığı san'at eseri. Milyonlarca beyinden ve ruhtan süzüldüğü için de elbette bir şaheser. Dille meydana getirilen eserleri bu bakımdan diğer san'at eserlerinden daha avantajlıdır. Şiirin, romanın, hikâyenin, denemenin kendileri birer san'at eseri olduğu gibi onları meydana getiren malzeme de bir san'at eseridir.

Her konuşmadan ve her yazıdan aynı tadı alabilir miyiz? Günlük konuşmalar da bize tat verir mi? Şüphesiz, dilin kendisine mahus tadı, günlük konuşmalarda da vardır. "Altıyı beş geçe, dokuza on kala, koşarak merdivenlerden indim, yavrucuğum gözlüğümü bana uzatır mısın?" ibarelerinde ben Türkçenin tadını buluyorum. Dilin örgüsü bozulmaz, konuşurken kelimeler düzgün söylenirse dilin tadı her zaman duyulur. "Kuzum, nerelerdeydin? Seni beklemekten dizlerime kara su indi." diyen yaşlı kadının siteminde; "anneciğim, hani bana oyuncak alacaktın?" diyen küçük kızın soruşunda; "işine git be kardeşim, seni mi dinleyeceğiz?" diyen yorgun adamın diklenişinde Türkçenin kendisine mahsus tadı elbette vardır. Fakat bunlar bir san'atkâr

kaleminde bir araya getirildiği zaman tat yoğunlaşır. Günlük hayat içinde farkına varmadığınız bu tadı, Hüseyin Rahmi'deki mahalle arası konuşmalarında, Ahmet Rasim'in satıcılarında bulursunuz. Bakınız Dede Korkut "dolduran top" dediği kadınları nasıl anlatıyor:

"Teptiği gibi yerinden kalktı; elini yüzünü yıkamadan obanın o ucundan bu ucuna, bu ucundan o ucuna koşuşturdu; lâf taşıdı, kapı dinledi; öğleye kadar gezdi. Öğleden sonra evine geldi; baktı ki uğru köpekle koca dana evi birbirine katmış; ev tavuk kümesine, sığır damına dönmüş; komşularına bağırır ki kız Zeliha, Zübeyde, Ürüveyde, Cankız, Canpaşa, Ayna Melek, Kutlu Melek! Ölmeye yitmeye gitmemiş idim; yatacak yerim yine bu harap olası idi; nola idi, benim evime bir lâhza baka idiniz; komşu hakkı Tanrı hakkı, diye söyler. Bunun gibisinin hânım, bebekleri yetişmesin; senin ocağına bunun gibi avrat gelmesin!"

Bu alıntıda, o devrin günlük konuşmalarından başka hiçbir şey yok. Fakat san'atkâr bunları yoğun şekilde bir araya getirip dilin tadına varmamızı sağlıyor.

Cahit Sıtkı da

Neden böyle düşman görünürsünüz
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

diye sorarken günlük dilden pek ayrılmıyordu ama aynalarla dostluktan bahsederek bize bambaşka bir tat daha sunuyordu.

San'atkârlar günlük dili işleyerek; eserlerine, yine birçoğunu dilin içinden çıkardıkları tatlar katarak; bazen de yepyeni buluş ve örgülerle bizde bambaşka hazlar uyandırarak dilin tadına varmamızı sağlarlar. Onların eserleri ile dilimizin güzelliğini fark eder, dilimizi daha çok severiz.

Yahya Kemal

Kandili yüzerken uykularda
Mehtabı sürükledik sularda.

derken şüphesiz yine günlük kelimeleri kullanıyor. Fakat Yahya Kemal'e kadar hiç kimse Kandili'yi uykularda yüzdürmemiş, mehtabı sularda sürüklememiştir. Bakınız Ahmet Haşim, mavi göklerde kargaların çirkin sesleriyle ötüşlerini nasıl tasvir ediyor:

"Sanki binlerce çelik makas, semaların lâciverdîsini doğramak için mütemadiyen açılıp kapanarak, havada cehennemî bir gürültü ile şakırdıyor."

"Sema, lâciverdî" gibi sözler eskimiş olsa bile burada da günlük kelimeler kullanılmıştır. Fakat kargaların gagalarını çelik makaslara benzetmek ve onların ötmek için gagalarını açıp kapayışlarını, göğün maviliğini doğramak olarak düşünmek sadece Ahmet Haşim'e mahsus bir imtiyazdır. Haşim bu herkesten farklı düşünce tarzını, kelimelerin sırtına ve kelimeler arasında kurulan örgüye yüklemiştir. Bir başka san'atkâr, kargaları hallaca, gagalarını hallaç yayına benzetebilir ve kargaların beyaz bulutları pamuk gibi attığını yazabilirdi. Görüldüğü gibi kelimeler ve onlar arasında kurabileceğimiz bin bir örgü bize sonsuz imkânlar bağışlamaktadır ve san'atkârlar bu imkânları en iyi kullanan insanlardır. Bunun için de biz dilimizin tadını yoğun olarak şair ve yazarlarımızın eserlerinde buluruz. İşte bunu düşünen Türk Dil Kurumu, sözlük ve gramer çalışmalarının yanında, dilimizin en güzel eserlerinden seçilmiş parçalar aracılığıyla insanlarımızı dille doğrudan doğruya temasa geçirmek ve dilimizin tadını onlara ulaştırmak için "Güzel Yazılar" adlı bir dizi yayın plânlamıştır. Burada pratik bir amaç güdüyor ve insanlarımızı, dilimizin en güzel verimleriyle rahatça karşılaştırmayı düşünüyoruz. Özellikle okul çağındaki gençlerimize ulaşmak ve er-

ken yaşta onlara Türkçenin tadını tattırmak istiyoruz. Ortaya çıkan yeni şartlar, Türkiye dışındaki Türklerin de bu tür kitaplara ihtiyaç duyduğunu göstermiştir. Onların her gün artan yoğun taleplerini karşılayabilmek arzusu, bu dizinin bir başka sebebidir.

"Güzel Yazılar" dizisinde türlere göre bir ayrım yaptık ve her türün en güzel örneklerini seçmeye çalıştık. Dilimizin güzel eserleri, şüphesiz ki seçtiklerimizden ibaret değildir. Türkçe, bin yılı aşkın bir zamandan beri, Asya'da, Avrupa'da, hatta Afrika'da on binlerce eser vermiş büyük bir dildir. Bu pınar hâlâ gürül gürül akmakta ve yalnız Türkiye'de değil, dünyanın birçok yerinde her gün pek çok eser vermektedir. On binlerce eserin her birinde ayrı bir tat, ayrı bir zenginlik vardır. Bunlar arasında seçim yapmak hiç de kolay değildir. "En güzelleri bizim seçtiklerimizdir." iddiasında bulunmak da mümkün değildir. Ancak bu dizideki parçalarla gençlerimizin diğer eserlere de ulaşabileceklerini düşünüyoruz. Onlar yalnız Türkçenin tadını bulmakla kalmayacaklar, dilimize daha pek çok tatlar katacaklardır.

Prof. Dr. Ahmet B. ERCİLASUN
Türk Dil Kurumu Başkanı

ŞİİRLER ÜZERİNE

Şiirin edebiyat dünyası içinde ayrı bir yeri var. "Bu ayrıcalık nereden geliyor?" diye bir soru her zaman akla gelebilir; daha doğrusu da gelmektedir. Çünkü şiir, insanoğlunun varlığı ile birliktelik arz ediyor. İnsanı insan yapan değerlerin başında "söz" ile "güzel" nasıl bir öncelik kazanıyorsa, bu değerleri şiir için de geçerli görüyoruz. Şiirin özünde söz, sözün özünde de güzellik egemen olmuş, hem insanın kendi "ben"inde hem de insanoğlunun geçirdiği evreler boyunca.

Sanat çerçevesinde şiir türünün bu önemi üzerinde çok yönlü değerlendirmeler yapılabilir. Üstelik yapılmıştır da. Bizim burada öylesine bir deneme yapmaya niyetimiz yok. Ancak şiirin sanat olarak edebiyatta ve de dolayısıyla insanda kazandığı değerlere de özlüce dikkat çekmenin yerinde olacağını düşündük. Hatta sözün başında gerekli gördük.

"Güzel Yazılar" dizimizin içinde elinizdeki bu kitap ile sıra, şiir türüne geldi. Elbette Türk şiirine. Üstelik geniş okuyucu kitlesini hedefleyen bu dizimizin özüne uygun olarak da son dönem Türk şiirine ağırlık verdik bu kitabımızda.

Konu şiir, üstelik de Türk şiiri olunca seçmenin veya böylesine bir "seçki"nin oluşturulmasındaki güçlük kendisini iyiden iyiye hissetirir. Köklü bir geçmişi ve geleneği olan bir edebî türün, elinizdeki kitap hacmi içinde çok yönlü görünümünü siz okuyucularımıza sunmak, sanırız kolay iş olmasa gerek. Bunun yanında hemen şunu da vurgulamak istiyoruz ki, bu kitabın zaten öyle bir amacı da yok...

Amaç; "Son dönem Türk şiirimizden bir kesit olsun." düşüncesinde yoğunlaştı ve de elinizdeki bu "güldeste" oluştu. Şunu da vurgulamakta yarar var, böylesine bir seçme niteliği taşıyan çalışmalarda görecelik hep ön plânda gelmiştir veya öyle değerlendirilmiştir. Hatta bu tür eserlere o gözle bakılmıştır. Doğru da... Ne ki bizim burada "Çalışma Grubu" gibi bir zengin kadromuz ve buna bağlı olarak zengin bir bakış açımız vardı. İşte zengin bir bakış açısının ürünü olarak "Şiirler" ortaya çıktı.

"Şiirler" kitabının düzenlenmesinde "Güzel Yazılar" dizisinin önceki kitaplarında uygulanan yöntemi izledik. Son dönem şiirimize damgasını vuran ustalarımızdan başlayarak, kronolojik bir anlayış çerçevesinde, günümüze kadar uzanan bir çizgide, bu türe emeği geçenlerin yazdıklarından "Güzel Yazılar"ın özüne uygun olanlarından bir seçki yaptık. Bu seçkiyi elinizdeki kitap hacminde birkaç kitapla genişletmek de mümkün idi. Ancak o da dizimizin özüne ters düşerdi. Biz karınca kararınca bir kitapla şiir çizgimize bir ışık tutmaya çalıştık. İşte güçlük de buradan ileri geliyordu. Ne var ki o güçlüğün de bilincinde idik. Eğer bu seçkimiz son dönem şiir çizgimizin güzelliklerinden siz okuyucularımıza bir ses, bir nefes verebilmişse işte o zaman "Güzel Yazılar" dizisinde "Şiirler" amacına ulaşmış demektir.

Mehmet Akif ERSOY (1873-1936)

BÜLBÜL

-Basri Bey oğlumuza-

Bütün dünyaya küskündüm, dün akşam pek bunalmıştım;
Nihayet, bir zaman kırlarda gezmiş, köyde kalmıştım.
Şehirden kaçmak isterken sular zaten kararmıştı;
Pek ıssız bir karanlık sonradan vadiyi sarmıştı.
Işık yok, yolcu yok, ses yok, bütün hilkat kesilmiş lâl...
Bu istiğrakı tek bir nefha olsun etmiyor ihlâl.
Muhitin hâli "insaniyyet"in timsalidir, sandım;
Dönüp maziye tırmandım, ne hicranlar, neler andım!
Taşarken haşrolup beynimden artık bin müselsel yâd,
Zalamın sinesinden fışkıran memdud bir feryâd,
O müstağrak, o durgun vecdi nâgâh öyle coşturdu:
Ki vadiden bütün, yer yer, eninler çağlayıp durdu.
Ne muhrik nağmeler, ya Rab, ne mevcamevc demlerdi:
Ağaçlar, taşlar ürpermişti, gûya Sur-i Mahşerdi!

– Eşin var, âşiyanın var, baharın var, ki beklerdin;
Kıyametler koparmak neydi, ey bülbül, nedir derdin?
O zümrüt tahta kondun, bir semavî saltanat kurdun;
Cihanın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yurdun.

Bugün bir yemyeşil vadi, yarın bir kıpkızıl gülşen,
Gezersin, hanümanın şen, için şen, kâinatın şen.
Hazansız bir zemin isterse, şayet ruh-ı ser-bazın,
Ufuklar, bu'd-i mutlaklar bütün mahkûm-i pervazın.
Değil bir kayda, sığmazsın-kanatlandın mı- eb'ada;
Hayatın en muhayyel gayedir ahrara dünyada.
Neden öyleyse matemlerle eyyamın perişandır?
Niçin bir damlacık göğsünde bir umman hurûşandır?
Hayır, matem senin hakkın değil... Matem benim hakkım;
Asırlar var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez afakım!
Teselliden nasibim yok, hazan ağlar baharımda;
Bugün bir hanümansız serseriyim öz diyarımda!
Ne hüsrandır ki: Şark'ın ben vefasız, kansız evladı,
Serapa Garb'a çiğnettim de çıktım hak-i ecdadı!
Hayalimden geçerken şimdi; fikrim hercümerc oldu,
Selahaddin-i Eyyubî'lerin, Fatih'lerin yurdu.
Ne zillettir ki: Nakus inlesin beyninde Osman'ın;
Ezan sussun, fezalardan silinsin yadı Mevla'nın!
Ne hicrandır ki: En şevketli bir mazi serab olsun;
O kudretler, o satvetler harab olsun, türab olsun!
Çökük bir kubbe kalsın ma'bedinden Yıldırım Han'ın;
Şena'atlerle çiğnensin muazzam kabri Orhan'ın;
Ne heybettir ki: Vahdet-gâhı dinin devrilip, taş taş,
Sürünsün şimdi milyonlarca me'vasız kalan dindaş!
Yıkılmış hanümanlar yerde işkenceyle kıvransın;
Serilmiş gövdeler, binlerce, yüzbinlerce doğransın!
Dolaşsın, sonra, İslam'ın harem-gâhında nâ-mahrem...
Benim hakkım, sus ey bülbül, senin hakkın değil matem!

GECE

Üstad-ı hakimim Ferid Beyefendi'ye

Bütün kandillerin tehlile dalmışlar... Şaşırdım ben:
Nasıl mabet ki sun'un, sermedî bir secde gök kubben!
Kapanmış, titriyor dünyaların haşyetle karşında;
Melekler, sanki başkesmiş durur daman-ı Arşında.
Ne rengârenk ubûdiyyetle, ya Rab, hercümerc âfâk;
Karanlıklar, ışıklar, gölgeler, lebriz-i istiğrak.
Bu istiğrak uyandırmaz mı, devrettikçe, ekvanı,
Perişan ruhumun inler harap evtar-ı imanı.
Perişan: çünkü yükselmiş değil feryad-ı gümrahım;
Şu mahşer mahşer envarın biraz yol verse, Allah'ım!
Evet, milyarla âlem vecde gelmiş bu'd-ı mutlakta;
Benim bîçare gölgem çırpınır bir damla toprakta!
Samimîdir bütün gûş ettiğin avaz hilkatten,
Niçin gözyaşlarım haybetle dönsün serdiyyetten?

Diyorlar, hep senin şemsinden ayrılmış, bu ecramı...
İlahî, onların bir an için olmazsa ârâmı;
Nasıl dursun, benim bîçare gölgem, senden ayrılmış?
Güneşlerden değil, ya Rab, senin sinenden ayrılmış!
Henüz yâdımdadır bezminde medhûş olduğum demler;
O demlerdir ki yâdından kopar beynimde bin mahşer!
Tutundun kibriyadan bir nikap, uçtun nigâhımdan.
İlâhî bin tecellî berk ururken kıble-gâhımdan,
Vurur mihraptan mihraba alnım şimdi husranla;
Teselli bulmanın imkânı yok ferda-yı gufranla.

Serilmiş, secdemin inler durur yerlerde mi'racı;
Semalardan gelir ummanların tehlil-i emvacı!
Karanlıklar, ışıklar, gölgeler sussun ki, Allah'ım,
Bütün dünyayı inletsin benim secdem, benim ahım.

Ömürler geçti, sen yoksun, gel ey bir tanecik Ma'bûd,
Gel ey bir tanecik gaib, gel ey bir tanecik mevcûd!
Ya sıyrılsın şu vahdet-gâhı vahşet-zar eden hicran,
Ya bir nefhanla serpilsin bu hasîr kalbe itminan.
Hayır, imanla, itminanla dinmez ruhumun ye'si:
Ne âfâk isterim sensiz, ne enfüs, tamtakır hepsi!
Senin mecnununum, bir sensin ancak taptığım Leyla;
Ezelden sunduğun şehlâ-nigâhın mestiyim hâlâ!
Gel ey saki-i baki, gel, Elest'in yadı şadolsun:
Yarım peymane sun, bir cür'a sun, tek aynı meyden sun!
O lahûtî şarabın vahyi her zerremden inlerken,
Bütün aheng-i hilkat bir zaman dinsin eninimden.
Gel ey dünyaların Mevla'sı, ey Leylâ-yı vicdanım,
Senin yad olduğum sinende olsun, varsa, payanım!

Hilvan, 5 Kanunusani 1341
(1925)

Yahya Kemal BEYATLI (1884-1958)

BİR TEPEDEN

Rüya gibi bir akşamı seyretmeye geldin
Çok benzediğin memleketin her tepesinde.
Baktım: Konuşurken daha bir kerre güzeldin,
İstanbul'u duydum daha bir kerre sesinde.

Irkın seni iklimine benzer yaratırken,
Kaç fethe koşan tuğlar ufuklarla yarışmış.
Tarihini aksettirebilsin diye çehren,
Kaç fatihin altın kanı mermerle karışmış.

BİR BAŞKA TEPEDEN

Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiç bir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada,
Lâkin efsunlu güzellikleri sensin yaratan.
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rüyada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan.

SES

Günlerce ne gördüm, ne de bir kimseye sordum;
"Yarab! Hele kalp ağrılarım durdu." diyordum.
His var mı bu âlemde nekahet gibi tatlı?
Gönlüm bu sevincin halecanıyla kanatlı
Bir taze bahar âlemi seyretti felekte.
Mevsim mütehayyil, vakit akşamdı Bebek'te;
Akşam.. Lekesiz, saf, iyi bir yüz gibi akşam...
Ta karşı bayırlarda tutuşmuş iki üç cam,
Sakin koyu, şen cepheli kasriyle Küçüksu,
Ardında vatan semtinin ormanları kuytu;
Bir neşeli hengâmede çepçevre yamaçlar
Hep aynı tahassüsle meyillenmiş ağaçlar;
Dalgın duyuyor rüzgârın ahengini dal dal,
Baktım süzülüp geçti açıktan iki sandal;
Bir lahzada bir pancur açılmış gibi yazdan
Bir bestenin engin sesi yükseldi Boğaz'dan.
Coşmuş gene bir aşkın uzak hatırasıyla,
Aksetti uyanmış tepelerden sırasıyle,
Dağ dağ o güzel ses bütün etrafı gezindi;
Görmüş ve geçirmiş denizin kalbine sindi.

Ani bir üzüntüyle bu rüyadan uyandım
Tekrar o alev gömleği giymiş gibi yandım.
Her yerden o, hem aynı bakış, aynı emelde,
Bir kanlı gül ağzında ve mey kâsesi elde;
Her yerden o, hem aynı güzellikle, göründü,
Sandım bu biten gün beni râmettiği gündü.

ÇUBUKLU GAZELİ

Aheste çek kürekleri mehtab uyanmasın
Bir âlem-i hayale dalan ab uyanmasın

Âgûş-ı nev-baharda habidedir cihan
Sürsün sabah-ı haşre kadar hab uyanmasın

Dursun bu mûsıki-i semavî içinde saz
Leyl-i tarabda bir dahi mızrab uyanmasın

Ey gül sükûta varmağı emreyle bülbüle
Gülşende mest-i zevk olan ahbab uyanmasın

Değmez Kemal uyanmağa ikmal-i ömr içün
Varsın bu uykudan dil-i bîtab uyanmasın

VEDÂ GAZELİ

Ömrün şu biten neşvesi tam olsun erenler
Son meclisi câm üstüne câm olsun erenler

Şükranla veda ettiğimiz câm-ı fenaya
Son pendimiz ahlâfa devam olsun erenler

Dünyada bu iksir ile mes'ûd olan ervah
Ukbada da sermest-i müdam olsun erenler

Caizse harabat-ı ilahîde de her şeb
Yârân yine rindan-ı kiram olsun erenler

Tekrar mülâki oluruz bezm-i ezelde
Evvel giden ahbaba selâm olsun erenler

DENİZ TÜRKÜSÜ

Dolu rüzgârla çıkıp ufka giden yelkenli!
Gidişin seçtiğin akşam saatinden belli.
Ömrünün geçtiği sahilden uzaklaştıkça
Ve hayalinde doğan âleme yaklaştıkça,
Dalga kıvrımları ardında büyür tenhalık,
Başka bir çerçevedir, git gide, dünya artık.
Daldığın mihveri, gittikçe, sarar başka ziya;
Mavidir her taraf, üstün gece, altın derya...

Yol da benzer hem uzun, hem de güzel bir masala

O saatler ki geçer başbaşa yıldızlarla.
Lâkin az sonra leziz uyku bir encama varır;
Hilkatin gördüğü rüya biter, etraf ağarır.
Som gümüşten sular üstünde, giderken ileri,
Ta uzaklarda şafak bir bir açar perdeleri...
Musıkisiyle bir âlem kesilir çalkantı:
Ve nihayet görünür gök ve deniz saltanatı.

Girdiğin aynada, geçmiş gibi diğer küreye,
Sorma bir saniye, şüpheyle, sakın: "Yol nerede?"
Ayılıp neş'eni yükseltici sarhoşluktan,
Yılma korkunç uçurum zannedilen boşluktan!
Duy tabiatta biraz sen de ilâh olduğunu,
Ruh erer varlığının zevkine duymakla bunu.

Çıktığın yolda, bugün, yelken açık, yapyalnız,
Gözlerin arkaya çevrilmeyerek, pervasız,
Yürü! Hür maviliğin bittiği son hadde kadar!..

İnsan âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar.

GECE

Kandilli yüzerken uykularda
Mehtabı sürekledik sularda.

Bir yoldu parıldayan, gümüşten,
Gittik... Bahs açmadık dönüşten.

Hulya tepeler, hayal ağaçlar...
Durgun suda dinlenen yamaçlar...

Mevsim sonu öyle bir zaman ki
Gaip bir musıkiydi sanki.

Gitmiş kaybolmuşuz uzakta
Rüya sona ermeden şafakta

HAYAL ŞEHİR

Git bu mevsimde, gurup vakti, Cihangir'den bak!
Bir zaman kendini karşındaki rüyaya bırak!
Başkadır çünkü bu akşam bütün akşamlardan;
Güneşin vehmi saraylar yaratır camlardan;
O ilah isteyip eğlence hayalhanesine,
Çevirir camları birden peri kâşânesine.
Som ateşten bu saraylarla bütün karşı yaka
Benzer üç bin sene evvelki mutantan şarka.
Mestolup içtiği altın şarabın zevkinden,

Elde bir kırmızı kâseyle ufuktan çekilen,
Nice yüz bin senedir şarkın ışık mimarı
Böyle mamur eder ettikçe hayal Üsküdar'ı.

O ilahın bütün ilhamı fakat anidir;
Bu ateşten yaratılmış yapılar fanidir;
Kaybolur hepsi de bir anda kararmakla batı.

Az sürer gerçi fakir Üsküdar'ın saltanatı;
Esef etmez güneşin şimdi neler yıktığına;
Serviler şehri dalar kendi iç aydınlığına,
Ezelî mağfiretin böyle bir ikliminde
Altının göz boyamaz kalpı kadar hâlisi de.
Halkının hilkati her semtini bir cennet eden
Karşı sahilde, karanlıkta kalan her tepeden,
Gece, birçok fıkara evlerinin lambaları
En sahih aynadan aksettiriyor Üsküdar'ı.

Ahmet HAŞİM (1887-1933)

BİR GÜNÜN SONUNDA ARZU

Yorgun gözümün halkalarında
Güller gibî fecr oldu nümâyan,
Güller gibi.. sonsuz, iri güller
Güller ki kamıştan daha nâlân,
Gün doğdu yazık arkalarında!

Altın kulelerden yine kuşlar
Tekrarını ömrün eder ilân.
Kuşlar mıdır onlar ki her akşam
Âlemlerimizden sefer eyler?

Akşam, yine akşam, yine akşam,
Bir sırma kemerdir suya baksam
Üstümde sema kavs-i mutalsam

Akşam, yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam!

TAHATTUR

Bir Acem bahçesi, bir seccade,
Dolduran havzı ateşten bâde!
Ne kadar gamlı bu akşam vakti!
Bakışın benzemiyor mutade!

Gök yeşil, yer sarı, mercan dallar,
Dalmış üstündeki kuşlar yâda!
Bize bir zevk-ı tahattur kaldı
Bu sönen, gölgelenen dünyada!

HAVUZ

Akşam yine toplandı derinde...

Canan gülüyor eski yerinde,
Canan ki gündüzleri gelmez
Akşam görünür havz üzerinde,

Mehtab kemer taze belinde,
Üstünde sema gizli bir örtü
Yıldızlar onun güldür elinde...

ORMAN

Su değil, mevsimin havası akan,
Duyduğun: yaprağın dalın sesidir,
Suda yıldızların parıltısıdır,
Bu karanlıkta, bazı bazı çakan.

Âşık Veysel ŞATIROĞLU (1894-1973)

GÜZELLİĞİN ON PAR-ETMEZ

Güzelliğin on par'etmez
Bu bendeki aşk olmasa
Eğlenecek yer bulamam
Gönlümdeki köşk olmasa

Tabirin sığmaz kaleme
Derdin dermandır yareme
İsmin yayılmaz âleme
Âşıklarda meşk olmasa.

Kim okurdu kim yazardı
Bu düğümü kim çözerdi
Koyun kurt ile gezerdi
Fikir başka başk'olmasa

Güzel yüzün görülmezdi
Bu aşk bende dirilmezdi
Güle kıymet verilmezdi
Âşık ve maşuk olmasa

Senden aldım bu feryadı
Bu imiş dünyanın tadı
Anılmazdı Veysel adı
O sana âşık olmasa.

SEN BİR CEYLÂN OLSAN BEN DE BİR AVCI

Sen bir ceylan olsan ben de bir avcı
Avlasam çöllerde saz ile seni
Bulunmaz dermanı yoktur ilâcı
Vursam yaralasam söz ile seni

Kurulma sevdiğim güzelim deyin
Bağlanma karayı alları geyin
Ben bir çoban olsam sen de bir koyun
Beslesem elimde tuz ile seni

Koyun olsan otlatırdım yaylada
Tellerini yoldurmazdım hoyrada
Balık olsan takla dönsen deryada
Düşürsem toruma hız ile seni

Veysel der ismini koymam dilimden
Ayrı düştüm vatanımdan ilimden
Kuş olsan da kurtulmazdın elimden
Eğer görsem idi göz ile seni.

KARA TOPRAK

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yârim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldum
Benim sadık yârim kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sadık yârim kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sadık yârim kara topraktır

Âdem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyva yetirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sadık yârim kara topraktır

Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sadık yârim kara topraktır

İşkence yaptıkça bana gülerdi
Bunda yalan yoktur herkes de gördü
Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Benim sadık yârim kara topraktır

Havaya bakarsam hava alırım
Toprağa bakarsam dua alırım
Topraktan ayrılsam nerde kalırım
Benim sadık yârim kara topraktır

Dileğin varsa işte Allah'tan
Almak için uzak gitme topraktan
Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan
Benim sadık yârim kara topraktır

Hakikat ararsan açık bir nokta
Allah kula yakın kul da Allah'a
Hakk'ın gizli hazinesi toprakta
Benim sadık yârim kara topraktır

Bütün kusurumuzu toprak gizliyor
Merhem çalıp yaralarım düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sadık yârim kara topraktır

Her kim ki olursa bu sırra mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sadık yârim kara topraktır.

DOSTLAR BENİ HATIRLASIN

Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın

Can kafeste durmaz uçar
Dünya bir han konan göçer
Ay dolanır yıllar geçer
Dostlar beni hatırlasın

Can bedenden ayrılacak
Tütmez baca yanmaz ocak
Selâm olsun kucak kucak
Dostlar beni hazırlasın

Ne gelsemdi ne giderdim
Günden güne arttı derdim
Garip kalır yerim yurdum
Dostlar beni hatırlasın

Açar solar türlü çiçek
Kimler gülmüş kim gülecek
Murat yalan ölüm gerçek
Dostlar beni hatırlasın

Gün ikindi akşam olur
Gör ki başa neler gelir
Veysel gider adı kalır
Dostlar beni hazırlasın.

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM

Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece

Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir handa
Gidiyorum gündüz gece

Uykuda dahi yürüyom
Kalmaya sebep arıyom
Gidenleri hep görüyom
Gidiyorum gündüz gece

Kırkdokuz yıl bu yollarda
Ovada dağda çöllerde
Düşmüşüm gurbet ellerde
Gidiyorum gündüz gece

Düşünülürse derince
Irak görünür görünce
Yol bir dakka miktarınca
Gidiyorum gündüz gece

Şaşar Veysel işbu hale
Gâh ağlayan gâhi güle
Yetişmek için menzile
Gidiyorum gündüz gece.

Şükûfe Nihal BAŞAR (1896-1973)

BOZMA ODANI!

Bozma küçük odanı, divanlar kalsın yine;
Loş köşesinde Nihal hülyaya dalsın yine.
Deste deste şiirler, Fuzuli'ler, Nedim'ler.
Garip kalan ruhuma bir alev salsın yine...

Olduğu yerde kalsın yerdeki atlas minder,
Sedefli iskemleler, ağızlıklar, tesbihler.
Yazıhaneni açık bırak kapatma sakın,
Önünde hayalimiz görünsün birer birer...

Köşeden bir ses gelsin bir şi'r okunur gibi,
"Dağılacağız" desin bir ses yutkunur gibi,
Kaşlarımızı çatıp uzaklara dalalım
Ayrılık lâkırdısı bize dokunur gibi.

Bozma sakın odanı, olsun bana teselli,
Dört köşesinde vardır dört şairin hayali.
Erişilmez yollara dağıldınız, gittiniz,
"Nazara geldi" diyor kim gördüyse bu hali...

ANADOLU KADINLARINA

Baktıkça yüzünüze aksiniz vurdu bana,
Neş'e dolu gözlerim büründü bir dumana;
Birer birer sönerek ruhumdaki ışıklar,
Alnında sizin gibi belirdi kırışıklar...
Dudaklarım büküldü bıkmış gibi canından,
Çekildi zerre zerre damarlarımdaki kan...

Alnınızda ne derin bir ıstırap izi var,
Hepiniz bir esrarlı gece, siyah bir mezar...
Ömrünüzde bir yaprak çiçek yok dökülmemiş,
Hangi zerreniz var ki hicranla örülmemiş!...

Öyle mağrur, mermerden bir duruşunuz var ki,
"Merhametine muhtaç değiliz!" diyor sanki...
Ezildim karşınızda gözlerimi kapadım:
"Zavallı" sizin değil elbette benim adım...

Ali Mümtaz AROLAT (1897-1967)

BİR GEMİ YELKEN AÇTI

Bir gemi yelken açtı hayal iklimlerine,
Civarından çığlıkla yorgun martılar kaçtı;
Rüzgâr sürüklenirken derinlerden derine
Hayal iklimlerine bir gemi yelken açtı.

Beyaz yelkenlerinde ölgün bir kızıllığın
Titrek son akisleri dalgalandı belirsiz;
Toplanırken göklerde bulutlar yığın yığın
Hırçın bir fırtınayı düşünüyordu deniz.

Ufuklarda solarken altın şafak gülleri
Yabancı âlemlerden saadetler, emeller,
İhtiraslar bekleyen kimsesiz gönülleri
Gizlice sıkıyordu kızgın demirden eller.

En katı yüreklinin bile bir sabah iki,
Üç damla yaş kurudu solgun yanaklarında;
Açılan yolcuların hepsi hissetmişti ki
Bugün de erişilmez o diyara, yarın da...

Mademki o iklime erişmeğe imkân yok,
Neden böyle vakitsiz enginlere çıkışlar?
Bulutlar toplanıyor, ufukta dalgalar çok,
Kış geliyor, yelkenler emin bir yerde kışlar!

Yolcular diyorlar ki: –Erişmek ümidi az;
Biliriz dalgaların her biri bir mezarlık.
Belki de içimizden hiç biri ayak basmaz,
Lâkin yolunda ölmek, bu da bir bahtiyarlık!

Ufkun dört duvarına kanadını vurarak
Rüzgâr sürüklenirken derinlerden derine
Gümüş yelkenlerini yüksekte savurarak
Bir gemi yelken açtı hayal iklimlerine

BU AKŞAM

*-Mehmet Halit'*e-

Ufukta solarken kızıl çiçekler
Ürperen dallarda ölürken rüzgâr
Dedim ki: –Gidenler dönmeyecekler,
İçimde bu akşam garip bir his var.

Ürperen dallarda ölürken rüzgâr
Bilmem ki ümitten niçin uzaktım?
İçimde bu akşam garip bir his var:
Uzanan yollara hasretle baktım.

Bilmem ki ümitten niçin uzaktım
Ufukta solarken kızıl çiçekler?
Uzanan yollara hasretle baktım,
Dedim ki: – Gidenler dönmeyecekler!
Dedim ki: – Gidenler dönmeyecekler!

İsmail Hami DANİŞMEND (1899-1967)

KITALAR

Bir kâsedür alev dolu gönlüm yana yana
Men ta senün yanında dahi hasretem sana
Yaşlar dökende söndüremez âteşimi su
Sunsan elünle kanumu içsem kana kana

Olsandı sen sema, olsandı sen havâ
Alsamdı men seni dem dem nefes nefes
Olsandı sen zaman olsamdı ben mekân
Eflâki dolduran bir aşk olurdu bes

Pâyin sadası gelse de sen hiç gelmesen
Men dinlesem kıyamete dek, vuslat istemem
Bulsam izinle semtini, ol semte irmesem
Aşsam zamanı hasretin encamı gelmeden

Bir gül olaydı gönlüm canan koparmağ üzre
Bir bûy olurdu canım bir an o parmağ üzre
Bir dastan içinde âfâk-ı dehri dutmuş
Bir ism olaydı cismim canana varmağ üzre

Canan içimdedir nitekim can içimdedir
Vuslatla hasretin yeri hep bir biçimdedir
Neş'eyle hüznü fasledebilmek ne haddime
Hicran içimde vasl ile bir hoş geçimdedir

Hasret biterse ömr ile vuslat mıdır ölüm
Fâni bekayı neyleye mabadi hecr ise
Hicran cehenneminde çözülmez bu kördüğüm.
Ey gözlerinde cennet-i âlâyı gördüğüm.

Faruk Nazif ÇAMLIBEL (1898-1973)

GURBET

I

Bir kuş tanıyordum ki, baharda,
Salkımlar açan bahçemin üstünde uçar da
Akşamların ürperdiği bir sesle öterdi.

Besbelli, bu iklime yabancı,
Nerden koparak geldiği meçhul,
Endamı uzun, tüyleri parlak, sesi vahşi
Bir kuş.

Akşamla yatan köyde sadalar durulunca,
Mehtaba yakın, gölgeli bir nokta bulunca,
Hicranla kasılmış, heyecanlarla boğulmuş
Bir sesle öterdi.

Öttükçe uğuldardı sesinde
Avare kuşun duyduğu hasret
Bir bilmediğim kıt'ada, bir dağ tepesinde,
Bin bir çölün ardında kalan yurduna dair.

Öttükçe o, hasretle genişlerdi, duyardım,
Korkunç uçurumlar gibi ruhumda derinlik.
Her gün daha bir parça yakından sevişirdik:
Ben şair, o şair.

Bir gün camı açtım ki, ufuk bir kara perde;
Sahrayı beyazlar bürümüş, yollar uyuşmuş;
Gördüm ki, o gurbet kuşunun gezdiği yerde
Cansız bir avuç tüy yatıyor... Baktım: O kuşmuş!

II

Ey gözlerinin çevresi mor, benzi tutuşmuş,
Akşamladığım yolları yalnız gezen âfet!
Kaç yıl geçecek, böyle hazin, böyle habersiz,
Sen Marmara'nın göl gibi durgun bir ucunda,
Sen benden uzak, ben sana hasret?

Sarmış beni gurbet,
Sarmış beni Mecnun diye zincir gibi dağlar;
Bir türbe ki ruhum, gelen ağlar, giden ağlar!

Her şey bana bîgâne bu yerde,
Herkes gibi her şey:
Sessiz dereler, solgun ağaçlar, sarı güller;
Dillenmiş ağızlarla tutuk dilli gönüller...
Hatta bana insanlara nisbetle yakındır
Bahçemde ölen kuş,
Bahçemde kefensiz gömülen kuş.

Herkes bana bîgâne bu yerde...
Bir yer ki, sevenler, sevilenlerden eser yok;
Bezminde kadeh kırdığımız sevgililer yok;
Yok... Yok!

III

Karşımda hayalin, diyorum ki,
Bir fırtınanın kahrına kurban
Kuşlar gibi, derdinle bugün, darmadağındır
Kalbimde güneş, sevgi, emel, neşe, ne varsa...
Karşımda hayalin, diyorum ki,
Bir gün bu dudaklar beni hasretle anarsa,
– Rabbim, ne dudaklar:
Kül benzinin üstünde birer damla kıvılcım!–
Bir gün bana ağlarsa bu gözler,
Beyhude değildir, bunu bilsin;
Bilsin ki bugün, bir sen eziyette değilsin:
Gurbet yayının okları geçmiş de içinden,
Günlerce uzakta,
Yorgun biri uzlet gibi yalnız yaşamakta.
Yorgun biri uzlet denilen kabre gömüldü:
Ölmeden öldü.

KIZIL SAÇLAR

Samed Ağaoğlu'ya

Önce baygın bir iniltiydi yamaçtan duyulan,
Sonra bir gölge belirmişti kuş uçmaz yoldan:
Asya'nın titreterek bağrı yanık toprağını
Geliyor, baktım, uzaktan sökülen bir kağnı.
"İnleyen, memleketimdir bu tekerlekte!" dedim;
"Hangi bir köylü bu kağnıyla sürünmekte?" dedim.

Canlı bir yüz bana yaklaştı, mehabetle dolu;
Kim bu? Nerden bu geliş? Hangi yolun yolcusu bu?..
Bu gelen, bir yuvasız kuş gibi pervasızdı;
Bu gelen köylü, sesinden tanıdım, bir kızdı.

Sanki vurmuş da onun bir kara sevda başına,
Kahramanlar gibi yalnız çıkıyor dağ başına.
Ne uzun yol yürümüş hâli, ne yorgunluk izi...
Saçının rengi bakırdandı, bakırdan derisi.

Yaklaşırken bu bakır tenli güzel, kıvrılarak,
Karlı gönlümde güneş gördü kızıl bir yaprak.
Bir kızıl gün doğuyor sandım o baştan yarına;

Gözlerim yandı dokundukça kızıl saçlarına.
Öyle bir kor gibi kızgındı ki korkuttu beni;
Dökülürken saçı, kıpkırmızı, kan tuttu beni.
Anladım ben, niye her ruha tekindir denemez:
Niye bir kuş gibi her saçta gönül dinlenemez!

Anladım ben ki dokunmaz sana agyarın eli...
Gönlümün sarmak için yandığı bin bir güzeli
O tutuşmuş başın en sonra unutturdu bana;
Gözlerim görmüyor etrafı, güneş vurdu bana!

Kağnı kayboldu. Güneş battı. Bir ishak sesi var.
Kız uzaklaştı. Fakat bende o baş dönmesi var.

ÇOBAN ÇEŞMESİ

Derinden derine ırmaklar ağlar,
Uzaktan uzağa çoban çeşmesi.
Ey suyun sesinden anlayan bağlar,
Ne söyler şu dağa çoban çeşmesi?

"Gönlünü Şirin'in aşkı sarınca
"Yol almış hayatın ufuklarınca,
"O hızla dağları Ferhat yarınca
"Başlamış akmaya çoban çeşmesi..."

O zaman başından aşkındı derdi,
Mermeri oyardı, taşı delerdi.
Kaç yanık yolcuya soğuk su verdi,
Değdi kaç dudağa çoban çeşmesi!

Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu,
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu...
Sızmazdı toprağa çoban çeşmesi.

Leylâ gelin oldu, Mecnun mezarda,
Bir susuz yolcu yok şimdi dağlarda.
Ateşten kızaran bir gül arar da
Gezer bağdan bağa çoban çeşmesi.

Ne şair yaş döker, ne âşık ağlar,
Tarihe karıştı eski sevdalar:
Beyhude seslenir, beyhude çağlar
Bir sola, bir sağa çoban çeşmesi!...

ŞAİRE KASİDE

Vala Nûreddin'e

Eşyayı tanırken hepimiz sade dışından
Esrarına yol bulduk onun anlatışında.
Cemşîd eli dökmüşse nasıl câma sabûhu,
Manayı odur lafza koyan, maddeye rûhu,
Bir mucizenin lutfuna ermiş gibi, yer yer,
Can buldu asasıyla dokundukça şekiller:
Bülbüldeki sevdayı sezip güldeki hüsnü
Nakşetti onun kudreti dünyaya ledünnü.
Her şekle hulûl ettiği günden beri bir can,
Pervanede âşık görünür, şulede canan.
Şair kanı gezmiş gibi mermer damarında,
Hülyalar uçar heykelin âma nazarında.
Şi'rinde misal olmasa endamına yârın
Yalnız baş ucundaydı bugün servi mezarın!
Şairle ıtır, nağme ve renk dolu kadınlar...
Güller neden öyleyse coşup çağlamasınlar?

Gün geldi, hayat ufkunu dar buldu cihanda.
At sürdü beka mülküne Fatih'le bir anda.
Gün geldi, Muhammed'le nebi haline girdi.
Gök perdenin ardında ne sır varsa belirdi:
Şi'rin sesi fâş etmese Kur'an'da, muhakkak,
İnsanlığa meçhul idi ta haşra kadar Hak.
Gözler ve gönüllerde, bu efsun ile, hilkat
Yükseldi, derinleşti ve enginledi kat, kat.

Gafil beşer alçaldı, açıldıkça avalim.
Peygambere: "Kâzib!" dedi, cengâvere: "Zalim!"
Onlar ki, beşer hayrına doğmuş, yaşamışlar,
Onlardan eserdir bu duyuşlar, bu dalışlar...
Onlar ki, şafaklardı bütün dağda, denizde,
Her manzara onlardan akistir içimizde...
Onlar ki bugün gökte birer kasra çekildi.
Devrinde, fakat, hangisi me'sut olabildi?..

Varsın, seni ömrünce elem çemberi sarsın,
Şair! Sen üzüldükçe ve öldükçe yaşarsın!..

Halit Fahri OZANSOY (1891-1971)

BİR SAAT ÇALAR

Eski kış gecelerinin hatırası!
Bir saat çalar... Tam gece yarısı!
Dışarda kar, lapa lapa!

Bu beyaz karanlıkta
Daha beyaz, upuzun hayaletler
Gelirler taa uzaktan, karların ötesinden;
Fısıltılar duyarım, ürperirim
Terasta sanki bir ayak sesinden

Eski kış gecelerinin hatırası!
Bir saat çalar... Tam gece yarısı!
Ölülerim, zavallı ölülerim,
Yakın, uzak, bütün sevgililerim
Alay alay gelirler karların ötesinden:
Bir saat çalar... Bir hayalet daha doğrulur: Ben!

RÜYAM

Rüyama girdi eski bir İstanbul akşamı!
Hâlâ çocukmuşum fakat annem hayatta mı?
Bilmem, niçin ben ağlıyorum, belki hastayım!

Birden ne oldu, kuş gibi uçtum, sokaktayım!

Her şey yerinde sanki o yıllarca önceden,
Her şey, biraz aşağıdaki Çıkmaz Sokak Başı,
Mescit ve bahçesindeki birkaç mezartaşı.

Her şey bu yolda yokluğa hiç durmadan giden!

Her şey o eski levha, karardıkça ortalık,
Her şey yerinde, pencerelerden sızan ışık,
Yalnız neden ben ağlıyorum hep neden, neden?

Annem demek ki sağ değil, ölmüş zavallıcık!

Orhan Seyfi ORHON (1890-1972)

ÜÇ DÜNYA

İnsan,
Yaşar, üç türlü şu üç dünyada:
Evvela:
"Şunu sevdim, bunu sevdim!" diyerek
Ömrü sevmekle geçer!

Sözde olgunlaşır ondan sonra:
"Şunu yaptım, bunu yaptım!" diyerek
Ömrü saymakla geçer.

İhtiyarlıkta tanır dünyayı:
"Kahbe dünya!" diyerek,
"Hey gidi dünya!" diyerek,
Ömrü sövmekle geçer.

VEDA

Hani o, bırakıp giderken seni;
Bu öksüz tavrını takmayacaktın?
Alnına koyarken veda buseni,
Yüzüme bu türlü bakmayacaktın!

Hani ey gözlerim, bu son vedada,
Yolunu kaybeden yolcunun dağda,
Birini çağırmak için imdada,
Yaktığı ateşi yakmayacaktın.

Gelse de en acı sözler dilime,
Uçacak sanırdım birkaç kelime...
Bir alev halinde düştün elime,
Hani ey gözyaşım, akmayacaktın?

Yusuf Ziya ORTAÇ (1895-1967)

BİR RÜZGÂR ESTİ

Bir rüzgâr esti başımda,
Henüz on sekiz yaşımda...
Mehtabı içtim kadehten,
Yıldızlar yüzdü aşımda...

Bir rüzgâr esti başımda!

Ayağım yeri unuttu,
Alnımda saçlar buluttu.
Bir tatlı sarhoşluk tuttu,
Henüz on sekiz yaşımda!

Bir rüzgâr eski başımda!

EVİM

Dedemden yadigâr olan bu evi,
Kışın fırtınası, yazın alevi
Daha ben doğmadan ihtiyarlatmış...

Gönlüm bir hulyaya bazı dalar da
Düşünür derim ki: Bu odalarda
Kim bilir kaç kişi oturmuş, yatmış...

Koltuklar eskimiş, perdeler hurda,
Annemin gelinlik aynası burda,
Burda işlemeli, atlas cüz kesem!

Baktıkça babamın resmi duvardan
Bir davet işitmiş gibi mezardan
Gözbebeklerimde büyür vesvesem...

Yapyalnızım... Bir ben bir de annem var,
Artık ondan başka dünyada nem var?
Benim ömrüm onun, onunki benim...

Çınar sokağında, akşam oldu mu,
Kafesler ardından ıssız yolumu
Ondan başka yok ki bir bekleyenim!

YABANCI ELLERDE

Karanlıklar dağılırken sükûn ürperdi.
Her vagonda coştu yanık yanık türküler.
Masum yüzlü nefercikler bakıp gülerdi
Ellerinde, parıldayan keskin süngüler!

Al mendiller sallanarak her pencereden
Tiren kalktı yavaş yavaş bir gelin gibi.
Yeşil kırlar arasından akıp giderken
Ağaçların helecanla çırpındı kalbi!

Eski yurdun hüzün içinde bakan dağları
Sevindiler Türk askeri geçiyor diye.
Rumeli'nin o sevimli güzel bağları
Çiçeklerin kokusundan verdi hediye!

Bir ağızdan cenk türküsü çağırdı kuşlar;
Şen dalgalı çağlayanlar coşup köpürdü.
Bir bahçeden bir bahçeye dolaşan rüzgâr
Haber soran yavukluya selâm götürdü!

Akşam, güneş tutuşarak gurup ederken
Ufuklara açtı Türk'ün albayrağını!
Bulutlar nur alıp pembe buselerinden
Andırırdı bir genç kızın tül yaşmağını!

Gece olur, yıldızlarla konuşurlardı,
Ay bir gümüş yol açardı çimenliklerde
Ah, hepsinin gönlünde bir öksüzlük vardı,
Sevgililer, yeşil tarla, koyunlar nerde?...

KOŞMA

Dün yine günümüz geçti beraber,
Gece de yanında kalasım geldi!
Duruşu utangaç, bakışı dilber,
Vallahi çapkını alasım geldi!

Yüreğim bağlandı her bir sözüne,
Kara kaşlarına, kara gözüne,
Siyah kâkülünü dökmüş yüzüne,
Uzanıp birkaç tel çalasım geldi!

Güldükçe gönlüme inciler döktü,
Baktıkça ufkumda şafaklar söktü,
İçime bir tatlı baygınlık çöktü,
Koynunda rüyaya dalasım geldi!..

Enis Behiç KORYÜREK (1891-1949)

HATIRA

Geçsin günler, haftalar,
Aylar, mevsimler, yıllar...
Zaman, sanki bir rüzgâr
Ve bir su gibi aksın...

Sen gözlerimde bir renk,
Kulaklarımda bir ses
Ve içimde bir nefes
Olarak kalacaksın...

BİR CENAZE ALAYI

Yedi ifrite dönmüş yedi büyük günahın
Omuzlarında giden bu tabut acab kimin?..
Allahım, bu cenaze bana benden çok yakın:
Bu benim en kıymetli, en fazla sevdiğimin!..

Bu ölen bir ruh idi, bir faninin varlığı;
Onu şimdi bekliyor yokluğun mezarlığı.

Bu ruh ölmeyecekti, fakat öldürdüler, ah,
Şu mel'un yedi cellat, şu yedi büyük günah!
Ardınca ağlaşıyor bir kafile genç kadın:
Bunlar hep bu ölümün dul kalan emelleri...

Hepsinin yüzü solgun, saçları darmadağın,
Boşlukta çırpınıyor ince, berrak elleri.

Alayın arkasından, çılgınca haykırarak,
Rastladığı her şeyi dişleriyle kırarak,

Bu ruha ait olan ceset -iki kolunda
İki iblis asılı-ilerliyor yolunda...

İKİNCİ VARLIK

Çevirip gözlerini benliğinin içine,
O adam dün kendini buldu "ipnoz" halinde.
Ne Hindistan'a gitti, ne de Çinimâçin'e
Sonsuz bir cihan gördü ansızın hayalinde.

Bu cihan onun kendi içyüzünün çevresi
Bu yanardağdan kopan kükremiş lâvlar gibi
Derinden uğuldarken ruhunun korkunç sesi,
Açıldı gönlünde bir kızıl gayyânın dibi...

Al güllerle donanmış bir bahardı gözünde
O kıpkızıl gayyâ ki kaynıyordu özünde,
Bilmeden, düşünmeden, bazan rüya sanırken...

O adam her işinde, her samimî sözünde
Birinci varlığının fani "nebülöz" ünde

İkinci varlığını birdenbire görmüştü!
Çığlıklarla atıldı, kızıl gayyâya düştü...

Cemal YEŞİL (1900-1977)

RUBAÎLER

"Ses" Şairine:
Seslenme hünerdir, ses alıp verme kolay;
Yol gösterecek bir, geçecekler bir alay.
Parlak nice yıldızda güneştir göz alan,
Bin bir oka hız verir gerilmiş tek yay.

Gecelerim:
Durgunluğu var, baş koyacak diz geceler,
Düş perdesidir, kavuşturan iz geceler.
Yıldız yıldız teselli serpildi yere,
Gerçek acıdan geçti habersiz geceler.

Yarı yolun ötesinden:
Meydanda bütün oyuncular, belli konu,
Son perde için bağlayabildim oyunu.
Çoktan beridir alınyazım avcumda:
Çözdüm yol alırken yarısından çoğunu.

Hâlâ:

Fuad Bayramoğlu'ya

Çiy damlası, gül goncası, taptaze bahar...
Hâlâ, bugün içmiş gibi sarhoşluğu var.
Tuttukça yakar şimdi boşalmış kadehim,
Ömrün dokunulmaz külüdür hatıralar.

Var yok:

Yelkenler açık, beklediğim rüzgâr yok;
Bağ bahçe yolum, el yetişir dallar yok.
Bir gün de bakarsın yel eser, dal eğilir;
"Çok geç!" diyecek kadar zamanım var yok.

Gündönümü:

Çiğdemler, çiy serpili dallar nerede?
Göç var yatağından suyu bezmiş derede.
Batmış mı tutulmuş mu güneş, gün dönümü,
Pancurları örtülen bu tek pencerede?

Halide Nusret ZORLUTUNA (1901-1984)

VERMEK GEREK
YOL BOYUNCA MISRALAR
I

Seviyorum bu toprakları,
Çünkü tanıyorum,
Çünkü bu toprağın ateşiyle yanıyorum,
Bu toprağın derdini duyuyorum ta... Can evimde
Tanıyorum evet:
Hem şöyle bir kuş bakışı görüp tanımak değil bu,
– Ne münasebet–
Ben bu yurdu baştan başa,
Karış karış
Gezdim, dolaştım.
Kâh bir "makine" içinde rüzgârla ettim yarış,
Kâh uslu bir at sırtında dik yamaçlar aştım.
Bu toprakları severek, okşayarak,
Dinleyerek, duyarak
Dolaştım...
Sevgilim benim, anam benim bu toprak!
Ben ona gönül verdim, can adadım.
Can adadım!...

Vilâyet merkezlerinde ziyafetten ziyafete konarak
Şerefe kadeh kaldırmak,
Nutuklar söylemek,
Köylüyü övmek
Alkışlamak, alkışlanmak...
Hoş şeylerdir bunlar doğrusu,

Fakat
Bize bu toprağı tanıtmaz.
Tanıyabilmek için bu mukaddes toprağı,
Bir çırpıda geçerek
Ve atlayarak
– Şehir ve dolaylarındaki bahçeyi bağı–
"Köyün kendisine" yönelmek gerek!
Köyün fakir sofrasına diz çökmek,
Konuk ağırlamak için yaptığı bulgur aşına
Yufka ekmeğini kaşık etmek
Ve evin tek tahta kaşığıyla
Sekiz on kişi ayran içmek gerek!
Trahomlu çipil çocuk gözlerinde
Ağlayan acıyı ve gülen umudu
Görmek,
Görebilmek...
Ve onlara vermek... vermek...
Elimizden, kafamızdan,
Gönlümüzdeki hızdan...
– Vermek!
Yol, okul, ilâç, ışık, su
Ve sevgi... sevgi, yürekler dolusu!

GİT, BAHAR!

Çekil, bu gölgeli yolda gezinme,
Bahar, bakışların yine pek sarhoş!
Yanılıp gönlüme misafir inme,
Kapısı kilitli, mihrabı bomboş,

Mabeddir orası, meyhane değil.

Ziyalar, kokular, sesler, çiçekler...
Ömrünün her günü bir başka düğün!
Bülbüller koynunda aşkı çiçekler
Güller dökülürler göğsüne bütün,

Gerçekten güzelsin, efsane değil.

Altınlı başında papatya niçin?
Sarı saçlarına pembe gül takın!
Git bahar, gönlümde ibadet için
Diz çöken kızları ürkütme sakın,

Kalbime girme, o, kâşâne değil.

Git bahar, git bahar... Uzaklarda gül;
Denize renginden bırak hediye.
Ufuklarda gezin, semaya süzül,
Kalbime sokulma "peymane!" diye,

Gördüklerin kandil... Peymane değil!

Ahmet Kutsi TECER (1901-1984)

TABİAT ODAM

Severim kırlarda ben yaşamayı,
On iki ay.
Severim kırların yeşil göğsünü,
Bütün süsünü.

İstemem başımın üzerinde dam,
Tabiat odam.
İstemem topraktan başka bir yatak,
Kehkeşanlar tak.

Kuşlardan savrulan bir incecik tüy,
Üstümde örtü.
Ve aydan kırpılan bütün yıldızlar,
Rüyamda kızlar.

Her sabah neşeyle uyanan bir eş,
Koynumda güneş.
Dallarda ötüşen kuşlar kabilem,
Bilmezler elem.

Ağlarsak bizimle beraber olur,
Hemşirem yağmur.
Sızlarsak bizimle beraber sızlar,
Kardeşim rüzgâr.

İsteyen toplasın binlerle arşın,
Karlardan kışın.
Mutlaka öptürür bağlarda temmuz,
Çıplak bir omuz.

Severim kırlarda ben yaşamayı,
On iki ayı.
Severim kırların yeşil göğsünü,
Bütün süsünü.

Ölürsem istemem ne yas, ne kefen,
Ne başka bir fen.
Üstümden kalkmasın çimen, çiy, yosun,
Ruhum uyusun.

NERDESİN

Geceleyin bir ses böler uykumu,
İçim ürpermeyle dolar: – Nerdesin?
Arıyorum yıllar var ki ben onu,
Âşıkıyım beni çağıran bu sesin.

Gün olur sürüyüp beni derbeder,
Bu ses rüzgârlara karışır gider.
Gün olur peşimden yürür beraber,
Ansızın haykırır bana: –Nerdesin?

Bütün sevgileri atıp içimden,
Varlığımı yalnız ona verdim ben,
Elverir ki bir gün bana derinden,
Ta derinden bir gün bana "Gel" desin.

RÜZGÂR

Bu rüzgâr, bu deli rüzgâr bir ordu...
Sanırım bu korkunç, kara orduyu
Bütün dünyadaki ruhlar doldurdu,
Bu korkunç geceyi ve bu orduyu.

Bu rüzgâr, bu deli rüzgâr bir akın...
Bayraklar, havada yer yer bayraklar
Ve ruhlar zafere giden bu harbin
Sonunda cennete kavuşacaklar.

Bu rüzgâr, bu uzun sefer ne hoştur,
Ne hoştur bu koşuş, bu yırtıcı hız!
Kimi hız çılgını, kimi sarhoştur,
Haykıran bağrışan binlerce ağız.

Bu rüzgâr, bu deli rüzgâr bir çığlık...
Besbelli onlardır bizi çağıran.
İşte gökler geniş, ufuklar açık,
Onlardır, onlardır bizi çağıran.

Ne mutlu bir rüzgâr gibi varlığı
Durmadan bir emel peşinde koşmak!
Sıkıyor günlerin beni darlığı,
Nerdedir ruhların gittiği uçmak?

Bu rüzgâr, bu deli rüzgâr bir akın...
Alnımdan aşıyor köpürmüş atlar.
Rüzgârlar, ya beni burda bırakın,
Ya beni göklere alsın kanatlar!

HALAY

Davranın, halaya durun koçaklar,
İşte baş, işte davul, işte meydan!
Güzel halay çeken, güzel kucaklar,
Güzeli sevmeyen çıksın aradan!

Çal davul çal, güm güm oynasın yürek,
Üfle zurna üfle, uzun uzun çek,
Yiğit olan, efe olanlar gerçek,
Ayak ayak gider çıkmaz sıradan.

Dönün dalga dalga, yol yol dönünüz,
Dönün takım takım, kol kol dönünüz,
Geniş geniş dönün, bol bol dönünüz,
Dönün, bağışlasın sizi yaradan!

Ulu çamlar gibi işte beşiniz,
Sıra dağlar mıdır yoksa eşiniz?
El ele tutuşun, hep birleşiniz,
Sizinle öğünür elbet bu vatan!

Tecer der çalınır gönlümde davul,
Ana kız el ele, babayla oğul,
Yiğitler çıkıyor meydana, savul,
Savul gam, kasavet bugün buradan!

Ahmet Hamdi TANPINAR (1901-1962)

MAVİ, MAVİYDİ GÖKYÜZÜ

Mavi, maviydi gökyüzü
Bulutlar beyaz, beyazdı
Boşluğu ve üzüntüsü
İçinde ne garip yazdı...

Garip, güzel, sonra mahzun
Işıkla yağmur beraber,
Bir türkü ki gamlı, uzun,
Ve sen gülünce açan güller,

Beyaz, beyazdı bulutlar,
Gölgeler buğulu, derin;
Ah o hiç dinmeyen rüzgâr
Ve uykusu çiçeklerin.

Mor aydınlıkta bir çınar
Veya kestane dibinde;
Mahmur süzülen bakışlar
İkindi saatlerinde...

Birden gülümseyen yüzün
Sabahların aynasında
Ve beni çıldırtan hüzün
İki bakış arasında.

Kim bilir şimdi neredesin?
Senindir yine akşamlar;
Merdivende ayak sesin
Rıhtım taşında gölgen var.

NE İÇİNDEYİM ZAMANIN

Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir ânın
Parçalanmaz akışında.

Bir garip rüya rengiyle
Uyuşmuş gibi her şekil,
Rüzgârda uçan tüy bile
Benim kadar hafif değil.

Başım sükûtu öğüten
Uçsuz, bucaksız değirmen;
İçim muradına ermiş
Abasız, postsuz bir derviş;

Kökü bende bir sarmaşık
Olmuş dünya sezmekteyim,
Mavi, masmavi bir ışık
Ortasında yüzmekteyim.

YAVAŞ YAVAŞ AYDINLANAN

Yavaş yavaş aydınlanan
Bir denizaltı âlemi,
Yosunlu bir boşluktan
Çekiyor kendine beni.

Bir yıldız uzaklığında
Uyanıyor birer birer
Ürkek bulanıklığında
Zamanı bölen şekiller.

Ey sükûtun bir nefeste
Yaktığı billûr avize!
Bu esrarlı müselleste
Gökler yakınlaştı bize...

Aydınlığın hendesesi
Sonsuzluk bahçendir senin;
Dinleyin geliyor sesi
Arılarla böceklerin!

Bilirim kimse içemez
Üst üste aynı pınardan,
Bir veda gibi her nefes
Alışılmış kıyılardan.

Hangi güvercin kanadı
Köpükten çırpınışında,
Bu sarayı tamamladı
Her tesadüfün dışında;

Ve hangi el boş geceden
Uzattı bu altın tası,
Sızdıkça bir düşünceden
Günlerin kızıl meyvası?

Ey eşiğinde bir ânın
Durmadan değişen şeyler!
Başucunda her rüyanın
Bu aydınlık oyun bekler...

ŞİİR

Sarışın buğdayı rüyalarımızın,
Seni bağrımızda eker, biçeriz,
Acılar kardeşin, teselli kızın,
Zengin parıltınla dolar gecemiz.

Sükûtun bahçesi tılsım ve pınar
Yıldızdan cümlesi karanlıkların;
İklimler dışında ezelî bahar,
Mevsimler içinde tükenmez yarın.

İçimizde sonsuz çalkanan deniz,
Gülümseyen yüzü kaderin bize,
Yıldızların altın bahçesindeyiz,
Ebediyetinle geldik diz dize.

SELÂM OLSUN

Selâm olsun bizden güzel dünyaya
Bahçelerde hâlâ güller açar mı
Selâm olsun sonsuz güneşe, aya
Işıklar, gölgeler suda oynar mı

Hepsi güzeldi kar, tipi, fırtına
Günlerin geçişi ardı ardına
Hasretiz bir kanat şakırtısına
Mavi gökte kuşlar yine uçar mı

Uzak, çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden, gül ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran, arayan var mı

Kemalettin KAMU (1901-1948)

BİR YOLCUYA

(Hazan Yolcusuna)

Saçların yine solgun,
Bağrın elemle dolgun..
Nereye yolculuğun
Yeni bir gurbete mi?

Ben de bir kuru yaprak
Gibi seninleyim, bak
Zülfüne bağlanarak
Oldum gönül veremi...

Gözlerin dolu melâl,
Yüzün bir ince hilâl..
Giderken beni de al
Beraberine... E mi?..

SİPERDE AKŞAM

Akşam rüzgârları der ki Ali'ye:
"Gözler ileriye, gönül geriye!.."
Sanki köydekiler görünsün diye,
Tepeler alçalır, dereler dolar!

Düşünür köyünü: Her taraf kara...
Ne haber gönderen, ne beş on para...
Belki birkaç anne bakar yollara,
Belki bir iki dul saçını yolar!

Yıllarca gurbette çektiği çile
Canlanır yeniden gelerek dile,
Aksini arayan birkaç ah ile
Göğsü boşalırken gözleri dolar!

KİMSESİZLİK

Yıllardır ki bir kılıcım kapalı kında,
Kimsesizlik dört yanımda bir duvar gibi;
Mustaribim bu duvarın dış tarafında,
Şefkatına inandığım biri var gibi.

Sanıyorum saçlarımı okşuyor bir el,
Kıpırdamak istemiyor göz kapaklarım;
Yan odadan bir ince ses diyor gibi gel!
Ve hakikat bırakıyor hulyamı yarım.

Gözlerimde parıltısı bakır bir tasın,
Kulaklarım komşuların ayak sesinde:
Varsın yine bir yudum su veren olmasın,
Baş ucumda biri bana "su yok" desin de!

GURBET

Gurbet o kadar acı
Ki ne varsa içimde,
Hepsi bana yabancı,
Hepsi başka biçimde!

Eriyorum gitgide,
Elveda her ümide,
Gurbet benliğimi de
Bitirmiş bir içimde!

Ne arzum, ne emelim,
Yaralanmış bir elim,
Ben gurbette değilim,
Gurbet benim içimde!

GÜZ

Kurudu artık otlar
Bitmiyor tazeleri,
Birikinti sularda
Yaprak cenazeleri...

Döndü yayladakiler
Erdi bağlarda batı,
Ovalar daha geniş
Kayalar daha katı...

Başım avuçlarımda
Bir ağır külçe hüzün,
Düşüyor gözlerime
Çiğ taneleri güzün...

VIII

Onun gönül hoş etmesi
Ters akan suyu andırır
Aksa dahi değirmenin
Yalnız, başını döndürür.

Keder yazan avucuma
Hastalık veren içime
Oturup da baş ucuma
Ne öldürür, ne ondurur.

Ne erer yanına sözüm,
Ne yüzüne kara yazım
İzinde sürünen gözüm
Kendisini aşındırır.

Merhametten bir yol bulup
Lutfetse yanıma gelip
Tanrı, yeri iki bölüp
Araya boşluk indirir.

Bir sözüm yok ondan yana
Zulmünde haklıdır yine
Verse de gönlünü bana
Kara bahtı gücendirir.

Orhan Şaik GÖKYAY (1902-1994)

KARMAKARIŞIK

Yerlerden göklere ağlar germişim.
Şu akan yıldızlar benim, benim, benim!
Dizinin dibine postu sermişim.
Güler de güler canım, canım, canım!

Yapraklar, çiçekler, meyveler dalı,
Gözlerin, dillerin müjdeler dolu.
Ben de kendimi kapmış koyvermişim,
Başım duman duman, içim inim inim!

Yollara düşmüşüm, elsiz, ayaksız.
Türküler düzmüşüm, sözsüz, duraksız.
Sesini almışım, sazımı kırmışım,
Telden uçtu gider ünüm, ünüm, ünüm!

Selâm şu bağrıma çarpan yankıya,
Elveda Neden'e, veda Çünkü'ye
Bir masala giden yolda durmuşum,
Sana çevrilmiş yönüm, yönüm, yönüm!

Ateşe vermişim dört bir mevsimi,
Tek yaprağa indirmişim takvimi,
Gece olmuş, seni düşte görmüşüm,
İlle geçmiyor günüm, günüm, günüm!

Bahtım beni almış, çekmiş götürmüş.
Ceylanlar dolusu yere getirmiş,
Sana nişan almışım, beni vurmuşum,
Akar da akar kanım, kanım, kanım!

Sesler döner yoldan; dünüm, dünüm, dünüm,
Sesler düşer yollara, sonum, sonum, sonum:
Zehir mi, bal mıdır, bir şey karmışım.
Yemesi güç a benim, benim, benim!

İŞTE O ŞİİR BU!

Bu şiir, isimleri, Dedem Korkud'un
Büyük Kahramanı Kanturalı'nın yavuklusu
Salcan Hatun'un adıyla ayakdaş olan
bütün gelinlik Türk kızlarına ithaf olunur.

Senden yüzyıl önce gelüp, dünyada
Seni bekliyorum, o gün bu gündür...
Gâhi gurbetlerde, gâhi sılada.
Seni bekliyorum, o gün bu gündür...

Gözlerim yollarda, yolum uzakta,
Sen gül sularıyla yunmuş, kucakta,
Ben yapayalnız buz kesmiş yatakta
Seni bekliyorum, o gün bu gündür!...

Beşiklerde, kundaklarda bir sıbyan,
Al güller içinde bir bebek, bir can,
Gözlerin simsiyah, dudaklar mercan
Seni bekliyorum, o gün bu gündür...

Evcilik oynardın, telli duvaklı,
Ben uzaktan seyrederdim, meraklı
Yıldızlardan inme bir gül yanaklı,
Seni bekliyorum, o gün bu gündür...

Gözlerin konuşkan, dilin çocuksu,
Gülücüklerin berrak bir içim su,
O nasıl kahkaha? Gökler dolusu...
Seni bekliyorum, o gün bu gündür...

Uyandım ki bakışların değişmiş,
Yürümen bambaşka... Şaşılacak iş!
Gördüğüm düş gerçeğe mi dönüşmüş?
Seni bekliyorum, o gün bu gündür.

Ölüm akla gelmez insan sevince,
Sonunu düşünmez inceden ince...
Ne gündüzüm gündüz, ne gecem gece,
Seni bekliyorum, o gün bu gündür...

Desem tabir eder mi ki rüyamı?
Kabul etti deyim hayra yorar mı?
Umudum var, saracaktır yaramı,
Seni bekliyorum, o gün bu gündür...

Zeki Ömer DEFNE (1903-1992)

KIYIDAKİ TEKNE

-Ünlü Ressam BRAQUE'a-

Kurudum da kadid oldum kumlarda
Bir sefer bekleye bekleye her gün ben.
Enginlerden bir rüzgâr esmez mi serin serin
Pul pul ürperişler geçer içimden.

Bir gün atlayıveresim gelir şu kıyılardan
Işıl ışıl, yeşil yeşil sulara.
Al başını çek git, der deli gönül
Verip kendini bir büyük rüzgâra!

Ta yanıbaşında durup da böyle
Hasretini çektiğin şeylere hasret gitmek!
Hem tut o sular için halkol, hayat ol,
Hem tut sonra o sulara hasret çek!

Biraz dalacak olsam ta içimden bir şeyin
Çıkıp dolaştığını duyuyorum denizde.
Ama öyle bitirmiş ki kum beni
Ardından bir türlü gidemiyorum işte.

Bazen ayak sesleri duyarım dört yanımda,
Bakarım, masmavi, levent bir umut.
Bakarım, sülün gibi bir serene sarılmış
Püfür püfür bir bulut.

Başımı, bordamı dövsün dalgalar,
Tuzlar tahtalarımı kemirsin istiyorum.
Çek beni fırtına, çek beni deniz!
Bırak beni sahil, bırak beni kum!

İnsaniyetinize sığınıyorum!

ZİLLER ÇALACAK

Zil çalacak... Siz derslere gireceksiniz bir bir.
Zil çalacak, ziller çalacak benimçin,
Duyacağım evlerden, kırlardan, denizlerden;
Ta içimden birisi gidecek uça ese...
Ama ben, ben artık gidemeyeceğim.

Zil çalacak... Siz geminize, treninize gireceksiniz bir bir.
Zil çalacak, ziller çalacak benimçin,
Duyacağım iskelelerden, istasyonlardan bütün;
Ta içimden birisi koşacak ardınızdan...
Ama ben, ben artık gelemeyeceğim.

Sonra bir gün bir zil çalacak yine,
Hiç kimseler, kimsecikler duymayacak..
Ne sınıflar, ne iskeleler, ne istasyonlar, ne siz...
Ta içimden birisi kalacak oralarda...
Ben gideceğim.

NEREDEN TEŞRİF

Yine eller beyaz beyaz
Niyazdan mı geliyorsun?
Malihulyaya dönmüşün
Boğaz'dan mı geliyorsun?

Mavilerin hâre hâre
Seni döndürmüş bu şehre.
Kemer sanki "Nefsi emmare"
Bir hazdan mı geliyorsun?
Gözlerinde mavi düşler,
Göğsünde alıcı kuşlar,
Yine havalanmış kaşlar,
Pervazdan mı geliyorsun?

Geldin Rast'ta karar gibi,
Boy-pos Evc'e firar gibi,
El bir makam arar gibi,
Bir sazdan mı geliyorsun?

Gel ey göğsü gül nakışlım,
Gülü masiva kokuşlum
Benim İstanbul bakışlım
İlk yazdan mı geliyorsun?

Arif Nihat ASYA (1904-1957)

BİR BAYRAK RÜZGÂR BEKLİYOR

Şehitler tepesi boş değil,
Biri var bekliyor...
Ve bir göğüs nefes almak için
Rüzgâr bekliyor.

Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye,
Yattığı toprak belli,
Tuttuğu bayrak belli,
Kim demiş "Meçhul Asker" diye?

Destanını yapmış, kasideye kanmış...
Bir el ki, ahiretten uzanmış,
Edeple gelip birer birer
Öpsün diye faniler.

Öpelim temizse dudaklarımız...
Fakat basmasın toprağına
Temiz değilse ayaklarımız.

Rüzgârını kesmesin gövdeler...
Sesinden yüksek çıkmasın
Nutuklar, Kasideler!

Geri gitsin alkışlar, geri...
Geri gitsin ellerin
Yapma çiçekleri!

Ona oğullardan, analardan
Dilekler yeter...
Yazın sarı, kışın beyaz
Çiçekler yeter.

Söyledi söyleyenler demin...
Gel süngülü yiğit, alkışlasınlar,
Şimdi sen söyle, söz senin!

Şehitler tepesi boş değil,
Toprağını kahramanlar bekliyor...
Ve bir Bayrak dalgalanmak için
Rüzgâr bekliyor.

Destanı öksüz, sükûtu derin
"Meçhul Asker"in...

Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye;
Yattığı toprak belli,
Tuttuğu bayrak belli...
Kim demiş "Meçhul Asker" diye?

DESTAN

O zaferler getiren atların
Nalları altındanmış;
Gidişleri akına,
Gelişleri akındanmış.

Yolları eline dolayan;
Beldeler, ülkeler avlayan
Süvarileri varmış ki,
Oğuz, Bilge, Süleyman'mış.

Bize bin yıllık armağan
Şu parıltı kılıçlarından
Ve şu serin, kuytu gölge
Kanatlardanmış.

Kimi kılıç dövülen al külçeden,
Kimi güllerin al açtığı bahçeden,
Kimi dağların yoğrulduğu
Şu mor yığındanmış.

Tufanında, borasında
Gürüldemiş gökler...
Ve yerle gök arasında
Dağlar kımıldanmış.

Gönül vermişler aya;
Hükmetmişler toprağa, suya..
Tanrı'yla akrabalıkları
Yakındanmış.

Zembereğini kuran
Onlarmış bu dünyanın..
Onlar ki, kurt doğuran
Obaların kanındanmış.

Ve zaferler getiren atların
Nalları altındanmış.

DEVLER

Sarsarak köprüleri
Devler geçti bu yollardan:
Dudaklarında Hun türküleri.

Tulgalı başbuğlar
Ve rüzgârda
Bayraklar, uğultular, tuğlar..

Bir dünya doldu boşaldı..
Yazık ki adları, destanlardan
Masallara kaldı!

Sağa, sola, ileri...
Devler geçti bu yollardan,
Kaldı ayak izleri.

Hala nabızlar atıyor:
Şu çamlı, meşeli dağların
Altında devler yatıyor.

Yıllar yığın yığın o günden beri..
Ne bir destan parçası,
Ne bir zafer kemeri!

Fırtınalara armağan olsun
Göğüsler dolusu Hun
Türküleri!

ÇOCUK VE AĞAÇ

Çocuk, çok sevdi ağacı...
Verirdi ona, her kış,
Çiçekleri olaydı!
Yaprakları olaydı..

Ağaç, çok sevdi çocuğu..
Öperdi altın saçlarından,
Dudakları olaydı!

Ve ona öptürmek için,
Eğilirdi yerlere kadar,
Yanakları olaydı!

Dökerdi önüne hepsini,
Gümüşten, altından, sedeften
Oyuncakları olaydı!

Ve çocuk gittikten sonra
Böyle kalır mıydı ağaç?
Ne olurdu onun da
Bacakları olaydı,
Ayakları olaydı!

FETİH MARŞI

Yelkenler biçilecek, yelkenler dikilecek;
Dağlardan çektiriler, kalyonlar çekilecek..
Kerpetenlerle surun dişleri sökülecek...

Yürü: Hâlâ, ne diye oyunda, oynaştasın?
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Sen de geçebilirsin yardan, anadan, serden..
Senin de destanını okuyalım ezberden..
Haberin yok gibidir taşıdığın değerden...

Elde sensin, dilde sen.. gönüldesin, baştasın;
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!!

Yüzüne çarpmak gerek, zamanenin fendini..
Göster: kabaran sular nasıl yıkar bendini?
Küçük görme, hor görme, delikanlım, kendini!..

Şu kırık abideyi yükseltecek taştasın;
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Bu kitaplar Fatih'tir, Selim'dir, Süleyman'dır;
Şu mihrap Sinanüddin, şu minare Sinan'dır;
Haydi, artık, uyuyan destanını uyandır!..

Bilmem, neden gündelik işlerle telâştasın?
Kızım, sen de Fatih'ler doğuracak yaştasın!

Delikanlım, işaret aldığın gün atandan
Yürüyeceksin.. millet yürüyecek arkandan;
Sana selâm getirdim Ulubat'lı Hasan'dan...

Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın..
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin!
Çelebiler çekilip haremlerde kışlasın!
Yürü, aslanım, fetih hazırlığı başlasın...

Yürü, hâlâ ne diye, kendinle savaştasın?
Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!

Ömer Bedrettin UŞAKLI (1904-1946)

DENİZ HASRETİ

Gözümde bir damla su deniz olup taşıyor,
Çöllerde kalmış gibi yanıyor, yanıyorum.
Bütün gemicilerin ruhu bende yaşıyor;
Başımdaki gökleri bir deniz sanıyorum.

Nasıl yaşayacağım ey deniz, senden uzak?...
Yanıp sönüyor gibi gözlerimde fenerin!...
Uyuyor mu limanda her gece sallanarak,
Altundan çivilerle çakılmış gemilerin?...

Sevmiyorum suyunda yıkanmamış rüzgârı;
Dalgaların gözümde tütüyor mavi, yeşil...
İçimi güldürmüyor sensiz ay ışıkları;
Ufkundan yükselmeyen güneşler güneş değil!

Bir gün nehirler gibi çağlayarak derinden
Dağlardan, ormanlardan sana akacak mıyım?
Ey deniz, şöyle bir gün sana bakacak mıyım?
Elma bahçelerinden, fındık bahçelerinden?...

BURSA'DA AKŞAM

Bugün de sonbahardan süzülüp doğdu akşam,
Dağların yere indi koyu, serin gölgesi;
Uludağ etekleri al ipekten bu akşam;
Düştü yeşil ovaya kubbelerin gölgesi!..

Ufuklarda bu akşam ne sis var, ne bulut var;
Servilerin içinde bir alev Emirsultan...
İçten dualar gibi geçiyor sanki rüzgâr,
Bir ilahî adaya benzeyen Yıldırım'dan.

Ovada ince yollar gölgeleniyor işte;
Karşıdan renk içinde solgun ay görünüyor!
Güneşin son nurundan bir damlacık içmiş de,
Şu karşıki kulübe bir saray görünüyor!.

Gözlerime vurunca kubbelerin gölgesi,
Öz cenneti gönlümle seyrettim ben bu akşam.
Göklerde ne bir nefes, ne de bir kanat sesi,
Uludağ etekleri al ipekten bu akşam!..

Sabri Esat SİYAVUŞGİL (1907-1968)

BIKMAK

Sesin dudaklarında fağfur bir Japon tası,
Uzun saçların bir yaz yağmurunun teması,
Ellerin, semaverden akan çay kadar ılık.

Sesin odaya girmiş bir serçe gibi ürkek,
Ellerin, açık kalan pancuru gösterecek
Ve saçın gözlerinin içi gibi karanlık.

Yağmur gibi doldursan odayı gözlerinle,
İçinden konuşacak aynalar gözlerinle
Ve gün avuçlarından kayan bir gümüş balık.

Bir koltuğa sinecek sıcaklığın derinden;
Girecek, yaklaşınca başın, kirpiklerinden
Gözlerine ağaçlı bir yol gibi ayrılık

YOLCULUK

Bir yaz günü, odamda kaparken bavulumu,
Çekecek koltuğumun parmakları kolumu
Her zamanki sesiyle bana: "Otur" diyecek.

Bütün kış geceleri duyduğum laflarıyla,
Çıplak bir kadın gibi, beyaz çarşaflarıyla
Beni uyutmak için yatağım esneyecek.

Yolda, adımlarımı çağıracak geriye,
Aralık kalan kapım belki dönerim diye.
Penceremde buğudan bir damla yaş donacak.

Yürürken sağ omzuma hafif sesle ötüşüp,
-Bir evden anlaşılmaz fısıltılarla düşüp-
Bembeyaz bir el gibi bir güvercin konacak.

Dudağımı gizlice çekerek dudağına,
Akşam gibi düşecek vagon basamağına
Garda beyaz, dumandan bir kadının bedeni

ODALAR VE SOFALAR

Evler, bir nara benzer,
Nar tanesi, sofalar.
Akşam, yol gibi gezer;
Sükûn, su gibi dolar.

Odada bir pancurun
Sofadadır güneşi;
Camlarda yanan korun
Düşer içime eşi.

Odada yığın yığın
Gölgenin salkımları;
Sofada yalnızlığın
Duyulur adımları.

Oda, içinden duyar
Oluktan düşenleri;
Sofa, geceyi oyar,
Dinler merdivenleri.

Toplar odam kuş gibi
Sofamın laflarını.
Birer bibloymuş gibi
Süsler boş raflarını.

Beni duvar boyunca
Bir kum gibi ufalar
Odam uyku dolunca
Uyumadan sofalar.

Cevdet Kudret SOLOK (1907-1992)

SEYAHAT

Her gün aynı manzara sıkıyor bizi niçin?
Önde yapayalnız dursan bile şimdilik,
Yollar seni bir sabah saracak iplik iplik,
İçin seni çekecek bir gün seyahat için.

Bir seyahat fikriyle dolarsa bir gün için,
Dersen: "Görünüversin gözlerime Venedik,
"Önümde çarşaf gibi açılsın Adriyatik!"
Dersen hasret içinde benim gibi: "Çin! Çin! Çin!"

Bütün umudlarından o gün bir anda soyun,
Sonra kendi kendini atıver yüzükoyun,
Gömül bir deniz gibi yumuşak şiltelere.

Duy içinde kuşların biriken çığlığını,
Kendini sandal gibi terkediver bir kere,
Ruhunun yelken gibi seyret açıldığını!...

TOPRAĞA BAĞLI

Ne uçmayı bilirim, ne gökten haberdarım,
Bir karış bile fazla yükselemem yerimden:
Toprağa basmak için yapılmış ayaklarım.

Bir karış bile yükselemem yerimden,
Hasretle büyük, geniş semalara bakarım:
Toprak beni daima çeker eteklerimden...

Vasfi Mahir KOCATÜRK (1907-1961)

IZTIRAP

Sensizliğin azabını duydum da önceden
Kalbim son aşkımın, dedim, artık mezarıdır.
Kalbim ki sandım ayrılıyor ayrılınca sen,
Yalnız kalan içimdeki bir dinmez ağrıdır.

Sen bağrımız yanar diye kaçtıkça daima
Gür saçlarından işte ateş aldı, kor gönül!
Etrafı bahçeler ve deniz, üstü mor sema,
Sessiz kalan bu yerlere menfa diyor gönül.

Günlerce böyle kendini menfada tuttu mu,
Bazan hatırlayıp seni bazan unuttu mu
Kalbimde kıvranıp yatıyor sanki bir yılan;

Zehriyle hep dolar, gerilirken damarlarım
Feryat eder ve bağrımı yumruklar, ağlarım:
İlk önce ıztırabı tanır senden ayrılan!..

Yaşar Nabi NAYIR (1908-1981)

KARACAAHMET'TE AKŞAM

Sivrilir kırık taşlar çürümüş dişler gibi,
Sallanır iki yanda deli dervişler gibi,
Serviler bu upuzun, bu simsiyah serviler.

Seyrekleşir geçenler batan günle beraber:
Bir talika sürükler ardından gölgesini,
Büyültür boş çukurlar köpeklerin sesini.

Yol uzar, kısalır beliren hayaletler:
Kefenli cenazeler kefensiz iskeletler,
Sessiz adımlarıyla dolaşır bu civarda...

Gölgeler gölgeleri kovalar boş yollarda,
Ürkütür hayalinde uyuyan canavarı,
Gecikmiş bir yolcunun sıklaşan adımları...

Dolaşma, ey derbeder, haydi git bu yollardan,
Geçmeyin, ah geçmeyin geç vakit bu yollardan,
Duymak istemezseniz ademin havasını.

Toz olmuş asırları hatırlatan yasını,
Akşam burada dağıtır perde perde rüzgâra,
Yolcular düşmeyiniz geç vakit bu yollara...

Ahmet Muhip DIRANAS (1909-1980)

SERENAD

Yeşil pencerenden bir gül at bana,
Işıklarla dolsun kalbimin içi.
Geldim işte mevsim gibi kapına
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ.

Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak,
Ben aşkımla bahar getirdim sana;
Tozlu yollarından geçtiğim uzak
İklimden şarkılar getirdim sana.

Şeffaf damlalarla titreyen, ağır
Goncanın altında bükülmüş her sak.
Seninçin dallardan süzülen ıtır,
Seninçin karanfil, yasemin, zambak...

Bir kuş sesi gelir dudaklarından;
Gözlerin, gönlümde açan nergisler..
Düşen öpüşlerdir dudaklarından
Mor akasyalarda ürperen seher.

Pencerenden bir gül attığın zaman
Işıkla dolacak kalbimin içi.
Geçiyorum mevsim gibi kapından
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ.

OLVİDO

Hoyrattır bu akşamüstüler daima.
Gün saltanatıyla gitti mi bir defa
Yalnızlığımızla doldurup her yeri
Bir renk çığlığı içinde bahçemizden,
Bir el çıkarmaya başlar bohçamızdan
Lavanta çiçeği kokan kederleri;
Hoyrattır bu akşamüstüler daima.

Dalga dalga hücum edip pişmanlıklar
Unutuşun o tunç kapısını zorlar
Ve ruh, atılan oklarla delik deşik;
İşte, doğduğun eski evdesin birden,
Yolunu gözlüyor lâmba ve merdiven,
Susmuş ninnilerle gıcırdıyor beşik
Ve cümle yitikler, mağluplar, mahzunlar...

Söylenmemiş aşkın güzelliğiyledir
Kâğıtlarda yarım bırakılmış şiir;
İnsan, yağmur kokan bir sabaha karşı
Hatırlar bir gün bir camı açtığını,
Duran bir bulutu, bir kuş uçtuğunu,
Çöküp peynir ekmek yediği bir taşı...
Bütün bunlar aşkın güzelliğiyledir.

Aşklar uçup gitmiş olmalı bir yazla
Halay çeken kızlar misali kolkola.
Ya sizler! Ey geçmiş zaman etekleri,
İhtiyar ağaçlı, kuytu bahçelerden
Ayışığı gibi sürüklenip giden;
Geceye bırakıp yorgun erkekleri
Salınan etekler fısıltıyla, nazla.

Ebedî âşığın dönüşünü bekler
Yalan yeminlerin tanığı çiçekler
Artık olmayacak baharlar içinde.
Ey, ömrün en güzel türküsü aldanış!
Aldan, gelmiş olsa bile ümitsiz kış;
Her garipsi ayak izi kar içinde
Dönmeyen âşığın serptiği çiçekler.

Ya sen! Ey sen! esen dallar arasından
Bir parıltı gibi görünüp kaybolan
Ne istersin benden akşam saatinde?
Bir gülüşü olsun görülmemiş kadın,
Nasıl ölümsüzsün aynasında aşkın;
Hatıraların bu uyanma vaktinde
Sensin hep, sen, esen dallar arasından.

Ey unutuş! Kapat artık pencereni,
Çoktan derinliğine çekmiş deniz beni;
Çıkmaz artık sular altından o dünya.
Bir duman yükselir gibidir kederden
Macerası çoktan bitmiş o şeylerden.
Amansız gecenle yayıl dört yanıma
Ey unutuş! Kurtar bu gamlardan beni.

ŞEHRİN ÜSTÜNDEN GEÇEN BULUTLAR

Bakıp imreniyorum akınına
Şehrin üstünden geçen bulutların.
Belki gidiyorlardır yakınına
Rüyamızı kuşatan hudutların.

Evler, ağaçlar, sular, ben ve bu an
Sanki bulutlarla bir, akıyoruz;
Onların hevesine uyaraktan
Cenup ufuklarına bakıyoruz.

Bir de hafif olsaydık bir rüzgârdan,
Yer alsaydık şu bulut kervanında,
Güzel'e ve Yeni'ye doğru koşan
Bu sonrasız gidişin bir yanında;

Dağlara, denizlere, ovalara
Uzansaydık yağarak iplik iplik,
Tohumları susamış tarlalara
Bahar, gölge ve yağmur götürseydik.

Bakıp imreniyorum akınına
Şehrin üstünden uçan bulutların.
Gidiyor, gidiyorlar yakınına
Rüyamızı kuşatan hudutların.

Necip Fazıl KISAKÜREK (1905-1983)

NAKARAT

Küçükken derdi ki dadım:
Çoğu gitti, azı kaldı.
Büyüdüm, ihtiyarladım.
Çoğu gitti, azı kaldı.

Vur kazmayı dağa Ferhat!
Çoğu gitti, azı kaldı.
Kişne kır at, kişne kır at!
Çoğu gitti, azı kaldı.

Doğar bir gün benim günüm,
Çoğu gitti, azı kaldı.
Kırk gün, kırk gece düğünüm,
Çoğu gitti, azı kaldı.

Ektik, ektik yetişecek,
Çoğu gitti, azı kaldı.
Bütün yollar bitişecek,
Çoğu gitti, azı kaldı.

Bir gün anlaşılır şiir;
Çoğu gitti, azı kaldı.
Ekmek gibi azizleşir,
Çoğu gitti, azı kaldı.

GEÇEN DAKİKALARIM

Kimbilir neredesiniz,
Geçen dakikalarım?
Kimbilir neredesiniz?

Yıldızların, korkarım,
Düştüğü yerdesiniz;
Geçen dakikalarım?

Acaba tütsü yaksam,
Görünür mü yüzünüz?
Acaba tütsü yaksam?

Siz benim yüzümsünüz
Eğilip suya baksam,
Görünür mü yüzünüz?

Gitti bütün güzeller;
Sararmış biri kaldı,
Gitti bütün güzeller.

Gün geldi, saat çaldı,
Aranızda verin yer;
Sararmış biri kaldı!...

OTEL ODALARI

Bir merhamettir yanan, daracık odaların
İsli lâmbalarında, isli lâmbalarında.

Gizli bir akis kalmış gelip geçen her yüzden,
Küflü aynalarında, küflü aynalarında.

Atılan elbiseler boğazlanmış bir adam,
Kırık masalarında, kırık masalarında.

Bir sırrı sürüklüyor terlikler tıpır tıpır
İzbe sofralarında, izbe sofralarında.

Atıyor sızıların çıplak duvarda nabzı,
Çivi yaralarında, çivi yaralarında.

Kulak verin ki zaman tahtayı kemiriyor
Tavan aralarında, tavan aralarında.

Ağlayın aşinasız, sessiz can verenlere,
Otel odalarında, otel odalarında.

BU YAĞMUR

Bu yağmur... bu yağmur... bu kıldan ince
Öpüşten yumuşak yağan yağmur...
Bu yağmur... bu yağmur... bu bir gün dinince.
Aynalar yüzümü tanımaz olur.

Bu yağmur kanımı boğan bir iplik
Karnımda acısız yatan bir bıçak
Bu yağmur yerde taş ve bende kemik
Dayandıkça çisil çisil yağacak.

Bu yağmur... bu yağmur... cinnetten üstün;
Karanlık kovulmaz düşüncelerden.
Cinlerin beynimde yaptığı düğün
Sulardan, seslerden ve gecelerden.

BEKLENEN

Ne hasta bekler sabahı
Ne kanlı şehidi mezar,
Ne de şeytan bir günahı
Seni beklediğim kadar.

Geçti, istemem gelmeni;
Yokluğunda buldum seni.
Bırak vehminde gölgeni...
Gelme, artık neye yarar?

YILDIZLI BİR GECEDE

Sema bize seslenir:
Kalma, gel işkencede!
Ruhumuz ebedîdir;
Bunu duy tek hecede!

Ömür ki, bir kurak çöl,
Onu tek bir güne böl;
Şebnem gibi doğ ve öl,
Yıldızlı bir gecede!..

ŞEHİRLERİN DIŞINDAN

Kalk, arkadaş, gidelim!
Dereler yoldaşımız,
Dağlar omuzdaşımız.
Dünyayı seyredelim,
Şehirlerin dışından.
Esmerden, sarışından
Kaçalım, kurtulalım!
Haydi yürü, bulalım;
Kat kat çıkmış evlerin,
O cam gözlü devlerin
Gizlediği âlemi!
Bir tüy gibi yel alsın,
Bir dal gibi sel alsın,
Bizden menhus elemi.
Attığımız naralar,
Yol açsın karanlıkta.
Çeksin bizi mağaralar,
Bir derin ormanlıkta.
Öttürüp sert bir ıslık,
Yılanları çağıralım.
Peşinden çığlık çığlık,
Çakallara bağıralım,
Ötelim baykuşlarla.
Kızıl akşam üstleri,
Hicret eden kuşlarla,
Sema, deniz ve yeri,
Çepçevre, iklim iklim,

Dolaşalım, gezelim!
Yollar bizden bir izdir,
Ne duysak sesimizdir,
Ne görsek benzer bize.
Hiç şaşmayan bir saat
Gibi işler tabiat,
Uyarak kalbimize.
Mevsimler boğum boğum,
Zamanın ipliğinde.
Başı görünmez doğum,
Sonu ölçülmez hayat...
Hayvan, nebat ve cemat,
Hepsi ilk gençliğinde.
Ölen ölür, yıpranmaz;
Giden, gider, aranmaz.
Böyle geçer ömrümüz,
Bir gün gelir ölürüz,
Haberimiz olmadan.
Ve o zaman, o zaman,
Hayat neymiş görürsün!
Bırak, keyfini sürsün,
Şehirlerin, köleler!
Yeter bizi tuttuğu!
Tükensin velveleler!
Kalk arkadaş, gidelim!
İnsanın unuttuğu
Allah'ı zikredelim;
Gül ve sümbül hırkamız,
Sular, kuşlar, halkamız...

KALDIRIMLAR

I

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında,
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler...
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikiyor,
Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.

Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.

Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta;
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum!
Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta;
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum!

Ben gideyim, yol gitsin, ben gideyim, yol gitsin;
İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.
Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler işitsin;
Yolumun zafer takı, gölgeden taş kemerler.

Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim;
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!
Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

Uzanıverse gövdem, taşlara boydan boya;
Alsa buz gibi taşlar alnımdan bu ateşi.
Dalıp sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse, kaldırımların kara sevdalı eşi...

Asaf Halet ÇELEBİ (1907-1958)

İBRÂHÎM

İbrâhîm
içimdeki putları devir
elindeki baltayla
kırılan putların yerine
yenilerini koyan kim

güneş buzdan evimi yıktı
koca buzlar düştü
putların boyunları kırıldı
İbrahîm
güneşi evime sokan kim

asma bahçelerinde dolaşan güzelleri
buhtunnasır put yaptı
ben ki zamansız bahçeleri kucakladım
güzeller bende kaldı
İbrahîm
gönlümü put sanıp da kıran kim

NİRVANA

karanlığa geçelim
karanlığı geçelim
ne uyku
ne ölüm
hem uyku
hem ölüm
düş içime uyu
ve sonsuz büyü
unut renkleri
ve şekilleri
hepi
ve hiçi
beni
ve seni
ve geceyi yuttu
nirvana

MANSÛR

renkler güneşten çıktılar
renkler güneşe girdiler
renkler güneşsiz öldüler
ve renk gerek bana
ne renksizlik

güneşler bir yerden çıktılar
güneşler bir yere girdiler
güneşler onsu öldüler
ne aydınlık gerek bana ne karanlık

şekiller bir yerden geldiler
şekiller bir yere gittiler
şekiller görünmez oldular

büyük köse vur
bütün sesler bir seste boğuldu mansûr
mansûuur

MEMLEKETİM

Göbeğinden çıkan ağaç
Osman Gazinin
dereler
çayırlar
sürüler
Üstünde yaşadığım toprak
Muradım, Yıldırımım, Fatihim
Yeniçerim
Evliya Çelebim
Bursam İstanbulum
hele İstanbulum
Tarihim san'atım
Annem babam komşuları
Zencî Nerkis Kalfa
Çerkes Nevres dadım
Cihangirde deniz pırıltısı içindeki evim;
Ben bu diyara zenbille gelmedim
Ben bu yerlerin çocuğuyum
Burası benim İstanbulum
Bu insanlar benim

Bu insanlar benim
Bu gökler benim
Bu tatlı Ömer çocuk benim
Dedelerim memleketim ve herşeyim onun
Osman Gazinin gördüğü rüyada
Ömerle ben varım

İSTANBUL'UMUN DİLİ

annemin dili
babamın dili
İstanbulumun dili
İstanbulumun dili

İstanbulumun efendisi
hanımefendisi
sokaklarımın bekçisi
yoğurtçusu, balıkçısı
can dilimi konuşanım
canım benim

ninnilerimi bu dil söyledi
masallarımı bu dil
bu dille duydum türkülerimi
bu dille okudum şairlerimi
"zalim beni söyletme derunumda neler var".

Sabahattin ALİ (1907-1948)

MELÂNKOLİ

Beni en güzel günümde
Sebepsiz bir keder alır.
Bütün ömrümün beynimde
Acı bir tortusu kalır.

Anlayamam kederimi,
Bir ateş yakar derimi,
İçim dar bulur yerimi,
Gönlüm dağlarda bunalır.

Ne kış, ne yazı isterim,
Ne bir dost yüzü isterim,
Hafif bir sızı isterim,
Ağrılar, sancılar gelir.

Yanıma düşer kollarım,
Görünmez olur yollarım,
En sevgili emellerim
Önüme ölü serilir...

Ne bir dost, ne bir sevgili,
Dünyadan uzak bir deli...
Beni sarar melankoli:
Kafamın içersi ölür.

KOŞMA

Sevip sevip yari ele kaptırmak
Kara bahtın bana eski işidir.
Ömrümdeki yıllar kadar yar sevdim
Herbiri bir başkasının eşidir.

Canlar verdim herbirinin yoluna,
Hepsi girdi bir yiğidin koluna,
Bülbül bile kondu bir gül dalına,
Boşta gezen bizim gönül kuşudur.

Baktığım yok üzüntüye, sevince,
Feryat etmem yar başından savınca,
Benim gibi sevmelidir sevince:
Ne göz görür, ne kulağım işitir.

Kara saçım dik başımda kar oldu,
Ak saçımla yar sevmesi ar oldu,
Bana vuran eller değil, yar oldu,
Bu dert benim dertlerimin başıdır.

Kimi aşık dileğine ulaşır,
Sevdiğiyle cümbüş eder, gülüşür,
Kimi benim gibi garip dolaşır,
Asıl aşık kâm almayan kişidir.

Mustafa Seyit SUTÜVEN (1908-1969)

SUTÜVEN

Bir kayadan duman duman
On iki metre atlayan
Dağ kokusuyla yüklü su.

Akması tel tel ince saç.
Düştüğü yerde üç kulaç;
Mavi su, ak köpüklü su.

Şi'rin elindesin bugün,
Eski masalların bütün
Canlanacak birer birer.

Akhalılar da bir zaman,
Şair, ilâhe, kahraman,
Şi'rini burda içtiler.

Hepsi tapardı rengine,
Rastlamamıştı dengine
Hiçbiri mor Tesalya'da.

Öyle füsunludur bu yer,
Şi'rine borçludur Homer,
Çünkü senindir İlyada.

Eski uzun za manların,
Tığ gibi kahramanların
Türküsüdür yanık sesin.

Dağda hayat uyandıran,
Taşları duygulandıran
Yerdeki son ilâhesin.

Afrodit, Afrodit'ken ah,
Dağdan inerdi her sabah
Elde gümüş hamam tası.

Burda çıkardı örtüden
Kimseye gösterilmeyen
Göğsü, vücudu, kalçası.

Burda Yunan, Moğol, Mısır,
Med, Roma, Türk, asır asır,
Taptı döküldüğün yere.

Tanrıların konakları,
Orduların otakları
Burda ererdi göklere.

Söylediğim masal değil,
Atları, kahraman Aşil
Burda sulardı bir zaman.

Burda gezerdi Keykubad,
Burda keserdi Mihridad,
Burda içerdi Antuan.

Göğse nasıl batarsa diş,
Öyle derinden işlemiş
Taşlara Hektor'un izi.

Söyle, fakat bugün neden
Böyle güzelliğinle sen
Kulluğa almadın bizi?

Hâlbuki bir Yunan kadar,
Hüsnüne her tapan kadar
Tapmayı biz de anlarız.

Bizleri başka görme sen,
Hüsnü Huda kadar seven
Gönlü temiz adamlarız.

Hepsini at da bir yana,
Bari o günlerin bana
Şi'rini söyle, tatlı su!

Şi'rini geldiğin yerin,
Şi'rini eski günlerin,
Söyle, köpük kanatlı su!

SANAT

Kalemim bir fırçadır, ucu iğneden ince
Bir boya kutusudur kafam geceden kara.
O fırça bu kutuyla göğüs göğse verince
Parmaklarım yaklaşır yarınki tablolara.

Güzel çirkinler bulmak, iyi kötüler çizmek
Bir gölgenin üstünde didinmek haftalarla.
En yüksek, en alçağı boy sırasında dizmek
Sonra dolaşmak uzun yolları yaftalarla.

Sonra yorulur onda bir şey arayan gözler
Yorulur karşısında duranlar sıra sıra.
Boncuklar gibi ipe dizip de asmak ister
Kendi beynimi kendi gözümü insanlara.

Asırlarca bu havuz rengimle mayalanmaz
Çeşme gibi aksa da kafamdaki boyalar.
Bu yoksulluk içinde göklere çatsam da az.
Yarattığım tablolar ancak beni oyalar.

SON KUMAŞ

Görmedim ilham atını,
Ben bu şiir san'atını
Bir deli kızdan okudum.

San'atı öğretti bana;
Ben de bu tezgâhtan ona
Türlü kumaşlar dokudum.

Altı buçuk yıl emeğim;
Gönlüm, elim, göz bebeğim
Eskidi sırtında bütün.

Tam gözü doldurduğu gün,
Sevgiden almış gibi hız
Ansızın evlendi o kız.

İstedim ünler salacak,
Bir yaman örnekli duvak
Örmek o ruhum geline.

Ay ışığından bir ipek
Gamla beraber bükerek
Taktım ömür iğnesine.

İğneyi ilkin derime,
Sonra çürük gözlerime
Saplayarak, titremeden;

İşledim üç günde bakın:
Solmuş ümit yaprağının
Üstüne her duygumu ben.

San'atım ermişti sona;
Gitti merasimle ona
Ellerimin son hüneri.

İşte o kızdan bu kumaş
Her yanı kıpkırmızı yaş,
Ertesi gün geldi geri!

Behçet Kemal ÇAĞLAR (1908-1969)

OLAMIYOR BİR TÜRLÜ

Adını ben kattım alın yazıma,
Şimdi kendim bile bozamıyorum.
Ne yapsan yanına kalacak gibi
Sana küsemiyor, kızamıyorum.

Öğrenmek istedim sevdim seveli
Beni yeni baştan dokuyan eli
Geldim son düğüme gözüm perdeli
Ah onu bir türlü çözemiyorum.

Beni bırakmıyor kurduğum tuzak,
Kıskancım hastayım tedirginim bak
Hoş geliyor kuyruğuyla oynamak
Yılanın başını ezemiyorum.

Boşa aranırdım, boşa dalardım
Açıldım engine kıyına vardım
Canım pahasına inci çıkardım
Bir sağlam ipliğe dizemiyorum.

Bir senden alıyor gönlüm haberi
Sen oldun o körün bakan gözleri
İçime sinmiyor, bir güzel yeri
Sen yanımda yokken gezemiyorum.

Demişler ki âşık Ömer avare
Akıl darmadağın, kalp pare pare
Âşıkım, ustayım ama ne çare
Sana lâyık şiiri yazamıyorum...

İSTİYORUM

Bir çiçek istiyorum, ben bakmasam solacak;
Bir kanat istiyorum, beni yerden alacak;
Bir güneş istiyorum, gece bende kalacak...

Bir mermer istiyorum, arzumca oymak için;
Bir kadın istiyorum, ruhunu soymak için;
Bir çift diz istiyorum başımı koymak için...

Bir zincir istiyorum, hırsımı bağlayacak;
Bir yangın istiyorum, ruhumu dağlayacak;
Bir ana istiyorum, başımda ağlayacak...

Bir bilinmez kaleyi fethetmek tek başına,
Vurulup düşmek birden son burcun son taşına;
Uzanan bir çift dudak gözlerimin yaşına...

Bir ilham istiyorum, bir gün vahiye erecek,
Bir çift göz istiyorum, can evimi görecek;
Bir sevgi istiyorum, ölümlere sürecek...

Bir mihrap istiyorum önünde diz çökmeğe:
Biraz yer istiyorum yoldan, fidan dikmeğe;
Ve tohum istiyorum, boş tarlamı ekmeğe;

Bir yapı, temeline elimle taş koyacak;
Bir sevgili, her derdim gözüne yaş koyacak;
Bir iman istiyorum uğruna baş koyacak.

Munis Faik OZANSOY (1911-1975)

İÇERENKÖY'DEN

-Ahmet Haşim'e derkenar-

"Bir kuş düşünür bu bahçelerde,
Altın tüyü Sonbahar'a uygun!"
Yaprakların ihtişamı yerde,
Dallar eğilir zemine, yorgun.

Sessiz yaşıyor, asaletiyle,
Hâlâ İçerenköyü'nde yer yer,
Ahşap yapının zerafetiyle
İstanbul'u süsleyen o köşkler...

Panjurlu, beyaz, geniş saçaklı,
Balkonları sarmaşıkla örtük;
Bin hatıra bahçesinde saklı.
Yoldan bu saat geçen de tek tük.

Her mevsimi böyledir bu semtin,
Pek ilgisi yok geçen zamanla;
Yatsıyla yatar fakir ve zengin,
Herkes uyanır sabah ezanla.

YAKINMA

Tanrım, ta ilk günden beri,
Dünyada yerin aranır;
Şairi ve peygamberi
Onu bildiğini sanır.

Nesimî kendinde buldu
Seni, Fuzulî secdede.
Sana âşık birer kuldu
Yunus Emre, Galip Dede.

Bu huzuru bulamayan
Nice kullar var arada;
Yolunu şaşıran insan
Sana senden yakınmada!

Bağışla bu densizliği,
Suçu yok bunda insanın:
Çok şey var çözemediği,
Sırla çevrili dört yanın!

Cahit Sıtkı TARANCI (1910-1956)

GÜN EKSİLMESİN PENCEREMDEN

Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne hâlden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

Ve gönül Tanrısına der ki:
–Pervam yok verdiğin elemden;
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin penceremden!

SANATKÂRIN ÖLÜMÜ

Gitti gelmez bahar yeli;
Şarkılar yarıda kaldı.
Bütün bahçeler kilitli;
Anahtar Tanrıda kaldı.

Geldi çattı en son ölmek.
Ne bir yemiş, ne bir çiçek;
Yanıyor güneşte petek;
Bütün bal arıda kaldı.

MEMLEKET İSTERİM

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim
Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

MİNARELER

Niçin, boyumu geçen bu minareler niçin?
Sanki günahlarımı semaya yazmak için
Yontulmuş kalemlerdir upuzun minareler.

Üstünde uçanlara düşmek korkusu verir
Bir kirpi sırtı gibi dikenli duran şehir.
Bambaşka âlemlerdir upuzun minareler.

Ramazanda, bayramda, kandil gecelerinde
Sanki şehrin ruhudur yükselir nur içinde;
Sönük bir minarenin azabını bana sor:

– Böyle bir minaredir, ruhum ışıklı değil.
Ah o ne bayram bilir, ne ramazan, ne kandil,
Sonu yok bir günahtır, devam edip gidiyor.

YALNIZLIK

Geniş, siyah gölgesi hayatımı kaplayan,
Tepemde kanat germiş bir kartaldır yalnızlık.
Kalp çarpıntılarıyla günleri hesaplayan
Bir benim, benim olan bir masaldır yalnızlık.

Gördüm yapraklarımın bir bir döküldüğünü,
Baharda yaşamanın bilmedim nedir tadı.
Gemi yüzü görmeyen bir limanın hüznünü
Kimsesiz gönlüm kadar hiçbir gönül duymadı.

Bir ayna parçasından başka beni kim anlar,
Bir mum gibi erirken bu bitmeyen düğünde?
Bir kardeş tesellisi verir bana aynalar;
Aynalar da olmasa işim ne yer yüzünde?

DÜŞTEN GÜZEL

İlktir baharın gönlümce geldiği
İlktir hem sarhoş hem ayık olduğum
Bir gerçek içindeyim düşten güzel
Sevdiğim gülüyor yanı başımda

Aşkından talihimin düzeldiği
Sen gökte ararken yerde bulduğum
Bir sende gördüm ince ruh ince bel
Sende murada erdim kırk yaşımda

ABBAS

Haydi Abbas, vakit tamam;
Akşam diyordun işte oldu akşam.
Kur bakalım çilingir soframızı;
Dinsin artık bu kalp ağrısı.
Şu ağacın gölgesinde olsun;
Tam kenarında havuzun.
Aya haber sal çıksın bu gece;
Görünsün şöyle gönlümce.
Bas kırbacı sihirli seccadeye,
Göster hükmettiğini mesafeye
Ve zamana.
Katıp tozu dumana,
Var git,
Böyle ferman etti Cahit,
Al getir ilk sevgiliyi Beşiktaş'tan;
Yaşamak istiyorum gençliğimi yeni baştan

AŞK

Açınca baharın dişi gülleri,
Bir başka rüzgâr eser bahçelerde.
Dinle çılgınca öten bülbülleri;
Sorma niçin düştüğünü bu derde.

De ki –Aşktır şâd eden gönülleri;
Perişan, berbat eden gönülleri.
Aşk söyletir en yanık türküleri,
Ay buluta girdiği gecelerde.

Ziya Osman SABA (1910-1957)

GEÇEN ZAMAN

Hiç olmazsa unutmamak isterdim!
Eski geceler, sevdiklerimle dolu odalar...
Yalnız bırakmayın beni hatıralar!
Az yanımda kal, çocukluğum,
Temiz yürekli, uysal çocukluğum...
Ah, ümit dolu gençliğim,
İlk şiirim, ilk arkadaşım, ilk sevgim...
– Doğduğum ev! Rahatlayacak içim, duysam
Bir tek kapının sesini.
Arıyorum aklımda bir ninni bestesini...
Böyle uzaklaşmayın benden, yaşadığım günler!
Güneş! Getir bir bayram sabahını.
Açılın, açılın tekrar
Çocuk dizlerimdeki yaralar.
Hepiniz benimsiniz:
Mektebim, sınıflarım, oturduğum sıralar...
Yalnız hatırlamak, hatırlamak istiyorum.
Nerde kaldı sevgilim, seni ilk öptüğüm gün,
Rengine doymadığım o sema,
Ahengine kanmadığım ırmak.
Bırak her şeyi nereye gidiyorum?
Neler geçmişti aklımdan nedendi ağladığın, neydi güldüğün?
Ah, nasıldı yaşamak?

SEBİL VE GÜVERCİNLER

Çözülen bir demetten indiler birer birer,
Bırak, yorgun başları bu taşlarda uyusun.
Tutuşmuş ruhlarına bir damla gözyaşı sun.
Bir sebile döküldü bembeyaz güvercinler...

Nihayetsiz çöllerin üstünden hep beraber
Geçerken bulmadılar ne bir ot ne bir yosun.
Ürkmeden su içsinler yavaşça, susun, susun!
Bir sebile döküldü bembeyaz güvercinler...

En son şarkılarını dağıtarak rüzgâra,
Beyaz boyunlarını uzattılar taslara...
Bir damla suya hasret gideceklermiş meğer.

Şimdi bomboş sebilden selviler bir şey sorar,
Hatırlatır uzayan dem çekişleri, rüzgâr.
Mermer basamaklarda uçuşur beyaz tüyler.

NEFES ALMAK

Nefes almak, içten içe, derin derin,
Taze, ılık, serin,
Duymak havayı bağrında.

Nefes almak, her sabah uyanık.
Ağaran güne penceren açık.
Bir ağaç gölgesinde, bir su kenarında.

Üstünde gökyüzü, ufuklara karşı.
Senin her yer: Caddeler, meydan, çarşı....
Kardeşim, nefes alıyorsun ya!

Koklar gibi maviliği, rüzgârı öper gibi,
Ananın sütünü emer gibi,
Kana kana, doya doya...

Nefes almak, kolunda bir sevgili,
Kırlarda, bütün bir pazar tatili.
Bahar, yaz, kış.

Nefes almak, akşam, iş bitince,
Çoluk çocuğunla artık bütün gece,
Nefesin nefeslerine karışmış.

Yatakta rahat, unutmuş, uykulu,
Yanında karına uzatıp bir kolu,
Nefes almak.

O dolup boşalan göğse...
Uyumak, sevmek nefes nefese,
Kalkıp adım atmak, tutup ıslık çalmak.

Sürahide, ışıl ışıl, içilecek su.
Deniz kokusu, toprak kokusu, çiçek kokusu.
Yüzüme vuran ışık, kulağıma gelen ses.

Ah, bütün sevdiklerim, her şey, herkes...
Anlıyorum, birbirinden mukaddes,
Alıp verdiğim her nefes.

Bedri Rahmi EYÜBOĞLU (1913-1975)

TÜRKÜLER DOLUSU

Kirazın derisinin altında kiraz
Narın içinde nar
Benim yüreğimde boylu boyunca
Memleketim var.
Canıma ciğerime dek işlemiş
Canıma ciğerime
Sapına kadar
Elma dalından uzağa düşmez
Ne yana gitsem nafile
Memleketin hâli gözümden
Bin bir yerinden bağlanmışım
Bundan ötesine aklım ermez.

Yerliyim yerli olmasına
İlmik ilmik damar damar
Yerliyim
Bir dilim Trabzon peyniri
Bir avuç tiftik
Bir çimdik çavdar
Bir tutam Şile bezi gibi
Dişimden tırnağıma kadar.
Ressamım
Yurdumun taşından toprağından sürüp gelir nakışlarım.

Taşıma toprağıma toz konduranın
Alnını karışlarım
Şairim şair olmasına
Canım kurban şiirin gerçeğine, hasına
İçersine insan kokusu sinmiş mısralara vurgunum
Bıçak gibi kemiğe dayansın yeter
Eğri büğrü, kör topal, kabulüm.
Şairim
Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası
Ayak seslerinden tanırım
Ne zaman bir köy türküsü duysam
Şairliğimden utanırım.
Şairim
Şiirin gerçeğini köy türkülerimizde bulmuşum
Türkülerle yunmuş yıkanmış dilim
Onlarla ağlamış onlarla gülmüşüm

Hey hey yine de hey hey
Salınsın türküler bir uçtan uca
Evelallah hepsinde varım
Onlar kadar sahici
Onlar kadar gerçek,
İnsancasına, erkekçesine
Bana bir bardak su dercesine
Bir türkü söylemeden gidersem yanarım.

Ah bu türküler
Türkülerimiz
Ana sütü gibi candan
Ana sütü gibi temiz
Türkülerde tüter dağ dağ yayla yayla
Köyümüz, köy' müz, memleketimiz.
Ah bu türküler öy türküleri
Dilimizin tuzu biberi

Memleket ahvalini onlardan sor
Kitaplarda değil türkülerde ara Yemen'i
Öleni kalanı gidip gelmeyeni
Ben türkülerden aldım haberi
Ah bu türküler köy türküleri
Mis gibi insan kokar mis gibi toprak
Hilesiz hurdasız çırıl çıplak
Dişisi dişi erkeği erkek
Kaşı kaş gözü göz yarası yara
Bıçağı bıçak.
Ah bu türküler köy türküleri
Karanlık kuyularda açmış çiçekler gibi
Kiminin reyhasından geçilmez
Kimi zehir kimi zemberek gibi

Ah bu türküler köy türküleri
Olgun bir karpuz gibi yarılır içim
Kan damlar ucundan mürekkep değil
İşte söz, işte ses, işte biçim.
Uzun kavak gıcım gıcım gıcılar.
İliklerine kadar işlemiş sızı
Artık iflâh olmaz kavak ağacı
Bu türkünün yüreğinde sancı var
Ah bu türküler köy türküleri
Ne düzeni belli ne yazanı
Altlarında imza yok ama
İçlerinde yürek var
Cennet misali sevişen
Cehennemler gibi dövüşen
Bir çocuk gibi gülüp
Mağaralar gibi inleyen
Nasıl unutur nasıl
Ömründe bir defa Kâzım'ım türküsünü dinleyen...

CAN KUŞUDUR...

Can kuşudur gelip düştü tene.
Günahım kadar yadırgamadı yerini
Ve sonuna kadar açtı
Ömrümün pencerelerini.

Can kuşudur gelip düştü tene
Ürperdi birer birer mercan dalları
Acep nereye gizlendi can?
Ne ayak sesi duyulur içimde
Ne şarkı söyler
Acep nereye gizlendi can?
Can kuşudur gelip düştü tene
Bir yuvadır kuruldu çerden çöpten
Komşu bahçelerden susam
Uzak denizlerden yosun taşındı
Gerildi kulağın zarı
Gürül gürül akmaya başladı nur gözlerimizden.

Can kuşudur gelip düştü tene
Bir yuvadır kuruldu çerden çöpten.
Günlerden bir gün
Durup dururken
Can kuşudur havalandı içimden
Yuvası mercan dallarına asılı kaldı
Can kuşudur havalandı içimden
Yuvası henüz sımsıcaktı.

GÖKYÜZÜNÜ TAKDİM EDERİM

Ve işte Mehmedim gökyüzü denilen nur
Uzanabilirsen uzan
Dokunabilirsen dokun
Ömrün boyunca başının üstünde sallanıp durur.

Ve bir gün
Yüz paralık bir cep aynası gibi
Kırılır göz bebeklerinde
Islak bir bulut parçası;
Birkaç kırmızı kiremit
Ve dut yaprakları içersinde.

BİR YAZ GEÇTİ

Bir yaz geçti
Tozu dumana katarak
Kavun karpuz yüklü
Bir yaz geçti.
Bütün iştihalar tetikteydi
Ağaçlar kolum kanadım kadar benim
Deniz anam babam kadar iyiydi.

Bir yaz geçti yanı başımızdan
Dişimizden tırnağımızdan
Alı al moru mor
Nefes nefese bir yaz geçti.

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA (d.1914)

TÜRKÇE KATINDA YAŞAMAK

Seslenir seni bana "sonsuz",
Der ki çoğal,
Der ki uzan mutluluğuna
Usun iyiliğin doğruluğun,
Bir bilinmeyenden
Bir bilinene dek
Türkçe, var olduğumuz.

Türkçe, nice desem seni
Onca güzelim.
Görünmek, derinleşmek,
Dolmak;
Seni düşünürüm düşünürüm, yarı karanlıklarda, dal,
Anlarım onca.

Bir bölü beş, bir bölü dokuz,
Bir bölü bin üç:
Ayrık anlamların öylesine azar azar dağılır,
Ta doğudaki balık,
Duyar kokusunu
Ta batıdaki yoncanın.

Seslenir seni bana yakın uzak,
Yeryüzü mavisinden gökyüzü yeşiline
Tutsak uluslar var ya geceler boyu
Onlar için
Yitik özgürlükler için,
Türkçe, haykırmak,

O süre yaradılış dar iken
Düz iken, yassı iken,
Daha'lar
Daha'lar
Daha'lar daha'lara karışmış,
Sınırsızlığın getirmiş yarınları.

Konuşamaz iken, o yusyuvarlakta,
Diyemez iken
Artısı eksisi almış götürmüş
Toprağın bitkilerden arta kalan sağlığını
Sıcak uzun,
Bir kişiler geleceğine.

Seslenir seni bana bir duru su
İçinde masallar uygarlıklar saklayan,
Eski ozanlar kazımış ilk yazıları ilk anıtlara,
Yankılanır
Alandan alana, uçsuz bucaksız,
Evren akınlarının uğultusu.

Ama bağışla beni unutmuşum,
Yıldızını güneşini ayını, utanmadan.
Öyle köksüz günlerin gelmiş bozkır çadırlarında çırılçıplak,

Unutmuşum ana demesini bile,
Öykünmüşüm türküsünü ellerin,
Ağzıma bir kara düşmüş bağışla beni.

İşte and içiyorum,
Bütün ölüler adına,
Bütün gençler, bütün doğacak çocuklar adına,
Varacağım deyişine gündüz gündüz,
Varacağım Tanrıya dek,
Soluğumda soluğun.

Seslenir seni bana "ova"m, "dağ"ım,
Nere gitsem bulur beni arınmış.
Bir çağ ki akar ötelere,
Bir ak... ki yüce atalar, bir al... ki ulu oğullar,
Türkçem, benim ses bayrağım.

Coşkun ERTEPINAR (d.1914)

MALAZGİRT'TE IŞIYAN GÜN

Bir başka gün ışıyor doğuda,
Duyun şafakla gelen sesleri,
Uyanın,
Yönü değişecek dünyanın...
Çevrenizde uçan beyaz atlı
Ey Ağrı'lar, Süphan'lar,
Büyük Selçuklu Alp Arslan,
O yıldırım kanatlı....
Bir başka gün ışıyor doğuda,
Duracak Malazgirt göklerinde güneş!
Ovalar, vadiler kulak verin,
Anadolu'da yanan bu en büyük ateş!
Gün ışıyor, bir başka gün,
Yeni bir çağa karşı.
Mermer saraylar çökecek,
Otağa karşı...
En güzeli, en iyiyi sevene
En güzel yurt gerek!
Böyle, göğsü çimenli dağları yüce yüce,
Ovaları geniş, tarlaları cömert...
Yaylaları sulak,

Ormanları gökçe gökçe...
Üç yanı da denizle yıkanan
Şu ülke, Batı'ya geçit ülke...
Zaman durdu duracak,
Kılıçlar çıkmış kından!
Alp Arslan artık bayrak
Alp Arslan artık destan!
Şafak söktü, gün ışıdı işte,
İşte dize geldi gurur...
Duyun çatırtısını uzak uzak,
Bizans yıkıldı Malazgirt'te...

BAHÇENDE ÇİÇEKLER AÇSIN

Bahçende çiçekler açsın hep böyle,
Gül eksik olmasın vazondan...
O arzu sönerse içinde,
Bütün güzellikler
Ve her şey,
Bir de bakarsın ki uçup gitmiş,
Yok oluvermiş birer birer...

Yok oluvermiş
Yarı bulutlu dudaklarında
Bazen bir tatlı gülümsemede parıldayan,
Seni güne güneşe bağlayan
Yaşama zevki, umutların,
Düşlerin, üzüntülerin,
Sevinçlerin de..

Bahçende çiçekler açsın hep böyle,
Gül eksik olmasın vazondan...

GÜLÜCÜKLERLE AÇILMAK SABAHA

Şu bahçeyi dolaştırın
Sabahtan akşama.
İster kucağınızda,
İster sırtınızda.

Burada da yok, yok işte annesi,
Arasanız, arasanız a...
Açılsın şu kapı,
Açılsın şu oda bir daha, bir daha...

Yok işte yok...
Ağlar çocuk, elbette ağlar, ağlayacak...
Annesiz göz yaşı durmaz ki,
Sanki başında yağmur göktekinden çok...

Ölüm de ne?.. Ne bilsin?..
Dolaştırın her yanı köşe bucak...
Çocuk iki yaşında, bulabilirsiniz belki,
Verin annesini, gülücüklerle açılsın sabaha...

Orhan Veli KANIK (1914-1950)

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

İstanbul'da Boğaziçi'nde,
Bir fakir Orhan Veli'yim;
Veli'nin oğluyum,
Tarifsiz kederler içinde.

Urumelihisarı'na oturmuşum;
Oturmuş da, bir türkü tutturmuşum:
"İstanbul'un mermer taşları;
Başıma da konuyor, konuyor aman, martı kuşları;
Gözlerimden boşanır hicran yaşları;
Edalı'm,
Senin yüzünden bu hâlim."

"İstanbul'un orta yeri sinema;
Garipliğim, mahzunluğum duyurmayın anama;
El konuşur, sevişirmiş, bana ne?
Sevdalı'm,
Boynuna vebalim!"

İstanbul'da, Boğaziçi'ndeyim;
Bir fakir Orhan Veli;
Velinin oğlu;
Tarifsiz kederler içindeyim.

DEĞİL

Bilmem ki nasıl anlatsam;
Nasıl, nasıl, size derdimi!
Bir dert ki yürekler acısı,
Bir dert ki düşman başına.
Gönül yarası desem...
Değil!
Ekmek parası desem...
Değil!
Bir dert ki...
Dayanılır şey değil.

AH NEYDİ BENİM GENÇLİĞİM!

Nerde böyle hüzünlenmek o zaman;
İçip içip ağlamak,
Uzaklara dalıp şarkı söylemek;
Hafta sekiz ben eğlentide;
Bugün saz, yarın sinema,
Beğenmedin Aile Bahçesi;
Onu da beğenmedin, parka;
Sevdiğim dillere destan;
Sevdiğim,
Meyil verdiğim;
Ben dizinin dibinde el pençe divan,
Samanlık seyran.
Nerde,
Nerde,
Nerde böyle hüzünlenmek o zaman!

DENİZİ ÖZLEYENLER İÇİN

Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,
Ben yıllardır denize hasret,
"Bakar bakar ağlarım".

Hatırlarım ilk görüşümü dünyayı,
Bir midye kabuğunun aralığından:
Suların yeşili, göklerin mavisi,
Lâpinaların en harelisi...
Hâlâ tuzlu akar kanım
İstiridyelerin kestiği yerden.

Neydi o deli gibi gidişimiz,
Bembeyaz köpüklerle, açıklara!
Köpükler ki fena kalpli değil,
Köpükler ki dudaklara benzer;
Köpükler ki insanlarla
Zinaları ayıp değil.

Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,
Ben yıllardır denize hasret.

KAPALI ÇARŞI

Giyilmemiş çamaşırlar nasıl kokar bilirsin,
Sandık odalarında;
Senin de dükkânın öyle kokar işte.
Ablamı tanımazsın,
Hürriyette gelin olacaktı, yaşasaydı;
Bu teller onun telleri,
Bu duvak onun duvağı işte.
Ya bu camlardaki kadınlar?
Bu mavi mavi,
Bu yeşil yeşil fistanlı...
Geceleri de ayakta mı dururlar böyle?
Ya şu bembeyaz gömlek?
Onun da bir hikâyesi yok mu?
Kapalı Çarşı deyip de geçme;
Kapalı Çarşı
Kapalı kutu.

ÖLÜME YAKIN

Akşam üstüne doğru, kış vakti;
Bir hasta odasının penceresinde;
Yalnız bende değil yalnızlık hâli;
Deniz de karanlık, gökyüzü de;
Bir acaip, kuşların hâli.

Bakma fakirmişim, kimsesizmişim;
–Akşam üstüne doğru, kış vakti–
Benim de sevdalar geçti başımdan.
Şöhretmiş, kadınmış, para hırsıymış;
Zamanla anlıyor insan dünyayı.

Ölürüz diye mi üzülüyoruz?
Ne ettik, ne gördük şu fâni dünyada
Kötülükten gayri?

Ölünce kirlerimizden temizlenir,
Ölünce biz de iyi adam oluruz;
Şöhretmiş, kadınmış, para hırsıymış,
Hepsini unuturuz.

ANLATAMIYORUM

(moro romantiko)

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum.

Oktay Rıfat HOROZCU (1914-1988)

HAYATIMI DÜŞÜNDÜM

Türkân'a

Beni deli mi edeceksin İstanbul
Dilini tut biraz hem hatırlatma
Akşam karanlığında düşündüğüm yeter
Ölmüş anamı hasta karımı

Karım daha dün girdi hayatıma
Kim var bana ondan yakın
Ne Melih Cahit işte yalnızım
Tenha iskelesinde Üsküdar'ın

Binsem bir vapura da açılsam
Beşiktaş mı olur Ortaköy mü olur
Kadıköy baştan başa çocukluğum
Kuzguncuk'u içim götürmüyor

Ben böyle adam değildim
Boynum büküldü doğrusu
Hayatımı düşündüm deniz kenarında
On sekiz mart cuma gecesi

HÜRREM SULTANA GAZEL

Bu dünyayı seninle sevmişim, Hürrem!
Öldürür diriltirsin, Mesih'im, Zühre'm!

Karun'ca mal yığsam ben neylerim sensiz,
Neylenir saltanat sensiz, gözüm, gözdem!

Allar kuşan, has bahçeden güller takın,
Bir düştür seyrettiğin aynadan madem!

Gel kavuş akşamla, desinler: "Ay doğmuş!
"Dağılmış, müjdeler olsun, zülüf, perçem!"

Yüz görümlük Eflak ve Buğdan, dilersen
Bu can var, esirgenmez, işte bir tanem!

YABAN GÜLÜ

Yaban gülü gibi yalın kat ayazmanın
Bir keçi otluyor el kadar bahçesinde.
Damında bir ağaç, içinde Aya Yorgi,
Meryem'in dizinde ana kuzusu İsa.
Ey gölgesiz gökte uçan ak güvercinler,
Rüzgârda usulca sallanan otlar, sazlar,
Yüce tanrıların varılmaz yalnızlığı!
Ölümsüz gündüzünüz güneşle ve tuzla
Kekik kokularına karıyor Zaman'ı.
Evren mi, deniz mi! Köpükle gide gele
Çakılın türküsünü söylüyor kumsalda.

Melih Cevdet ANDAY (d.1915)

TOHUM

Dört nala haberci ilk yazdan
Aşağdan inceden beyazdan
Dumanı tüten sıcak tohum
Dolan kara toprağı dolan
Ulaş yeryüzüne ak tohum

Hey gücüne kurban olduğum
Dağ taş dinlemezim hey aman
Göster o gül yüzünü göster
Önce yeşil yeşil bak tohum
Sonra sarı sarı gülüver

Donansın donansın daneler
Kız oğlan kız, alaca kına
Tarlalar sebil tek bedava
Ver güzelim ver yiğitim ver
Pir aşkına fakir aşkına

Anladım farkı neden sonra
Tohumdan başka şeymiş bitki
Bu küçük deli fişekteki
Ne ki? Ağaç mı allı pullu
Yoksa ayrık mı, başak mı ki?

Kim bilecek... kapalı kutu
Ama bulut, yağmur bulutu
Gelir kararır nerdeyse
Tohum altta nefes nefese
Kulağı gök gürültüsünde.

RAHATI KAÇAN AĞAÇ

Tanıdığım bir ağaç var
Etlik bağlarına yakın
Saadetin adını bile duymamış
Allahın işine bakın.

Geceyi gündüzü biliyor
Dört mevsimi, rüzgârı, karı
Ay ışığına bayılıyor
Ama kötülemiyor karanlığı

Ona bir kitap vereceğim
Rahatını kaçırmak için
Bir öğrenegörsün aşkı
Ağacı o vakit seyredin.

TEZGÂH

Benim bir ödevim var
Yaşamak için geldim dünyaya
Ama nedir bilmeden saadet
Araya, araya.

Bazen düşünüyor da insan
Hiçbir şeyden haberi yok toprağın,
Şu, saadet yüzünden açmışız aramızı
Bu ağaçtan, bu yıldızdan, bu kuştan,

Ömrüm oldukça şiir yazacağım
Selâm olsun benden arda kalanlara
Bilsinler yürüdükleri yolları,
Oturdukları masayı bilsinler.

Kıymasınlar taşıtlarda geçen vakitlerine
Bilirim bir sevgili bekler durakta
Şunu anladım ki bu fâni hayatta,
Yol daha uzunmuş vuslattan.

Biz bir kumaş dokuyoruz
Güle ağlaya,
Ne mes'uduz, ne bedbahtız
Başka, bambaşka.

ALATURKA

Çık benim şair tabiatım, çık orta yere
Fakir güzelinden söyle
Hasret ateşinden çal
Çal, söyle benim derdimi sevdalı sesinle.

Hep bilinen şarkılar gibi olsun
Hani, dil-i bîçareden
Sun da içsin yâr elinden
Yani bilinen şarkılardan olsun.

Yeni sözler arama nafile
Derdim yeni olsa anlarım
Gel, hazırından söyle bu akşam
Üzme yetişir, üzme firakınla harabım.

Sonunda ah çekeriz derinden
Kim anlayacak sahiden olduğunu
Sen söyle yalnız
Zülfündedir bahtı siyahım bestesi
Dede'den

Celâl SILAY (1915-1974)

DENEME

Göz akıllı olmalı
ne ki görmüş görende
enlemeli boylamalı
ne ki bulmuş bulanda

el duygulu olmalı
ne ki değmiş değende
ellemeli yoklamalı
ne ki tutmuş tutanda

ya göz elden gidende
bir el olmalı elde
ne ki sürmüş sürende
öpüşmeli koklaşmalı

ya el elden gidende
bir göz olmalı gözde
ne ki görmüş görende
bir anı kalmalı sende

HAZİRAN ŞİİRİ

Haziran üstümüzde dal dal
moda çevremizde renk renk
İstanbul bin dokuz yüz elli beşinde
çimenler altımızda sık sık
bulutlar üstümüzde seyrek

eteklerin moda yelkenlerinde
elin omzumda sıcak
belin kolumdan ince gözün gözümde ürkek
ışık gölge bir oyun
çiçek yaprak allı morlu
haziran üstümüzde dal dal
saçların yüzünde tek tek

bir kuş bir kanat tenimizde
bir rüzgâr bir serinlik içimizde
bir gök bir deniz mavi mavi
şarkı bahçe düğün dernek

İstanbul bin dokuz yüz elli beşinde
etek yelken bir cümbüş
yanak yanağa sürtünüş
elin omzumda sıcak
belin kolumda ince
dilim kulağında titrek.

Baki Süha EDİBOĞLU (1915-1972)

YALNIZ AĞAÇ

Kıyılarda bölüşülür
İki dev korkumuz
Denizle gece

Ötede rüzgârların ıslığına
Çığlık katan tek ağaç
Yıldızsız gecede
Kabaran denize karşı
Tek ağaç
Korkular içinde
Tarla kuşlarını bekler
Tan yeri ağarıncaya kadar

GECE YAĞMURU

Dün bir şal gibi dolandı boynuma
Bozkır ortasında Renkler kuşağı.
Ne kadar değiştim, Rabbim ne kadar!
Başlıyor aksisedası kalbimde
Kara sevdalı günlerimin...
Kestim ümidimi kitaplardan

Ve senden ey koca deniz!
Lâkin sesin geliyor derinlerden
Hırçın veya yorgun...
Yalnız şehvet tüten çimenler üstüne
Dökülen bu siyah musiki, bu cömert içki
Beni mest ediyor, yudum yudum
Dün bir mezarlıktan geçtim, fecre yakın
Siyah taşlar konuşurken.
Beyaz eller gördüm göğe açılan,
Eller... Ebedî insan elleri
Yazı yazan, resim yapan,
Saz çalan, hamur yoğuran
Güzel eller...
Susmuş o eller şimdi
Gece yağmuru konuşuyor.
Göksel bir ağıt yakılıyor,
Serviler ülkesinde,
Rahmet... rahmet! Anlat o güzel ellere:
Sizindir bu tükenmez musiki, bu orman
Orada akmıyor, duruyor zaman.
Kuşlar, böcekler ve kara taşlar...
Her şey yerli yerinde, kendinden emin
Bayıltıcı kokusu gece çiçeklerinin.

AŞK TÜRKÜSÜ

Yürüyen sükûtu ıslak gecenin
Çıkarak üstüne her düşüncenin,
Hülyamda taht kuran ipek yarasa
Ey kapımı vuran sihirli asa...

Uzak bahçelerden dağılan hüzün,
İçinde bir ilâh gibidir yüzün.
Sonsuz ülkesinde gece kaderin
Bir musiki başlar çıplak ve derin.

O an güller açar, sular ürperir,
Bu sükûn kavsinde bir aşk yükselir;
Her şeyin üstünde, her şeyden güzel
Yıldız rüzgârıyla yıkanan heykel.

Elinde ışıktan kadehi fecrin
Yüzü güller kadar beyaz ve serin.
Zambakla konuşur, nergisle güler,
Alnında her zaman o velût keder

Ebedî raksında çılgın denizler,
Seni bağrımızdan koparmak ister,
Sesinle, renginle benimsin ey gül
Yansın şu dallarda avare bülbül.

Behçet NECATİGİL (1916-1979)

BARBAROS MEYDANI

Biliyorum, ayıp ve manasız
Ama peşlerinden gidiyorum
Gezmeye çıktıkları vakit
Ana kız,

Utanır da belki
Anasının sırtındaki
Yeldirmeden,
Kız bir adım önde gider
Sezdirmeden.

Beşiktaş'ta Barbaros Meydanı
Sağı anıt, solu türbe
Ortası kare şeklinde,
Parkıdır yoksulların
Bilhassa yaz ayları.

Fidanların, mezarların önünde
Yontulu taşlar çepçevre,
Yer yer banklar konulmuş
Meydana dolmuş millet,
Sıra sıra oturmuş.
Ah genç kız kalbi,
Sıralara bakar elbet.

Meydanın ilerisi deniz kıyısı
Karaya çekilmiş kayıklar,
İskele gazinosu yanda
Sulara dökülmüş ışıklar.
Üsküdar şu karşısı.

O nemli topraklara
Ana çöker yorgun argın,
Kalmış gözü arkada
Kendi ayakta kızın.

En gürültülü şarkılar
Çalarken plâkta,
Onlar orda oturur
Denize bakarlar.
Avunmaya muhtaç bu gençlik
Ey kız anası ihtiyarlar,
Ey denizlerden esen serinlik.

EVLER

İnsanlar yüz yıllar yılı evler yaptılar.
İrili ufaklı, birbirinden farklı,
Ahşap evler, kâgir evler yaptılar.
Doğup ölenleri oldu, gelip gidenleri oldu,
Evlerin içi devir devir değişti
Evlerin dışı pencere, duvar.

Vurulmuş vurgunların yücelttiği evlerde
Kalbi kara insanlar oturdu.
Gündelik korkuların çökerttiği evlerde
O fukara insanlar oturdu.

Evlerin çoğu eskidi gitti tamir edilemedi.
Evlerin çoğu gereği gibi tasvir edilemedi.
Kimi hayata doymuş göründü,
Bazıları zamana uydular.
Evlerin içi oda oda üzüntü,
Evlerin dışı pencere, duvar.

Evlerde saadetler sabunlar gibi köpürdü:
Dışardan geldi bir tane, nar gibi,
Arttı, eksilmedi.
Evleri felâketler taunlar gibi süpürdü:
Kaderden eski fırtınalar gibi,
Ardı kesilmedi.

Evlerin çoğunda dirlik düzen,
Kalan bir hatıra oldu geçmişte.
Gönül almak, hatır saymak arama.
Evlatlar aileye asi işte,
Bir çığ ki kopmuş gider, üzüntüden.

Evlerde nice nice cinayetler işlendi,
Ruhu bile duymadı insanların.
Dört duvar arasında aile sırları,
Dört duvar arasında dünyanın kahırları.
Bunca çocuk, bunca erkek, bunca kadın
Gözyaşlarıyla beslendi.

Küçükler, büyük adam yerine evlerin kiminde:
Çocukları işe koştu kalabalık aileler.
Okul çağlarının kadersiz yavruları
Ufacık avuçlardan akşamları akan ter,
Tuz yerine geçti evlerin yemeğinde.

İnsanların kaderi besbelli evlere bağlı:
Zengin evler fakirlere çok yüksekten baktılar,
Kendi seviyesine evler kız verdi, kız aldı
Bazıları özlediler daha yüksek hayatı,
Çırpındılar daha üste çıkmaya
Evler bırakmadılar.

Yeni yeni tüterken ocakların dumanı
– Kadın en büyük kuvvet erkeğinin işinde–
Erkekleri kaçtı, kadınları kaçtı
Evler dilsiz şikâyet kaçmışların peşinde.

Şu dünyada oturacak o kadar yer yapıldı:
Kulübeler, evler, hanlar, apartmanlar
Bölüşüldü oda oda, bölüşüldü kapı kapı
Ama size hiçbir hisse ayrılmadı
Duvar dipleri, yangın yerleri halkı,
Külhanlarda, sarnıçlarda yatanlar!

SOLGUN BİR GÜL DOKUNUNCA

Çoklarından düşüyor da bunca
Görmüyor gelip geçenler
Eğilip alıyorum.
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya büyük şehirlerin birinde
Geziniyor kalabalık duraklarda
Ya yurdun bir yerinde
Kahve, otel köşesinde

Nereye gitse bu akşam vakti
Ellerini ceplerine sokuyor
Sigaralar, kâğıtlar
Arasından kayıyor usulca
Eğilip alıyorum, kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya da yalnız bir kızın
Sildiği dudak boyasında
Eşiğinde yine yorgun gecenin
Başını yastıklara koyunca.

Kimi de gün ortası yanıma sokuluyor
En çok güz ayları ve yağmur yağınca
Alçalır ya bir bulut, o hüzün bulutunda.
Uzanıp alıyorum, kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ellerde, dudaklarda, ıssız yazılarda
Akşamlara gerili ağlara takılıyor.
Yaralı hayvanlar gibi soluyor
Bunalıyor, kaçıp gitmek istiyor
Yollar, ya da anılar boyunca.

Alıp alıp geliyorum, uyumuyor bütün gece
Kımıldıyor karanlıkta, ne zaman dokunsam
Solgun bir gül oluyor dokununca.

ABDAL

Yürür asfalt ovalarda abdal.
Vitrinlerin düşen kepenklerinde
Hep hüzün çeşmeleri: lâmbalar.

Yüzer gibi önce bir tulum yavaşça
Yanaşır kıyımıza eski diclelerden
Ve fırlar ilk bedevî, dalar çadırımıza.

Nerde bu Leylâ, Aslı nerde?
Çıkartmalar, yağma ve leylâ!
Vurur ferhat dağlarına abdal--
Bir fener olacak ilerde bir yerde.

Sığ sulara dönen yorgun gemiler
Yangın ve tütün içinde arar da
Görmez geçer sönmüş eski feneri--
Bir ses çınlar karanlıkta: Kayalar!

Ateşin daha yeni bulunduğu çağlarda
Yine böyle yanardı bu lâmbalar,
Sonra asfalt ovalarda
Akan seller ve abdal.

Cahit IRGAT (1916-1971)

RÜZGÂRLAR BOYU

Karıma

Biliyorum nerelere gideceğimi
Esen rüzgârlar boyu
Karlı dağlar ve şehirler üstünden
İnsanların güneş gibi doğduğu.

Uyandım renk renk saadetler içinde
Sevdimse de güldümse de sendendir
Güler yüzlü insanlardan çırılçıplak açlara
Rüzgâr rüzgâr giden sevgi bendendir.

Hava keskin ve kurak
Es rüzgâr es, bucak bucak
Biliyorum nerelere gideceğimi.

Bu topraktan biriydi
Adı Orhan Veli'ydi
Elleri dost omzunda
Yaşamak kaderiydi.

Kendi gitti ismi kaldı yadigâr.

Çiçek verdi gülesiye
Şiir verdi, kıyasıya
Yaşaması ölesiye

Kendi gitti ismi kaldı yadigâr.

BULUT

Bir damla düştü gözlerime
Geçen buluttan,
Hatırladım inanmanın ne olduğunu
Yaşamaya, şiire.

Su, yolundan uzaklaşmış
Ben su muyum, yol muyum?
Ok yayından uzaklaşmış
Ben, ok muyum, yay mıyım?

Ben, buluttan gözlerime
Düşüveren bir damlayım.

İlhan BERK (d.1916)

SONNET

Ben senin kırallığın ülkene yetiştim
Kaldım gölge tanımayan güzelliğinle.
Her sabah büyüten denizimizi böyle
Gülüşlerindi o ülkede bilmez miyim.

Sen o çıktığım sularsın, zencim benim
Denize bakan evler gibiydim seninle.
Dur, geliyorum ellerin ne güzel öyle
Beni şey et gülüşlerini bekleyeyim.

Sen gittiğim o ülkesin varılmıyorsun
Vurmuş sonrasız nasıl en güzel sulara
Güzelliğin balıkları gibi İstanbul'un

Şimdi her yerde ne güzeldiniz o kalmış
Yankımış denizlere öbür kadınlara
Dünyada sizinle İstanbul olmak varmış.

RONDO

Ben uyandım bir aşk demekti bu dünyada
–Sesin, bir gülü bırakmak gibi bir şeydi.
Karaydım, kâğıt gibiydim yaşamalarda
Adım görseniz her gün o denizlerdeydi.
Bin yıl bir M sesiydim aşağı Mısır'da.

Ben vurdum sevilere belli değil miydi?
Bin yıl seni açtım işte yalnızlığımda.
Ne zaman aydınlığında adım geçti miydi
Bir aşk demekti bu dünyada.

Bir zamanlar yalnızlık güzeldi Mısır'da
Seninle yepyeni bir göktü gidilirdi
Baktım mı, büyürdü bir zambaktı anımda
Şimdi bir gölgedir uzar ovalarımda
Böyle uyanırdım ya uyanmak değildi
Bir aşk demekti bu dünyada.

Cahit KÜLEBİ (1917-1997)

HİKÂYE

Senin dudakların pembe
Ellerin beyaz,
Al tut ellerimi bebek
Tut biraz!

Benim doğduğum köylerde
Ceviz ağaçları yoktu,
Ben bu yüzden serinliğe hasretim
Okşa biraz!

Benim doğduğum köylerde
Buğday tarlaları yoktu,
Dağıt saçlarını bebek
Savur biraz!

Benim doğduğum köyleri
Akşamları eşkıyalar basardı,
Ben bu yüzden yalnızlığı hiç sevmem
Konuş biraz!

Benim doğduğum köylerde
İnsanlar gülmesini bilmezdi,
Ben bu yüzden böyle naçar kalmışım
Gül biraz!

Benim doğduğum köylerde
Kuzey rüzgârları eserdi,
Hep bu yüzden dudaklarım çatlaktır
Öp biraz!

Sen Türkiye gibi aydınlık ve güzelsin!
Benim doğduğum köyler de güzeldi
Sen de anlat doğduğun yerleri,
Anlat biraz!

SIVAS YOLLARINDA

Sivas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider
Tekerleri meşeden.
Ağız dil vermeyen köylüler
Odun mu, tuz mu, hasta mı götürürler?
Ağır ağır kağnılar gider
Sıvas yollarında geceleri.

Ne, yıldızlar kaynaşır gökyüzünde,
Ne, sevdayla dolar taşar gönüller.
Bir rüzgâr eser ki bıçak gibi
El ayak şişer.
Sıvas yollarında geceleri
Ağır ağır kağnılar gider.

Kamyonlar gelir geçer, kamyonlar gider
Toz duman içinde,
Şavkı vurur yollara,
Arabalar dağılır şoförler söver,
Sıvas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider.

RÜZGÂR

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Nerelerde gezmiş tozmuş
Öğrenemedim.

Besbelli denizden çıkıp
Kıyılar boyunca gitmiştir.
Tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu
Yüreğini allak bullak etmiştir.
Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru
Bulutları koyun gibi gütmüştür,
Okşayıp otları yaylalarda
Büyütmüştür.

Köylere de uğradıysa eğer
Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır
Güneş altında çalışanlara
İmdat eylemiştir.

Sonra başlayıp alçalmaya ovalara doğru,
Haşhaş tarlalarında eflatun, pembe, beyaz,
Kıraçlarda mavi dikenler...
Toz toprak gözlerine gitmiştir.

Kentlere de uğramış ki yanımdan geçti.
Haşhaş çiçeğine benzer kızlar görmüştür.
Bir gülüş, bir tel saç, allık pudra
Alıp gitmiştir.

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Sorsaydım söylerdi herhalde
Soramadım.

YURDUM

1917 senesinde
Topraklarında doğmuşum,
Anamdan emdiğim süt
Çeşmenden, tarlandan gelmiş,
Emmilerim sınırlarında
Senin için dövüşürken ölmüşler,
Kalelerinin burcunda
Uçurtma uçurmuşum.
Çimmişim derelerinde,
Bir andız fidanı gibi büyümüşüm
Topraklarının üstünde.

Koca koca kamyonlara binmişim
Daha büyük şehirlerine
Okumaya gitmişim,
Eşkıyalar yolumu kesmiş,
Alacak şey bulamamışlar

Topraklarının üstünde
Top oynamış, âşık olmuş, düşünmüş
Ahbap edinmişim.

Kederlendiğim günler olmuş
Naçar dolaşmışım sokaklarında
Sevinçli günlerim olmuş
Başım havalarda gezmişim.

Bağrımı açıp ılgıt ılgıt
Esen serin rüzgârlarına
İlk önce kıyılarından
Denizi seyretmişim
Issız çorak ovalarında
Günlerce yolculuk etmişim.

Ağladığım senin içindir!
Güldüğüm senin için;
Öpüp başıma koyduğum
Ekmek gibisin!

İlhan GEÇER (d.1917)

BELKİ

Gurbet gurbet öten bir tren sesi
Ve son kampanayla başlayan özlemin
Unutacaksın bu şehrin garip gecelerini
Yıldızlarına uzanmayacak ellerin

Yollar sana sevinç bana hüzün verecek
Boynu bükük döneceğim odama
"Unut beni" diyordun ayrılırken
Unutmak kolay değil ama

Düşün bu şehrin garip gecelerini
Düşün yalnızlıklar içinde beni
Hani bir resmim kalmıştı sende
Onu olsun yalnız bırakma emi

Bilinmez dünya hali bu
Zamanla değişebilir insan
Belki dönersin bir akşam vakti
Bulutlarla o uzak diyarlardan

MELÂNKOLİ

O şehirde gene şarkılar söyleniyordur
Karşılık görmemiş sevgiler üstüne
Işıkları sönmüş odamda
Yarım kalmış şarkımı duyuyor musun
Beni sorarsan gene yapayalnızım
Sen sıcak döşeğinde rahat uyuyor musun

Boş kalan yastığımı başkası mı doldurmuş
Ellerini okşayan o yabancı kim
Öyle uzak bakma yüzüme
Seni artık yolundan döndürecek değilim
Ne o gözlerin dolmuş yoksa ağlıyor musun
Kırk yılda bir olsun beni anıyor musun

Özlediğin hayatı buldun mu bilmem
Gözlerinde hâlâ hüzün var gibi
Işık yüzün gülmüyor anlat nedendir
Gene aşksız gene bomboş mu için
Niye ellerin soğuk yoksa üşüyor musun
Mutluluğun peşinde hâlâ koşuyor musun

Kar mı yağdı güvendiğin dağlara
Seni de bir türlü ondurmadı mı kader
Üzme kendini herşeye rağmen
Dünya yaşanmaya değer
Bu yerler bu âlem herşeyden yoksun
Sana sesleniyorum duyuyor musun

MEVSİMLERİN GETİRDİĞİ

Bir karınca getiriverdi yazı
Sonra karpuz kabuğu düştü suya
Kestane çiçekleri çıldırasıya sevdalı
Uzandılar maviye.

Bir eski şarkı ve ateş böcekleri
Hatıralarla ürperen deniz
Uzak günlerin ardında
Aydınlık bir beniz.

Bir bulut kenarından
Gülümseyiverdi yüzün
Gördüm içime aktığını
Bir mavi yıldızın.

Ümit yüklü rüzgârda
Ellerinin serinliği
Mevsimlerle gelişin
Ne iyi.

Gözlerince aydınlık yıldızlar
Gülen kuş mesut zamanlar içinde
Boy attın limon çiçeğim
Temmuz bahçelerinde.

Salah BİRSEL (d.1919)

BİR GAZEL SEVİLERE

Ne der sorsan duvarlar
Kalabalığa karşı bir maske
Üzgünüm üzgünsen karıcığım
Odalarda bir davul solo
Sorsan ne der analar

Bir yağmurluk sıkıntılara karşı
Günler ne der saatler
Vazolarda boy boy hastalıklar
Kasıntılar böbreklerde
Eller ne der ayaklar

Dostlar ne der sevgililer
Bırakıp gitti bütün anılar
Üzgünüm üzgünsün üzgünseniz
Odalarda bir davul solo
Bir gazel sevilere karşı

Sağduyunuz yargıçlık etsin bu işe
Tiyatro ne sinema ne
Benim milyon milyon oyuncularım var
Hoylularım Ayvazlarım

Çil çil keleşlerim var
Gülmeyin şaşırmayın
Vals ne tango ne
Benim çeşit çeşit halaylarım var
Mambo ne fokstrot ne
Milyon milyon bana bakın
Dost ne dostluk ne
Benim bölük bölük cönklerim var
Sazlarım darbukalarım
Raf raf insancıklarım var
Gelin siz de arka çıkın
Kız ne kadın ne
Benim milyon milyon şiirlerim var
Genç ne gençlik ne

ŞİİR DERSİ

Konu diye "İnsanlık Sevgisi"ni al
Vezin adına "Hürriyet"i seç
Sırası değil deme
Aklına estikçe
"Açlık" kelimesini kondur
Bir kolayını bul
Şiirin sonlarına doğru
"Hak" ile "Yaşamak"ı da kafiye düşür
İşte sana "Büyük Şair" olmanın yolu

DÜNYA ŞARKISI

Bildirir güzelliğini
Bildirir ormanlar bildirir göller
Yeryüzünü gökyüzünü
Dağ bildirir yıldız bildirir

Ufuk parlaktır
Taş parlak
Nehirlerin akışı vardır
Çalım içinde

Gelmiştir dağların iki yakasından
Gelmiştir yüzyılların insanı
Şövalye olmuşlar Köroğlu olmuşlar
Ötedenberi

Toplum kurulmuştur
Dostluk kurulmuş
İnsanların mutlu oluşu vardır
Devlet içinde

Ceyhun Atuf KANSU (1919-1978)

KÜÇÜK İSTASYONLARDA AKASYA AĞAÇLARI

Bir akşam sofrasında birdenbire,
Küçük istasyonların kokusu,
Duyarsanız, birdenbire.
Postalar makasa girdiğinde,
Çocuklarınız tren pencerelerinde,
Gözleri yedi renk, kırk ikindi sonu,
Yağmur yağmış kırların kokusu,
Ömrünüzce gezdiğiniz,
Ordan oraya askerlik, memurluk, başka işler,
Birdenbire,
İstasyon akasyalarının kokusu
Treniniz kalkıp gider,
Akgedik, Güllübağ, Tecer,
Hepsi de küçük isyasyonlar,
Kalırlar dağlar ardında.
Bir aşkam sofrasında onlar,
Birdenbire,
Makasçı, karısı, çocukları,
Akasyaların kokusunu duyarlar,
Geçip giden trenlerin rüzgârında,
Çocukların gözlerinde adı bilinmeyen dereler,
Vadilerdeki istasyonların sessizliğinde.

GELİR HALKIN DAĞLARINDAN...

Geçer geceleri çizilmiş dağlardan
Yiğit yanık türküsüyle
Halkın düşü çağırır onu
Yansır güzel kayalarda
Beyaz atının gölgesiyle.
Ne güzel yiğittir o, ne güzel çağrı
Bir yanık buğday tarlasıdır bağrı
Acı çekmiş Anadolu'dan
Geçer beyaz atının kabayeli
Kabartıp topraktaki baharı.
Yaralıdır yüreği
Dağ aşa, yol aşa, bel aşa
Yurdum! senin derdin ne yüce
Gün ışır tepelerde yeniden görününce
Gazi Mustafa Kemal Paşa!

İbrahim MİNNETOĞLU (1920-1994)

YUNUS EMREM

Huyum
Suyum
Açık havam
Gök bulutum Yunusum

Sen
Yurt gibisin
Halk gibisin Yunusum
Sen olmazsan hem açım hem susuzum

Sen
Gelip
Oturmuşsun
Gönlüme bağ bahçe kurmuşsun

Sen
Olmazsan
Şiir benim neyime
Sen olmazsan yaşayamaz can kuşum

Sarı
Köyden
Çıkan suyum
Yurtta gezen ak bulutum Yunusum

Bir
Tek
Ersin
Hak yolunda
Alabildiğince yüce
Yolum yoluna yönelmiş, ömür boyu, gündüz gece

Dil
Seninle
Din seninle
Daha ulu, daha ince
Ahret fâniye bilmece, sen çözersin, bir güzelce

Pir
Ne imiş
Post ne imiş
Sırat kıldan ince imiş
Geçen geçmiş kalan kalmış
Sırat'a taht kurup oturan; Yunus dedikleri Ermiş

Ellerin
Yurdumda
Dal, yonca, başak
Gönlün göklerde bin renkli kuşak
Dileğim büyümek, sana ermek, sana kavuşmak

Dilin
Anamda atamda
Koskoca bütün vatanda
Gönlün yeri göğü yaratanda

İnsan
Yunus
Ola görsün
Yaşar, yaşar da ölmez
Çağları aşıp da giden bir HOŞ SEDA olup kalır

TUTKUM

Yalan yaşamaktan bıktığım yalan
Kim ne derse desin inanmayın
Gönlüme göre olmaz biliyorum
Ne çevre, ne düzen biliyorum.

Sıkılsam ağlar dökerim derdimi
Bir parça gökyüzü, bir tutam güneş
Gülen bir çocuk yüzü bir arkadaş
Unutturur çabucak çektiklerimi.

Sıkılmasına dayanamam paşa gönlümün
Sokakları, vitrinleri doldururum içime
Dostlarımı hatırlarım bir bir
Sevdiklerimin adını anarım yüksek sesle

Siz inanmayın kim ne derse desin
Gücümü büyütmüştür tutkular benim
Yaşamayı böyle aşkla sevmeseydim
Sizlere şiirler nasıl yazardım...

Bir sır öğrendim yaşamak pazarında
Güler yüzlü bir ihtiyar satıyordu
İnsanım, diyordu. Kuş benim kuşum gün günüm.
Derdini, mutluluğunu insanlarla paylaşıyordu.

Düşmanlarım varsa, onlara da merhaba!
Sevdiklerime zaten açık kollarım
Siz inanmayın başka şeye
Ben en çok sevmesini bilirim.

İnanmayın siz yaşamaktan bıktığıma
Bir tutam sevdaya bir gönül dolusu sevda bende.
Sevdam sebil olsun, sebil; insana, ağaca, buluta
İşim gücüm arkadaşlıktır; kurda kuşa!..

Rüştü ONUR (1920-1942)

BİR ŞARKI SÖYLE YAVRUM

Bir şarkı söyle yavrum,
Kuşlar meyvalar dalda.
Ve bütün arzular,
Allah'a giden yolda.
Bir şarkı söyle yavrum.

Neylesek vakit dar
Akşam, bacamız tütmez.
Dallarda kuşumuz ötmez
Bir şarkı söyle yavrum

DENİZE SERENAD

Neyim varsa
Sana bırakmalıyım deniz
Sende geçmeli mevsimlerim
Sende çiçek açmalı ağaçlarım

Sende yaşamalıyım deniz,
Asi ve hür
Sende ölmeliyim
Bulutlara bakarak

Necati CUMALI (d.1921)

İYİ KIZ

Bilirsin başımı kaşıyacak halim yok
Bilirsin kendimi düşünecek halim yok
–Kendimi düşünemem seni kim düşünecek–
Bir de kalksam bunu sana söylesem
İyisi mi susuyor söylersem yalan söylüyorum

Bilirsin yorgunum çok yorgunum
Uyumaktan başka istediğim yok
Sesini unutuyorum
Hallerini unutuyorum

Bilirsin mutluluk düşünecek halim yok
N'olursun bu işi bildiğin gibi yönet
Bildiğin gibi ne dersen nasıl istersen
Yeter ki bu berbat günler geçsin
Doğru mu yanlış mı düşünemiyorum

Hem böyle giderse de düşünemem
Hiç değilse bugün düşünemem
Düşünemem yarın öbür gün
Kimbilir nerde ne zaman
Ettiğin iyiliği anlarım
Ne kadar güzelsin görürüm

VURUN YALNIZLIĞA

Yalnızlık öldürdü beni
Işığını gözlerimin önce
Yüreğimin sevincini
Yalnızlık aşkımı hevesimi
Gücümü kuvvetimi

Gözgöze geldiğim
Bütün karanlık pencerelerde
Yalnızlığın gözleri
Sokağa çıkan
Eve dönen
Yıllardır yalnızlıktı benimle

Her kış gecesi saat yedide
Yalnızlıktı esen
Konak önünde
Yalnızlıktı oturmuş meyhanede
Bekleyen beni

Gülmek istemiyorsam
Konuşmak istemiyorsam
Sevişmek istemiyorsam
Yalnızlık sebebi

Kımıldasam
Değiştirsem yerimi
İtsem elimin tersiyle
Gider gene gelirdi

Halil SOYUER (d.1921)

GÖRÜRSEN

Yüreğin nasıl da yanar bilirim
Halimi perişan olmuş görürsen
Bilirim gözlerim gelir aklına
Çeşmede destiyi dolmuş görürsen

Aşkın bedendeki titrek eliyim
Ondan böyle oldum, sanma deliyim
İlk önce aklına ben gelmeliyim
Dalda saçma yemiş bir kuş görürsen

Döksem de her saat ecel terini
Kimseler alamaz benden yerini
Halil diye göster, yolda birini
Sokağa yığılmış kalmış görürsen

BU GECE

Geçmişi hiç düşünme bu gece ne olursun
Gönül misafirim ol kendinden kaç bu gece
Böyle güzel kaç fırsat bir daha ele geçer
Bir düşün yaşanır mı bir daha hiç bu gece

Hohlanmış aynalarda gözlerin buğu gibi
Hiç kapatma perdeler kalsın olduğu gibi
Uzak durgun göllerden kalkan bir kuğu gibi
Gönlümün göklerinde keyfince uç bu gece

Bu gece ne kadar hoş yıldızlar nasıl parlak
Bu gece gözlerime ilk baktığın gibi bak
Hiç bozma saçlarını alnında öyle bırak
Bir kadeh sağnağında kendinden geç bu gece

İsteklerin eline vererek dizginleri
Beraber düşünelim aşktaki üzgünleri
Başbaşa kaldığımız sahildeki günleri
Salı pazar demeden üstüme saç bu gece

Kaç senedir içimde sana yürek besledim
Gündüzleri güneşle gece ayla süsledim
O sana kurban diye kordelayla süsledim
İşte bak kınasıyla karşında koç bu gece

Şinasi ÖZDENOĞLU (d.1922)

İKİMİZ

Elin avuçlarımda
Ve başın omuzumda
Taşıyor mutluluğu bulutlar
Yanımız sıra...

O ne güzel bir türkü
Annem ölmemiş sanki...

Mutluluktan da öte
Bir başka coşkunlukta
Bir tek beden olmuşuz...

Sonsuza uçuyoruz
Göklerde bir kuş gibi
Ölüm hiç yokmuş gibi...

NEREYE KALBİM

Kalbim, nereye gidiyorsun?
Sonbahar rüzgârından daha hızlı
İstesen de artık yaşayamazsın
O sevdalar ki, gençlikte kaldı

Kalbim, bu koşuya dayanamazsın
Bırak son şiiri başkası yazsın
Dön de ilk aşkına, onunla avun
O ilk aşk gibisini
Bir daha bulamazsın...

ÖLÜMDEN DE GÜZEL

Ölümden söz etme bana
Bu bahar gününde
En uzun ayrılıktır ölüm
Belki de sonsuz ayrılık...

Bırak beni seveyim
Yeni bir gündür başladığım
Ölümden söz etme bana
En çetin ayrılıktır
Belki de sonsuzu aramak...

Nasıl yaşarım orada?
Bunca sevgiliden ırak?
Ne kadar da yakın ölüm
Ne kadar da uzun ayrılık...
Bırak beni seveyim
Ölümü unutarak...

Sonsuz özgürlüktür ölüm
Ölümden de güzel: Yaşamak...

Osman ATİLLÂ (1922-1978)

ARZUHÂLCİ

Arzuhâlci, aziz komşum,
Boş mu daktilonda kâğıt?
Yaz derdimi, harf harf dağıt
Baksana ne hâl olmuşum!

Şunun derdi, bunun derdi,
Sabahtan akşama kadar.
Cümlesi kaç para verdi,
Elinde - avcunda ne var?

Seni yazalım ilk önce,
Daha şerit eskimeden.
Sonra, seninki bitince,
Ağır ağır söylerim ben:

– Senin gözlerinde dilim,
Bir şeyler sorarsan şayet.
Pul istemez arzuhâlim,
Pula, imzaya ne hacet!

Yazık olmaz mı kâğıda?
Kâğıtlara sığmaz derdim.
Ben, her iki dünyada da,
Arzuhâlcilik isterdim.

BU HAYAT BİZİM İÇİN

Ne güzel hava bu, rüzgâr körüklü,
Dereye kulak ver, şu dağa bir bak:
Zenginlik, sonsuzluk, aydınlık yüklü...
Kim, bu ziyafette konuklayacak?

Bir büyük bahçenin ortasındayım,
İşte samanyolu, işte yıldızlar.
Şu gülen enîştem, seğirten dayım,
Çocuklar bayramda, gelinlik kızlar.

Dinecek ağrılar, sancılar bütün,
Bir altın çeşmeden boşanan suyla,
Yepyeni müjdeler getiriyor gün
Işık ışık, sesle, renkle, kokuyla.

Ey insan! Başlayan herşey bitecek,
Kutlu arabalar geçecek yoldan,
Haydi atla, haydi dizginleri çek,
Şahlanmış at olsun altında zaman!

Feyzi HALICI (d.1924)

OVA KAVAĞINDA ZAMAN

İki yufka arasında,
Ova kavağında zaman.
Biraz kaymak biraz şeker,
Ova kavağında zaman..

Bacım pilâvın pişirir,
İçine şavkın düşürür,
Çayır çimenle yeşerir,
Ova kavağında zaman..

Gözlerinde güvercin-kuş,
Konuş, ala-gözlüm konuş!
Akça gönlün gibi geniş,
Ova kavağında zaman..

Can - evime düşmüş candır.
Bu ne sevgi, tandır tandır.
Başaklarda doğan gündür,
Ova kavağında zaman..

Çalar saattir, kurulur;
Karşı, selâma durulur.
Halıdır, yola serilir,
Ova kavağında zaman..

Alır gider beni benden,
Bulut sağdırır kirmenden,
Un tapşırır değirmenden,
Ova kavağında zaman..

KONYA DESTANI

Bir yola vurmuşsun oğul, yalınca,
Sığmaz vakitlere bahar havası,
Şavkınır, mutluluğa yol alınca,
Bir kısrak örneği Konya Ovası.

Nice bir makamda bu sınırsız kent,
Kûfî'li mısralara atar kement.
Öncesi bir Selçukyalı nihavent,
Bir içli sûz-i-dilârâ, sonrası.

Özlemin yüreğimi yaksın dursun,
Doruk'sun niceye unutulursun.
Beni duy, beni anla, ne olursun,
Gözlerini sevdiğimin Konyası.

İpek yolu, karanfiller, tarçınlar,
Zamandır, kulağımda çın çın çınlar.
Dergâhta akça-kanat güvercinler
Gönül mihrabına pır pır konası.

Bir sırdı yaşamak, unuttuğumuz,
Üçler'de her gün niyet tuttuğumuz.
Evleğimiz buğday, tenceremiz tuz,
Nerde acı göllerimin Sunası.

Tomur gelinlerin gözü yaşarır,
Ocakta hedikleri kim pişirir?
Esrik zamanlara tarih düşürür,
Sen Pol'ü, elfetini, İkonosı.

Ser-sebil şadırvan kurnalar nerde?
Şifadır hasrete, çaresiz derde.
Nakşa durur turkuaz çinilerde,
Yüce Mevlâna'nın canım dünyası.

Her dilek bir düşünceye göre mi?
Bu bir düş, elbet yitirmem töremi.
Nasıl da sevdirir bana yöremi,
Anacığımın sınırsız duası.

Çalar saatlerin uy, sedasına,
Muhabbet eyle gönül badesine.
Kerkit kerkit kavak seccadesine,
Al kınalı ellerin dokunası.

Kibele'nin şavkıyan süsü müdür?
Eğlen dur, Meram otobüsü müdür?
Şem'i Can'ın Konya türküsü müdür?
Hıdrellezde gönülce okunası.

Yolu götürmeyin öyle uzağa,
He deyin, koşuşalım altın çağa.
Aslanlı kışladan Takkeli dağa,
Ellerin yıldızlara uzanası.

ELLERİME KAR YAĞIYOR

Yalınca bir dağbaşında,
Ellerime kar yağıyor..
Yazın yaz, kışın kış tanrım,
Bu ne mayalanış, tanrım;
En güzele, en korkunca,
Teselliler sonu, bunca,
Gökyüzünde unuttuğum
Ellerime kar yağıyor...

Bu, yapraktan ince canlar,
Bu kubbe kubbe ezanlar.
Bu dualar, rahmet rahmet,
Aşk, ışıtan can - evimi,
Bu başlangıç, bu nihayet,
Bu gördüğüm düş benim mi?
Nice dillerin telâşı?
Tekmil bir geceye karşı,
Alev alev gözlerimden,
Ellerime kar yağıyor..

Adımlar işte, ard-arda,
Gayrıca beklemek olmaz.
Açın, perdeleri bütün,
Mavi mavi aynalarda,
Uyanmak üzre, doğan gün.
Kulu kurbanı olduğum,
Mutluca toprakta tohum.
Çiçek, niyazlar içinde,

Dal'ın türküsü bembeyaz,
Serpil serpil duyuyorum,
Bardaktan boşanırcasına,
Kopmuş takvimlere inat,
Duygu duygu kanat kanat,
Ellerime kar yağıyor..

Bu deniz boyu dalgalar,
Bu müslüman dakikalar.
Her nefes alış-verişte
Duyduğum, bu gerçek işte,
Muştular içinde sazım,
Bu mu benim alınyazım?
Dostlar görmüyor musunuz?
Çağrılar içinde, sonsuz
Hep zamanların dışında,
Yalınca bir dağdaşında
Ellerime kar yağıyor...

DÖRTLEME

Gurur

Sevdiceğim, gerçeğimsin, yoğumsun, varımsın,
Hırçın denizimsin, köpüklü dalgalarımsın.
Bir esrik rüzgâr esiyor göz bebeklerinden,
Dört mevsim boyuncasın, tekmil ilk baharımsın.

SENDEN KURTUL
SANA KAÇ

Gönülce düş bir yola,
Bir gönülce kapı aç!
Sen sen ol, verme mola,
Senden kurtul sana kaç!.

Bengi-baharla tanı,
Yapraktan ince canı!
Evvel zamanlar hani?
Başında bir nice taç?
Bunca bencillik n'ola?
N'olur duyma ihtiyaç,
Zaman kısa, yol uzun
Işkını duy sonsuzun,
Senden kurtul sana kaç!.

Durası zaman mıdır?
Tütesi duman mıdır?
Bul ki aradığını,
Bitsin orman yangını.
Bu tutuşan can mıdır?
Gün çekildi sulardan,
Sofra hazır, kalma aç!
Uzak dur uğrulardan,
Senden kurtul sana kaç!.

Bu yalancı dünyada
Kimse kalası değil.
Alacası üzümün,

Nûru iki gözümün.
Benliğe verme meyil,
Özlemi getir yâda,
Sevgi, en kutsal amaç,
Hak rızasınca eğil,
Senden kurtul sana kaç!.

Gönül isteşir sanma
İki kaşık bulamaç.
Can gıdası kandedir
Benim gönlüm andadır.

Kalma bir yolda, kireç;
Sorma bu kar, tipi ne?
Sarıl Hak'kın ipine
Senden kurtul sana kaç!.

Herkes gidici elbet
Değil bunda kalıcı.
Yol sende, bende nöbet;
Hacı Bektaş yolunda,
Salkım salkım bir ağaç.
Nice buldun alıcı?
İşte Hakk'ın huzuru,
Erinme, çevrene saç!
Gönlünü eyle, duru,
Senden kurtul sana kaç!.

Mehmet ÇINARLI (d.1925)

GERÇEK HAYALİ AŞTI

Gerçek hayali aştı, ufuklar uzak değil.
En olmaz isteklere uzanmak yasak değil.

Uçuyor rüzgâr gibi altımdaki küheylân,
Ne kadar dizginlesem yavaşlayacak değil.

Artık yaratan sensin havamı, iklimimi
Buzların soğuğu yok, alevler sıcak değil.

Gül yaprağına döndü tekmesi düşmanların,
Sunulan zehir değil, saplanan bıçak değil.

Öyle bir boşandın ki çöle benzer ömrüme
Bir Nuh tufanı oldu, sel değil sağanak değil.

SANDALDA

Bir şarkı ağızlarda her an, neş'eli, oynak.
Sarhoş gibi sandal da, kürekler ağır-aksak.
İster öne, ister sağa, ister sola dön bak:
Bir başka hayal âlemi var her yanımızda.

Okşar gibi sessizce esip, çizmede rüzgâr
Durgun suların üstüne yer yer kırışıklar.
Biz nura boğulduk, ne çıkar sönsün ışıklar:
Ay çamların üstünde, güzeller yanımızda.

Gündüz yumuşak kumların üstünde uzandık;
Hem yaktı güneş, hem de güzel tenlere yandık.
Girdik denizin koynuna, kuvvetle inandık:
En neş'eli vuslat da bu, en tatlı hayat da...

Haz verdi yeşil bir tepeden seyri gurubun.
Hiç dönmeyelim sahile; gün sandala doğsun.
İşveyle bürünmüş tüle, bin zevk ile yorgun,
İranlı prenses gibidir şimdi Amasra.

SORMA

Sorma, eski tadı yok dalların, yaprakların;
Altında ilk baharım yabancı bayrakların.

Beyaz bir taş üstüne oturdum yapayalnız,
Uzak bir rüya gibi ellerin, dudakların.

Gözlerim yaşarmadan bakamam çocuklara
Ve sanki düşmanıyım bütün oyuncakların.

Hayalimden geçiyor terkedilmiş bağımsız,
Beynimde uğultusu upuzun kavakların.

Önümden gelip geçen insan değil makine
Nerede sıcaklığı o bizim sokakların?

İçmek ne hoş olurdu hayatı gözlerinden
Böyle bir ilkbaharda, altında leylâkların.

Muhakkak benimkidir, uykunda zaman zaman
Uzaktan bir hıçkırık duyarsa kulakların.

Özdemir ASAF (1923-1981)

ALTRO

Şarkı söylüyormuşum
Sokaklarda,
Görmüşler,

Yere yere bakıyormuşum
Yürürken,
Duymuşlar.

Sonrasını kendileri uydurmuşlar.

PAY

Ben pırıl pırıl bir gemiydim eskiden.
İnanırdım saadetli yolculuklara.
Adalar var zannederdim güneşli, mavi, dertsiz.
Bütün hızımla koşardım dalgalara.
O zaman beni görseydiniz.

Ben pırıl pırıl bir gemiydim eskiden.
Beni o zaman görseydiniz
Siz de gelirdiniz peşimden.

Ama şimdi şu akşam saatinde
Son liman kendim, bu döndüğüm,
Bilmiş, bulmuş, anlamış.
Hatırımda, bir vakitler güldüğüm.
Yoluna can serdiğim o kaçış.

Şimdi, şu akşam saatinde
Dönüyorum görmüş, geçirmiş, atlatmış,
Denizlerin doymayan sahilinde.

Atillâ İLHAN (d.1925)

BEN SANA MECBURUM

ben sana mecburum bilemezsin
adını mıh gibi aklımda tutuyorum
büyüdükçe büyüyor gözlerin
ben sana mecburum bilemezsin
içimi seninle ısıtıyorum

ağaçlar sonbahara hazırlanıyor
bu şehir o eski İstanbul mudur
karanlıkta bulutlar parçalanıyor
sokak lâmbaları birden yanıyor
kaldırımlarda yağmur kokusu
ben sana mecburum sen yoksun

sevmek kimi zaman rezilce korkuludur
insan bir akşamüstü ansızın yorulur
tutsak ustura ağzında yaşamaktan
kimi zaman ellerini kırar tutkusu
birkaç hayat çıkarır yaşamasından
hangi kapıyı çalsa kimi zaman
arkasında yalnızlığın hınzır uğultusu

fatih'te yoksul bir gramofon çalıyor
eski zamanlardan bir cuma çalıyor
durup köşe başında deliksiz dinlesem
sana kullanılmamış bir gök getirsem
haftalar ellerimde ufalanıyor
ne yapsam ne tutsam nereye gitsem
ben sana mecburum sen yoksun
belki haziran'da mavi benekli çocuksun
ah seni bilmiyor kimseler bilmiyor
bir şileb sızıyor ıssız gözlerinden
belki yeşilköy'de uçağa biniyorsun
bütün ıslanmışsın tüylerin ürperiyor
belki körsün kırılmışsın telaş içindesin
kötü rüzgâr saçlarını götürüyor

ne vakit bir yaşamak düşünsem
bu kurtlar sofrasında belki zor
ayıpsız fakat ellerimizi kirletmeden
ne vakit bir yaşamak düşünsem
sus deyip adınla başlıyorum
İçimsıra kımıldıyor gizli denizlerin
hayır başka türlü olmayacak
ben sana mecburum bilemezsin

ELDE VAR HÜZÜN

söyleşir
evvelce biz bu tenhalarda
ziyade gülüşürdük
pır pır yaldızlanırdı kanatları kahkaha kuşlarının
ne meseller söylerdi mercan köz nargileler
zamanlar değişti
ayrılık girdi araya
hicrana düştük bugün
ah nerde gençliğimiz
sahilde savrılışları başıboş dalgaların
yeri göğü çınlatan tumturaklı gazeller
elde var hüzün

o şehrâyin fakat çıkar mı akıldan
çarkıfeleklerin renk renk geceye dağılması
sırılsıklam âşık incesaz
kadehlerin mehtaba kaldırılması
adeta düğün
hayat zamanda iz bırakmaz
bir boşluğa düşersin bir boşluktan
birikip yeniden sıçramak için
elde var hüzün

Arif DAMAR (d.1925)

YARINDAN TEZİ YOK

Ben yalnız tarlada mı başak
Denizde mi balığım yoksa
Bu esen ne biçim yel yapraktan sudan
Poyraza mı çevirdi hava

Kötü günler mi geçti ben görmeyeli
Ben de acılar mı kattım acıya
Bu yol o yol değil mi söyleyin n'olur
Çıktığım yol giden yol hürlüğün yolu

YOL YORGUNU

Bana bir türkü öğretsen
Ayın aydınlığında söylesem
Gecenin karanlığında söylesem
Yağmurlar yağınca söylesem
Toprak uyanınca söylesem
Bana bir türkü öğretsen

Bana bir türkü öğretsen
Beraber olunca söylesem
Ayrı kalınca söylesem
Seni unutunca söylesem

Bana bir türkü öğretsen
Geldiğim yerlere er geç dönebilsem
Sevebilsem herşeyi yeniden sensiz
Sensiz vazgeçebilsem
Gece demesem gündüz demesem
Kimseleri dinlemesem
Hem yürüsem hem söylesem
Hem söylesem hem yürüsem

Bekir Sıtkı ERDOĞAN (d.1926)

MARYA

Sustu "Enadır Layf" gazinosu
Sustu şarkılar...
Paletimde renk sustu, fırçamda şekil
Ve bu gece ilk defa şimal körfezinde,
Sustu "Paramos"un mazgallarından
Şehre pancur pancur dökülen arya...
Artık ne tayfalar mevcut, ne "Komandos Bar",
Ne o kor tenli, kızıl saçlı kanarya.

Bu medar ikliminin tenha gecesinde,
Sardı bambu kamışlarını pişman bir sükût,
Sardı bir sızı...
Hani birden bire bazen bütün etrafımızı,
Sapsarı bir şüphe sararya,
İşte öylesine berbat bir hâl var.
Hiçbir şey düşünmek istemiyorum, hiçbir şey!
Ama dördüncü tarassut kulesinde
Bir şüpheli sinyal var:
Ska - lar - ya!
Hayır, hayır yalan bütün bunlar!
Artık ne kadere inanıyorum ne fala;
Yalan söylüyor o falcı kadın, o Hintli parya!
Ben yalnız sana inanıyorum,
Yalnız sana Marya!

Beni kahrediyor böyle her gece
Bu hoyrat yıldızlar, bu sır, bu okyanus
Ve gökyüzünde emanet duran şu asma fener...
İnan ki sevgili Marya!
İnan ki sen gideli,
Ne varsa hepsi yabancı, ne varsa hepsi keder
Ve hepsi omzumun üstünde çaresiz bir yük
Ve hepsi angarya...

Biliyorum, bu sabah güneşle beraber biliyorum,
Bir vapur demirleyecek bu nankör limana;
Pol'ün ebedî matemine rağmen,
Virjini olabilir bu vapurda!
Ama sen yoksun, biliyorum sen yoksun...
Sözünü ne çabuk unuttun Marya?
Baharda geleceğim diyordun hani?
Haydi gel, daha ne bekliyorsun
İşte mevsim bahar ya!

Fırçam neden böyle titrer bilir misin?
Ve neden bütün resimlerimde fon sapsarı
Anlıyorsun değil mi yavrum?
Bütün kâğıtlara sinmiş anlıyorsun...
Bu tropikal zehir, bu müzmin malarya.

Sensiz nasıl da boş iskele,
Sensiz nasıl da tenha şehir...
Müfreze nöbetçilerinin gözü önünde,
Koydan yıldızları çalmışlar bir bir,
Yine birkaç çımacı, birkaç palikarya.
Ama kim düşünür yıldızları,
Yüzbaşı Arnold'u vurmuş yerliler;
Matemler içinde tekmil batarya.

Bu insanlar, bu yıldızlar, bu gök, bu yer,
Birer birer kaybolmaya mahkûm, birer birer...
Biz ki, bu sapsan hasret içinde susuz,
Biz ki, çoktan kaybolmuşuz.
Nasıl ağlıyor musun Marya?
Sil gözlerini, haydi sil yavrum
Bizim yokluğumuzdan ne çıkar,
Aşkımız var ya...

YOSMA

Bir yâr sevdim, etekleri yeldirme,
Yeldirir sallanı sallanı kâfir...
Sakın dedim, kimselere bildirme!
Bildirir sallanı sallanı kâfir...

Ağına düşmüşüm artık çarnâçar,
Ben ondan kaçamam, o benden kaçar.
Ağlasam, çapkınca karşıma geçer,
Güldürür, sallanı sallanı kâfir...

Hesabı, kitabı şaşırdım çoktan...
Bu bir işve değil, belâdır haktan!
Aklıma düştü mü gece yataktan
Kaldırır, sallanı sallanı kâfir...

O çeşmeye gelir, sabrım son hadde.
Cilve kitabına girmez bu madde!
Bir küçük testiyi yarım saatte
Doldurur, sallanı sallanı kâfir...

Sıtkı'm olan olmuş bize âlemde,
Âşığa kurtuluş yoktur bu demde.
Görmesem ölürüm, fakat görsem de,
Öldürür, sallanı sallanı kâfir!..

Gültekin SÂMANOĞLU (d.1927)

GÖZ AYDINLARLA

Dokunmaktan, koklamaktan, duymaktan öte
Son vermek ne iyi, gözlerdeki nöbete.
Şimdi artık bir çiçeksin: ışığa dönük
Ve ellerin, kulakların, kalbinle büyük;
Gözlerinle yalnız, gözlerinle çocuksun.
Acınmanın, acı karanlığında yoksun,
Tutma-tutunma yok, sorma yok görüleni.
Gör ki sessiz ağlayanı, sessiz güleni
Uzansın gerçeğe, bugün olmazsa, yarın
Sana söylenenler, senin anlattıkların...

Geçmiş karşıma bütün üzüntüler
Kırk yıllık dost gibi yüzüme güler,
Velhâsıl herşey aksi, herşey yarım,

Aradığım yerde yok kitaplarım,
Dünkü gazteyi bugün de almışım;
Fazla ağrıyor kolum, yok yok başım...

ÖZLEYİŞ

"Gelmesine gelir ama durmaz
Gidiverir" diye dövünmek boş;
Beklediğin gelmiyor bir türlü.

Ayak sesidir yerinde sayan,
Kalem tutan el, körkütük sarhoş;
Kâğıt, anadandoğma özürlü.
"Gelir geçer" diye avunmak boş,
Beklemediğin, istemediğin
Geliverince soluk soluğa;
Bütün uğurlayışlar unutkan.

Ve artık, birdenbire karşına
Çıkıveren dönemeçler, yokuş...

"Dedim oldu" diye sevinmek boş,
Hovardaca harcanan yılları
Getirebilirsen, geri getir.
Ara sıra da olsa, durmayan
Zamana boş verip, en uçarı
Sevgiyi emziren, özleyiştir...

ÖNCE ELLERİN

Önce ellerin girdi dünyama
Gel diyen, okşa diyen ellerin;
Sersefil esir eden insanı
Öl diyen, yaşa diyen ellerin.

Ellerinde gördüm kaderimi;
İçimin burukluğu ondandır.
Avuçladı perişan kalbimi,
Kanımın sıcaklığı ondandır.

Önce ellerin girdi diyorum
Önce ellerin anlıyor, biraz,
En cömert okşayışlar nasıldır
Ve nasıl sever, şair sevince?
O güzel ellerine sor biraz!...

"AĞAÇLAR AYAKTA ÖLÜR"

Ağaçlar soyunurken birer ikişer,
Tam kalbinin üstüne bir yaprak düşer.
Tut ki şairsin, duramazsın kaskatı;
İmdada çağırır sevdiğin sanatı,
Bildiğin şiirleri belki yüz kerre
Söylersin, ağlarsın; sonra eskilere,
Deli çağlarına dönersin, ümitle...

Bu mevsime yaraşan en hoş beyitle:
Zamana "dur" demek, "dur" diyebilmek var,
Ağdıkça üstüne tedirgin bulutlar.
Bir yasak cennete benzetip her yanı,
Yine kendin çoğaltırsın iç dünyanı.

İşte dal, işte yaprak seninle eğik,
Çiğneneŋen gazellerce yüreğin ezik.
Daha gün ağarmadan yüzüne güler,
Tatlı hayalleri süpürür çöpçüler
Tarak vururcasına sarı saçlar.

Teslim bayrağını çekmeden burçlara,
Söylenecek son söze en güzel örnek:
Ağaçlara benzeyip, ayakta ölmek...

Ahmet Tufan ŞENTÜRK (d.1927)

ÖLMEYECEĞİM

Masmavi gökyüzü, yemyeşil dağlar
Kuşlar, çiçekler, böcekler
Cıvıl cıvıl gülen, oynayan çocuklar
Güzeller, çirkinler, hastalar, sakatlar
Tümünüzü içten gönülden sevdim
Tümünüz benden bir parça, ayıramam
Bende severek çarpan bu yürek var ya
Gören gözlerim, duyan kulaklarım
Düşünen başım, söyleyen bu dilim var ya
Göreceğim, duyacağım, seveceğim
Öldürseler bile ölmeyeceğim...

Beni sevseniz de olur, sevmeseniz de
Ben seviyorum ya, bu bana yeter.
Açla açım, tokla tokum, mutluyla mutlu
Gülenlerle gülen, ağlayanlarla ağlayan
Hastalarla hasta, ölenlerle ölen benim
Hayır hayır hayır öldükçe yaşayan
Koskoca bir evren kadar yüreğim
Sevgi, sevdikçe çoğalır, gerçek olan bu
Verimli toprak örneğin
Öldürseler bile ölmeyeceğim...

Bıçak tutmayı da tetik çekmeyi de bilirim
Ama kararlıyım, tutmayacağım, çekmeyeceğim
Sevgi tohumları ektim evrene
Susuz yağmursuz da kalsa yeşerteceğim.
Sevmek, sevilmek, yaşamak varken
Dövüşmek, ölmek, öldürmek niye?
Küslüğün yerine barış
Korkunun yerine güven
Yüreklerden tüm kötülükleri sileceğim.
Göreceğim, duyacağım, seveceğim.
Öldürseler bile, ölmeyeceğim,
Ölmeyeceğim, ölmeyeceğim...

BABACIĞIM

"Köy danası öküz,
Köy çocuğu efendi olmaz" derdin
Ben, uzun kış geceleri
Hep böyle masal dinlerdim,
"Oğlum, köy çocuğu efendi olmaz" derdin.

Orak nasıl tutulur, tarla nasıl kazılır
Çarık nasıl gözenir, bilirdim de
Yazı nasıl yazılır bilmezdim...

Düven sürerken, harman atarken
Çeci bir yana, samanı bir yana ayırınca
Nasıl sevinirdim...

Ablam tozluyu çalkardı:
Anam dene ayıklardı kenardan
Sen saman basardın babacığım
Ben, buğday ölçmeyi severdim.

"Yemenimi yel alırdı
Bir yâr sevsem el alırdı"
Üzümü, pekmezi, buğdayı verirdik borca
Bize, arpa, sirke, saman kalırdı.

Yağ yüzü görmezdik bütün kış
Her gün soframızda aynı yemek
Tarhana çorbası, kınalı ekmek
Buğday üğünmezdi değirmende
Zenginler bile arpa ekmeği yerlerdi.
Bayramdan bayrama bir beyaz ekmek görürdük.

Tarlamız az, bağımız az
Borcumuz çok, derdimiz çok
Babacığım, bari ben okuyum" derdim.

"Köy danası öküz,
Köy çocuğundan efendi olmaz",
Askerlikte onbaşı oldum
İzmir'de amele başı

Yedi çocuk babasıyım
Allah'a bin şükür oğlum,
Haram yemedim, hile yapmadım
Bir kötü söz söyletmedim kendime

İşte geldim gidiyorum
Kemiğimi sızlatmayın mezarımda" derdin.
Nur içinde yat babacığım, nur içinde yat
"Sabırla koruk helva, dut yaprağı atlas" ama
Söylediğin gibi değilmiş hayat...

BENİ DOSTLARIM ÖLDÜRÜR

Dost düşman önümde yürür
Bilmedim asıl dostu
Dostların canıma kastı
Beni dostlarım öldürür.

Ağamsın kardaşımsın der
Gülerek kalbime girer
Sinsice için için yer
Beni dostlarım öldürür.

Sevmek değil sanki tapar
Uzattığım elim kopar
Bir gün beni apar topar
Mutlak dostlarım öldürür.

Tufan bu derde yok ilâç
Etme kimseyi başa taç
Sana dostum diyenden kaç
Seni dostların öldürür.

KİM

Bu dünyaya gelen benim
"Gel" diyen kim "git" diyen kim?
Alan benim, satan benim
"Al" diyen kim "sat" diyen kim?
Şölen eyledim kendimi
Kendim biçtim kefenimi
Topraktan nazik tenimi

"Var" eden kim "yok" eden kim?
Bakardım ama kördüm ben
Dostu dostumdan sordum ben
Hakkı manada gördüm ben
Görünen kimdir, gören kim?

Düşeni tutup kaldırdım
Ağlayanları güldürdüm
Cümle boşları doldurdum
Dolduran kimdir, dolan kim?

Bakmayın söylenen söze
İlham oldu gönlümüze
Yunus "gel" eyledi bize
Kime "gel" dedi, gelen kim?

Ne yükseğe ne engine
Tufan coşup taştın yine
Anlat kendini kendine
Sen kimsin, aradığın kim?

Nurettin ÖZDEMİR (d.1927)

DESTANLAR İÇİNDE AZİZİYE

Bu akşam yaşamak kadar güzeldi herşey.
Bu akşam gök mavi, yıldızlar uçuşuyordu.
Derinden nefes alıyordu toprak
Vatan konuşuyordu.

Vatan konuşuyordu tabyalardan;
Sıra dağlar dile geliyordu sırasıyla,
Şahlanmış bir zafer türküsü gibi
Destanlar içinde Aziziye

Destanlar içinde Aziziye, Kiremitli, Erzurum.
Destanlar içinde ve uzak bir rüyada yaşar gibi,
Şevkle yaşıyordu en büyük ve en güzel gerçeği
Şehit ruhlarıyla baş başa erlerimiz.
Bir avuç toprak üstüne konuşuyordu
Bu akşam mavzerlerimiz.

Bu akşam mavzerlerimiz, dişimiz, tırnağımız
Bu akşam "Tekbir" sesleri ve cümle varlığımız
Yaşlımız, delikanlımız, kızımız, kısrağımız;
Vatan uğrunda elpençe divan, hazır-tetik
Bu akşam taşıyla toprağıyla konuşan
Bir kahraman dinledik.

VATAN

Vatan
Antalya'da bir mavi su
Posof'ta bir çorak tarla
Gümüşhane'de bir yemyeşil bahçedir.

Vatan
Sıvas yaylasında
Yıldız bakışlarıyla aydınlanan
Ipıssız bir gecedir.

Vatan
Kelkit'te bir kardeş mezarı
Zonguldak'ta bir maden işçisi
Rize'de çay toplayan bir gelin
Ve seccadesinde namaz kılan bir ihtiyar annedir.

Vatan
Aydın tebessümüyle Aslıhân
Ve duru bakışlarıyla Emine'dir.

Vatan
Ceylânpınar'da bir ince ceylân
Edirne'de bir ince minâredir.

Vatan
Hudut boylarında dalgalanan
Güzel bayrağımızda
Hare haredir.

Vatan
Küçük ellerinin avuçladığı
Sade bir toprak parçası değil çocuğum
Toprakla büyüyen bir kutsal düşüncedir.

UZAK İSTANBUL

Bu maviyi biliyorum. Boğaz'dan.
Ne güzel yakışmış gözlerinize.
"Mirgün" çınarlarından bu yeşil
Öylesine kanat germiş denize.

Belki temmuz sıcağıdır bu sarı
Tutuşmuş yamaçlarında "Küçüksu"yun,
Belki de uçuşan ekim yaprakları,
Altın rüzgârında bir uykunun.
Bu ışık tuğra'sındaydı Fatih'in
Şimdi bakışlarını aydınlatan
Bu rüzgâr hep eserdi Çamlıca'da
Bize gençlik günlerimizi hatırlatan,

Her hâlin bir semtin güzelliğidir.
Bu bakış.. bu göğüs.. bu dudak.. bu el,
Bu; içimde büyüyen özlemindir,
İstanbul gibisin.. uzak.. ve güzel.

Turgut UYAR (1927-1985)

TÜRKİYEM

Seni boydan boya sevmişim,
Ta Kars'a kadar Edirne'den.
Toprağını, taşını, dağlarını
Fırsat buldukça övmüşüm.

Sen vatanımsın, ekmeğimsin
Duyduğum, bildiğim zafersin yıllarca..
Zonguldak'ta 63 numara
Nazlı sahiller Akdeniz'de.
Sevdasın ciğerlerimde parça parça
Yarı kalmış dileğimsin...

Sen Koçhisar'da tuzum,
Sille'de kızım...
Çift kulaklı Sürmene bıçağı belimde.
Varmışım çiğ köfte yemeye Adana'ya
Dadaloğlu'ndan bir koçaklama dilimde:
– Şu yalan dünyaya geldim geleli..
Hey vatanım, bacım, sağdıcım, emmim
Senden bir yara her yerimde.
Desteye güreşmişim Kırkpınar'da.
Durmuş da yorgunluk çıkarmışım,
Bir akşam vakti
Dört bardak kırtlama çayla Erzurum'da..

Ardahan'a varmışım yollar uzamış
Bel vermiş, yol vermemiş dağlar.
– Yüce Tanrı dört yanını bezemiş,
Beni yakan bir Konyalı kız imiş..

Seni boydan boya sevmişim.
Ta Edirne'ye kadar Kars'tan.
Taşını, toprağını, yiğidini,
Fırsat buldukça övmüşüm...

GÖĞE BAKMA DURAĞI

İkimiz birden sevinebiliriz göğe bakalım
Şu kaçamak ışıklardan şu şeker kamışlarından
Bebe dişlerinden güneşlerden yaban otlarından
Durmadan harcadığım şu gözlerimi al kurtar
Şu aranıp duran korkak ellerimi tut
Bu evleri atla bu evleri de bunları da
Göğe bakalım

Falanca durağa şimdi geliriz göğe bakalım
İnecek var deriz otobüs durur ineriz
Bu karanlık böyle iyi afferin Tanrıya
Herkes uyusun iyi oluyor hoşlanıyorum
Hırsızlar polisler açlar toklar uyusun
Herkes uyusun bir seni uyutmam bir de ben uyumam
Herkes yokken biz oluruz biz uyumayalım
Nasıl olsa sarhoşuz nasıl olsa öpüşürüz sokaklarda
Beni bırak göğe bakalım

Senin bu ellerinde ne var bilmiyorum göğe bakalım
Tuttukça güçleniyorum kalabalık oluyorum
Bu senin eski zaman gözlerin yalnız gibi ağaçlar gibi
Sularım ısınsın diye bakıyorum ısınıyor
Seni aldım bu sunturlu yere getirdim
Sayısız penceren vardı bir bir kapattım
Bana dönesin diye bir bir kapattım
Şimdi otobüs gelir biner gideriz
Dönmeyeceğimiz bir yer beğen başka türlüsü güç
Bir ellerin bir ellerim yeter belliyelim yetsin
Seni aldım bana ayırdım durma kendini hatırlat
Durma kendini hatırlat
Durma göğe bakalım

VAKİTSİZ UYKULARDAN

vakitsiz uykulardan uyandır beni
kara üstüne kara gök üstüne gök
şimdi herkesin dolaştığı bu yerde
bir taşra öğlesini yoğunca yaşıyorum
uzayıp gidiyor yorgun bir kamyon

elbette vakitsiz yıl sonu yaklaşıyor
sakın sana ne deme sakın deme
göğün toprağın denizin olduğu her yerde
demek ki insanlara yurt olan her yerde
saatin adı eşit her yerde

koyverme beni vakitsizdir mutlaka
uyandır çürüyenlerimi bir bir tazele
en sert sesini edin en zorlu tavrını al
kayayı çıkartmıştık tepeye kadar
ufacık ufacık bir şey
itecek kadar.

Osman TÜRKAY (d.1927)

BEŞPARMAK DAĞI MELODİLERİ

Bir yaz gününün bu eşref saatinde
Yeşil çamlar
yalçın kayalar
başdöndürücü uçurumlar
Kaleler
saraylar
eski yapılar
Kıvrımlı asfalt yollar
Ağaçlar
pınarlar
soğuk sular
Akıp gitmede rüyalarımdan...

Şarkılarını dinliyorum yüce Beşparmak
Şarkılarını dinliyorum binlerce kilometre uzakta
Thames'in süt mavi sisleri ortasında
Evrensel sevgi
umut
ve
gerçekten
Beş bin ışık yılı gelecekten
Koparıp yüreğimize armağan ettiklerin:

Defne kokan
laden kokan
bestelerin
Öyle renkli
öyle candan
öyle derin
Ezgilerin
sezgilerin
çizgilerin
Senin..
Üstümde bir gök var mavi
Altımda ovalar zeytin yeşili
İçimde duygular bir iç deniz
İçiçe dalgalı Akdeniz

Kimbilir bu anda ben neredeyim
Belki de uzanıp tutmak istediğim göklerin içindeyim
Bir şafak alı yel esmede komşu ülkelerden
Kimbilir nereden
Belki Toroslar'dan
belki Akdeniz'den
Belki de karşı sahildeki kardeş şehirlerden
Antalya'dan?..
Anamur'dan?..
Adana'dan?..
Mersin'den?..
Kendimi boşluklara bırakıp haykırmak geçiyor içimden:
Beşparmak!
Beşparmak!
Bizim Beşparmak!
Etten nasıl ayrılır tırnak!

İşte karşımdasın çiçekli bir dal gibi
Ufku bir uçtan bir uca kuşatan hilâl gibi

EVRENSEL IŞIKTI HANİ İÇİNİZDEKİ

bırakıyorum sizi biyolojik çalar saatlerinizle başbaşa
gün ışığına karşı açıl
yumul akşamlarıma
ey tomurcuk
rengini değiştir ey istakoz açıl ve yumul ey istiridye
ay ışığı
duygularınız
kat kat
denizler

yağsın yağmurun ey öncesiz ve sonrasız güç
sudur yaşamımız
gökyüzü
bir başka okyanus

siz ey sürüngenler liken-canlılar
sınırsızlığınıza dek büyük övgüm
karşıtlıklar
uyum
göksuyu
ey ayak izlerinde anlamlaşan karım

yaşamak sizi bilmem hangi gezegende hangi samanyolunda
gittikçe genişleyen alanlarda sayı-dışı çekim ve uyum
deviniyor muyum bana çizilen sınırlar içinde
sen
ey benden önce
var olan
varlık

dupduru gözlerin
elmas saçların
bakışların
ey süt akı arılığında göğeren bitkilerim
lifli dallarımdaki
her dal

AÇIK DENİZLER AĞIDI

I

Toz mu olaydım? Toprağın özü, ışıl ışıl, göz göz
Nasıl savrulurdum fırtınalarla kızgın çöllerde?
Toprak, kişinin tüm umudu, sonsuz sevinci
Ölümsüz çocuğun, hem de nasıl dinç
Işın parçaları uzay karaltısında;
Umut, batmış bir ulu kara parçası yüreğimde,
Bir uygarlıkta masal yitik Atlantis!
Yitmek ne demek bir depremle!
Suyun ansızın kabarışı, soluyuşu...
Budur işte anlam, özdekte duygu;
Coşmuş doğa, coşku yıkım demektir,
Bir yürekte kaç milyar kabarış
Umut, geri gelmeyecek dünya,
Ak yalaz, dinmeyecek özlemlerimde yitik Atlantis!

Gökyüzü çatladı mı bir kez, bölündü mü yıldızlar
Kükreyip yuvarlandı mı açık denizler
Uğuladı mı gömütler, toza döndü mü dağlar
Gün ışığı ne ki bu ölümlü kişiye!
İnsin gecenin karanlığı, suyun arıklığı
Ölmek tanın ışığına göç etmektir.
Düşlerimde batık umutların ışınları
Eşit, soylu, uygar
Sonrasız yitik Atlantis'in masala kı insanları...

Gün ışımasın artık, yıldızlar çarpsın yıldızlara;
Burası ne yerdir, ne de gök; şimdi
Suyun yası, granitin türküsü, yosunun en mavisi

Oyar mermer sütunlara nakışnakış yüreğimi;
Gelen gider, giden görmez, budur benim üzgünlüğüm.
Bir titreşimdir insanın, doğanın, ölü suda yüzü.

Ben ozanım; ışığın bilinci, yerin ruhu!
Ey doğa, ey gök, ey su, inanın ki ben ölmem
Siz göçüp gitseniz de; bir gün bir tozun
Görünmez gölgesiyim, külüyüm yanan sevilerin,
Evren mangalında yıllanmış közüm,
Bir başka gün elektronlarıyım atomların
Tüm yıldızların ışıklarını ben yansıtırım yüzünüze!

Ey gece, ey ölümlerin karanlık mağaraları
Görmedim mi, bilmez miyim
Takım yıldızlardan daha dün gece seyrettiğim
Yitik Atlantis'in ışık yüzlü insanlarını...

II

Onlar benim kentlerimdi
Hem nasıl aydınlık
dev yapıları dağ dağ

Bir yapı tüm kent
Gök mavisinde
görüp ağladığım

Onlar benim insanlarındı
Uzun boylu, gök gözlü
Saçları dağınık

Onlar benim sokaklarımdı
uzun, parıltılı, geniş
Mermer aklığında düşlerim
Milyonları götürüp getiren taşıtlar
binlerce duruş, binlerce adım

Mavatme, dağaltı kenti
Deniz yosunları
Ben denizaltı dağlarında doruktan doruğa
Açık denizler evrenini gezerim

III

Melburn, yiten umut, gelecekteki gemi.
Soğuyan ağrılarımda donup sertleşen lav:
Bir bulut ordusu, düşüp toz toz
Çarpar yürek yürek
Açık denizlerde binlerce volkanik ada.

Sular, su değil, sanki buğu buğu ışıltılardır uzayda;
Ağıdı yanık, şavkı mavi bir duman,
Açık ağzı, ölümün sesi, yüzü yas:
Hep benim başka dünyalarımın en güzel insanları...
Oralarda gök daha mavi
Kadınlar kristal avizelerde hem nasıl daha bir ince aydınlık,
Mor bir özleyişte düştükçe sulara pembemsi saçları.

Ben giderim, sular ölür
Her dönüş biraz gülüş, biraz yas.

Ahmet ARİF (1927-1991)

HASRETİNDEN PRANGALAR ESKİTTİM

Seni, anlatabilmek seni.
İyi çocuklara, kahramanlara.
Seni, anlatabilmek seni,
Namussuza, haldan bilmez,
Kahpe yalana.

Art-arda kaç zemheri,
Kurt uyur, kuş uyur, zindan uyurdu.
Dışarda gürül gürül akan bir dünya...
Bir ben uyumadım,
Kaç leylim bahar,
Hasretinden prangalar eskittim.
Saçlarına kan gülleri takayım
Bir o yana,
Bir bu yana...

Seni, bağırabilsem seni,
Dipsiz kuyulara,
Akan yıldıza,
Bir kibrit çöpüne varana,
Okyanusun en ıssız dalgasına
Düşmüş bir kibrit çöpüne.

Yitirmiş tılsımını ilk sevmelerin,
Yitirmiş öpücükleri,
Payı yok, apansız inen akşamdan.
Bir kadeh, bir cıgara, dalıp gidene,
Seni, anlatabilsem seni...
Yokluğun, cehennemin öbür adıdır
Üşüyorum, kapama gözlerini...

Ayhan HÜNALP (d.1927)

ISLAK KANATLI KUŞLAR

Bir eski şarkı dolar kulaklarına
Bir eski aşkı hatırlarsın ansızın
Boğaziçi durur yılların gölgesinde
Uzanır bir gemi pervanesinde
Martılar erguvanlar yalılar
İskelede çımacı balkonda o kız
Seslensen duyacakmış gibi
Uzatsan saçlarına dokunacak ellerin
Sisli bir gecenin sabahında
Kaybolur gider sesin
Yaratan dünyayı şarkılı yaratır
Onu şarkısız yapan insanlardır
Bir vapur düdüğü çeker alır hülyandan
Ne kalır geriye parçalanmış dünyandan
Her yeni ölü
Bir eski ölüye selâmdır
Yaşayanlardan

BULUTLAR

Bir kasabam vardı eskiden
Sarı sularına
Yeşil gölgeler düşen
Sarı sularında
Beyaz ördekler yüzen
Bir ırmak geçerdi içinden
Bir kasabam vardı eskiden
Başıma yemişler düşerdi ağaçlarından
Çimenlerine gömülürdü ayaklarım
Çınarlarında adım
Göklerinde uçurtmalarım vardı

Kasabam
Irmak
Ve bütün anlattıklarım
Duruyor yerli yerinde
Yalnız kaybettiğim bir şey var
Boşalan ellerimde

Metin ELOĞLU (1927-1985)

DAYI BEY

Eski bereket kalmadı şiirlerde;
Hikâyesi anlatılmaz, uzundur.
Ama gerekliymiş, olsun efendim,
Hürriyet olduktan sonra bu memlekette,
Egemenlik ulusundur!

Ulus yan çizer, kuyu kazar;
Ulus ince eler, sık dokur...
Meselâ?
Meselâ, şiir yazar

Tatlı canıma kıyıp, bir yol düşündüm;
Yetmedi, bir daha düşündüm;
Kalemi mürekkebe banınca,
İşte bu şiiri döktürdüm:

Elifimin camında
Perdeler geniş
Kâh ısıtır, kâh soldurur eşyayı
En güzel güneş

Elifimin aklında
Bir zengin evi
Köşk mü desem konak mı desem
Bütün yataklar yaylı

Elifimin gönlünde
Sevdalar türlü türlü
Oturmuş tırnak keser
Komşunun oğlu

Elifimin dayısı da
Aksi gibi hürriyete âşık
Yazılar yazar çizgiler çizer
Hey gidi gençlik

Nüzhet ERMAN (1928-1996)

İMECE

Tarladan ürün kaldırmaya,
Yetim, yoksul damı onarmaya,
Kışlık odun için dağa
Ve cami duvarının kerpicini karmaya...

Pir Hacı Bektaş'tan, Hacı Bayram-ı Velî'den beri,
Yaşlısı, genci Anadolu'nun kadını, eri,
Kulak verip gönül sesine,
Sevap saymış imeceyi hep, baş görev bilmiş!

Ve işte, şimdi de sıra gelmiş,
En zorunlu işine geçmiş ve geleceğin,
En kutsal imecesine:
Yedi düvele karşı durmaya!

Azıkları, mevcut paralarına göre,
Yirmi yumurta, bir okka peynir ve on ekmek...
Üç hurda otomobille, karda kışta
Yollara düşerek Sıvas'tan...
Kayseri, Hacıbektaş, Mucur, Kırşehir, Kaman...
Yorucu bir yolculuktan sonra, beş gün süren,

(Paşa'nın deyişiyle):
"– Ateşli ve içten yurtseverlik gösterileri
İçinde büyük ulusumuzun"
Ahi Ankara'ya giren
Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal'in,
Yol boyunca, köylü, kentli, halkta gördüğü
Ve sonradan,
Söylev'inde de kıvançla belirttiği üzere
Uzun uzun,
Tek ses, tek yürek...
Birlik ve dayançtı, zaten,
İmeceye yatkın Anadolu'da yöre yöre,
Destanî bir güç ve kahredici bir erke
Dönüşerek
Hürriyeti sağlayan Türk'e
Ve kayıtsız şartsız egemenliği getiren!

Edip CANSEVER (1928-1986)

İNFİLÂK

Ben gidince hüzünler bırakırım
Bu senin yaşadığındır
Bir ev sıkılır kadınlardaki
Bir adam sıkılır kadınlardaki
Seni sevmek bu kadar mı
O benim yaşadığımdır.

Bazen de bir yerde kuşlar vardır
Ne uçmak ne görünmek için
Bir karanfil pencereyi deler
Bir kapı kendiliğinden kapanır
İstesek sevişirdik, ama olmadı
Biz değil yaşayan acılardır.

Gitsem de her yerde biraz vardır
Hatırda zamansız bir plâk
Bir otel kapısı, biraz istasyon
Vardır o seninle birlikte olmak
Buluşur çok uzaktan ellerimiz
Ve nasıl göz gözeyiz ansızın bir infilâk.

MEDÜZA

Naci'ye
Derin, sessiz, iyi böylece
Güz, ölülerini bırakan kuşlar
Yer kalmadı acıya ülkemizde
Derin, sessiz, iyi böylece
Gün ortası alacakaranlık bakışlar.

Bir buluşma yeridir şimdi hüzünlerimiz
Biz o renksiz, o yalnız, o sürgün medüzalar
Aşar söylediklerimizi çeker gideriz
Ülkemiz, toprağımız, her şeyimiz
Kıyısında camların boz bulanık rakılar.

Çizeriz yeryüzünü kaygısız ayaklarla
Yüzümüzdür bir yağmur ağırlığınca düşer
Sonra pek anlamadan içkiler ne çabuk biter
Ne kadar konuşursak o kadar bir sessizlik olur
Adımızı sorarız birine, o bize adını söyler.

Ercüment UÇARI (d.1928)

UT

Ben yaşarsam utlar gibi yaşarım
Eski zamanlarda gül bahçelerinde
Bir orman aydınlığını getirir meyvaların
Aşkın eyilmiş mor ağzından

Ben gözlerini severim ceylânların
Kalbimi duyarım balıklar soluyunca mavilerde
Hanımelleri mantarlar kuzukulakları
Unutulmuş aşkları kırları

Ben ellerimi severim sabahleyin uyanınca
Büyülü masallar limanında
En erken kalkan gemi benim
Rüzgârımda deniz kızları

BÜYÜ

önce saçlarını kesmeliydi deniz yüzlü çocuklar
berberlerin önünden kaçıp geceleri
gökyüzüne horozların değdiği yerden
sessiz yanakları öpen rüzgâr gibi rakılar

kim kimi öperse o güzel oluyor
kırları hatırlıyoruz mavi pazar günleri
hücrelerimizde bir akşam ihtiyar merdivenleri yaşıyoruz
ellerimde en güzel odaları ağzının

mağaralardan bir gül ateşli ve kokulu
ilkel göllerin sularına fil dişi bir tarağı takıyorum

SEKİZİNCİ BEN

yüzüme sabahı takıyorum
çok vazo yüzünden evde
hangi vazoya
hangi çiçeği koyacağımı şaşırdım

mavi vazoya yaseminleri koymak gerekli
kırmızı vazoya grayörleri
mor vazoya papatyaları
sarı vazoya gülleri

kahverengi vazoya kır menekşelerini
yeşil vazoya karanfilleri
ebru vazoya zambakları
iplik gibi atlıyorsam
makaramdan kopup çiçeklere
sevdası ateş böceği gibi karım
fesleğen kadar yeşil sesiyle

ALBATROS ADI BİR GÜN GELECEK

albatros adı bir gün gelecek
çivileme kırların ortasına
eski bir zaman sokağı deniz
aşağıya hep aşağıya gözbebekleri

korkunun çiçekleri
en kötü zamanı sabahtır içkinin
güneş resmi saman sarısı
eskirken ayaklar çoğala çoğala güzel

bir eski zaman sokağı
sütçülerin sesi saat yediyi dört geçiyor
karpuz üzerine çizilmiş bir kayık
yeni bakışı sevdanın

eski bir zaman sokağı
göçmen kuşların telâşlı uçuşlarında
boyanmış bir ses
tadı bozulmuş park kanepelerinde

yalnızlığa dört nala koşup gelen
Itrî sevda sultanı
ney sesinde tuz kokan balıklar
albatros adı bir gün gelecek

Niyazi Yıldırım GENÇOSMANOĞLU (d.1929)

RUM GAZİLERİ

I

Onlar ki, at üzre ömürler boyu,
Türk'ün Rum'a giden yolu oldulâr.

Şol Anadolu'yu vatan eyleyen,
Gaziler, şehitler kolu oldular.

Oğuz çınarının gün batısına,
Uzanan, en görklü dalı oldular...

Küfür diyarını yuyup yıkayan,
Mâvera nehrinin seli oldular.

Kimi gün fırtına, kasırga, boran...
Kimi gün de seher yeli oldular.

Batıl ikliminde diyar-ı Rum'un,
Hakk'ın kılıç tutan eli oldular.

Vatan eylediler can verip, yurdu,
Kan verip, bayrağın alı oldular.

Dağıttılar fesat kovanlarını,
Gönül peteğinin balı oldular.

Hazar günlerinde akıllı uslu,
Cenk meydanlarında deli oldular.

Ezanlı, Kur'an'lı nagralar salıp,
İslâm'ın hamaset dili oldular.

Göğüsleri her an ve her nefeste,
Rahmet vecdesiyle dolu oldular.

Her an hoş gördüler yaradılanı,
Yalnız Yaradan'ın kulu oldular.

Onlar ki, hem gazi, hem şehitlerdir.
Asla denilemez, ölü oldular.

Peygamber katında Rum Gazileri,
Cennet içre dahi ulu oldular.

Dün arslanlar gibi kükremişlerdi,
Bugün destanların malı oldular.

II

Milletin şehitler, gaziler kolu,
Şan yıldızlarıdır, sönebilmezler.

Kutlu analardan doğarlar, lâkin,
Vatandan özgeyi ana bilmezler.

Ve mübarek vatan bağrında özge,
Baş koyup yatacak sine bilmezler.

İlâ-yı Kelimetullah'dan yüce,
Dünya ve Ahiret mana bilmezler.

Kutalmışoğlu'nun at binenleri,
İznik'e varmadan inebilmezler.

Danişmend, Mengücek, Çubuk gaziler...
Fırtınalardır ki, dinebilmezler.

İzmir'den denizi tutar Çaka Bey...
Menzile varmadan dönebilmezler.

Baba oğul şanlı Kılıçarslan'lar,
Vakit, saat, gün, ay, sene bilmezler.

Kırarlar belini Ehl-i salibin,
Yüksünmek, usanmak, gına bilmezler.

Doğarlar ufkuna Kızılelma'nın,
Alçacık dallara konabilmezler.

Öyle bilirler ki, Tuna'dan abdest,
Alabilmeyince yunabilmezler.

Hem de sanırlar ki, Nil sularından,
İçebilmeyince, kanabilmezler.

Bunlar ne nicesi, evvelkilerdir,
Cennet-mekândırlar, yanabilmezler.

III

Boş kalmaz Oğuz'da arslan yatağı,
Kalır olsa, kılıç yalınabilmez.

Saz gibi değildir, kılıç dediğin,
Yalındırılmadan çalınabilmez.

Dediler: Yağız yer soylu kanlarla,
Yoğrulmadan vatan olunabilmez.

Er karındaşlarım, Orhan Bey oğlum,
Sözle, halka beylik kılınabilmez.

Ayak bastığınız yerin uğrunda,
Ölünmedikçe kök salınabilmez.

Ya şehit, ya gazi olunmadıkça,
Hilâl bahtınıza dolunabilmez.

Hey can kuzuları, genç gazilerim,
Şol kaleler lâfla alınabilmez.

Bastırabilmeden çan seslerini,
Ezanlar beş nöbet solunabilmez.

Gaziler, ölümsüz hatıralardır,
Gönüllerden asla silinebilmez.

Aykut Alp, Turgut Alp, Akçakoca Bey
Bilinmeden vatan bilinebilmez.

Ol, ana yüreği, yâr sinesidir...
Ölünür, ikiye bölünebilmez.

İnan şimşekleri kılıçlarınız,
Sıkı tutuldukça çelinebilmez.

GEÇMİŞTEN GELECEĞE DOĞRU GÜZELLEMELER

Bayrağım, kılıcım, atım,
Dinim, tarihim, san'atım...
Benim ulu kâinatım,
Kaleme, kâğıda sığmaz.

Her çiçekten bir dal yeter,
Her devirden bir hâl yeter,
Her ufuktan bir al yeter,
Cümlesini desem olmaz.

Ülkü, yürekler yangını,
Şahin kuşudur ongunu...
Yücede arar dengini;
Alçacık dallara konmaz.

Gönüllerimizde sefa,
Yüreklerimizde vefa...
Kâbe damında ilk defa,
Okunan "ezan"daki haz...

Timsali büyük adımın,
Şah damarı muradımın...
Sularına ecdadımın,
Seccade saldığı Boğaz...

Bir gün izin verse Huda,
Beş vakit olunsa edâ,
Fatih'in Ayasofya'da,
İlk defa kıldığı namaz!..

Nuh Nebi'den kalan dünya...
Sahibini bilen dünya...
Sezar'a çok gelen dünya...
Yavuz Sultan Selim'e az...

Akıncılar yollar açar,
Altınordu iller açar...
Kızanlık'ta güller açar,
Balkanlara çıktığım yaz..

Gelirse "komşu"ya cinnet,
Boşuna eyleme minnet...
Ya, Sakarya'daki sünnet,
Ya, Dumlupınar'daki farz!..

Bilmiyorsan iyice bil...
Benim vasfımdır ey gafil,
Kıyamet günü İsrafil,
Ve... iza zülziletil arz!..

Mustafa Necati KARAER (1929-1995)

KAPILAR

Ben, sokak kapısıyım, sokaklarda
Mevsimler sırtımdan geçer,
Önümden siz.
Bir yanımda yasaklar soyunur,
Bir yanımda kuşlar, kuşlar uçar.
Bir bilseniz.

Ben, bekçi düdüklerinden sonra, bir kapı,
Ayak sesleri getirir sevincimi,
Ayak sesleri götürür.
Yalnız anahtarlar duyar hıncımı;
Ne çocuklarım olur ne karım
Yüreğimde çiviler oturur.

Ben, misafir odasındaki kapı,
Dostlarla, tanıdıklarla canciğer,
Sahte gülüşlerle perişan;
Sizi bilmesem deli sanırdım kendimi,
Bir de duvarlara sorun,
Ben değilim yalnızlığım konuşan.

Ben, geniş karyolanın yanında
Geceleri iple çeken kapı,
Gündüzleri öylesine tedirgin;
Ağaç olmak ne acı bilemezsiniz
Seven kazanıyor insanlar
Sevin.

RENKLERİN UYKUSU

Gökyüzü, kuşlar, şeftali çiçekleri
Herkes kendi türküsünü çağırır.
Halı deyip de geçmeyin insanlar,
Bizim de uykumuz gelir geceleri,
Bizim de bir insan yanımız var.

Çıldırtıcı bir güzel gök üstümüzde
Pespembe ülkeleri kadınların
Ve yasak kapılar.
Bir yerinde alacakaranlığın
Üçgenler, elipsler, dar açılar.

Sonra iri ışıkları koparır bir el,
Çocuklar da hani yeşil cevizleri?
Durur aklının bir köşesinde,
Resimler de ne güzel,
Çerçevesi ayak izleri.

Çalar, bir odada uzun uzun
Çingene pembesinin iş saati,
Duvarlar bir keyiflenir bir gülümser,
Boşalması yakın bir havuzun,
Kelimeler, yarım heceler, sesler...

Koyu, lâcivert duraklardan sonra
Kara sularının kenarından,
Usulca inebilirsin geceye.
Artık ağaçların rüzgârından
Korkma ve aldırma pencereye.

Uzun, kapkaranlık bir kuyuda,
Islak ve yıldızlı öpüşler
İçinde çalkan dur, kayıklar gibi.
Savaşır gerçeklerle düşler
Toprağa düşen kar gibi.

Gecelerin gelip demir attığı
Aynı sular, aynı iskele,
Değişen küreklerin izi.
Akla gelen, düpedüz kaçmak ama
Dört nala koşan bir attır sabah
Ki bırakmaz peşimizi.

İSTANBUL KAPILARINDA

Deniz kayısında durmuş devrin askerleri,
Beyaz atlı adam dalmış uzaklara,
Durgun sularla büyür düşüncesi.
Aşkın, sabahın, kalbin bulutlarında
Gürül gürül bir gök gürlemesi:
– Mehmet, ilk işin İstanbul'u almak ola!
Beyaz atlı adam dalmış uzaklara.

Gemilerle donanmış dağ başları,
Upuzun bir sessizlik çökmüş kavaklara;
Gök mavisinden korkar olmuş
Dal yeşilinden.
Aklın ve mantığın kapısından öte
Öyle bir sabah başlamış ki yelkenlerden,
Beyazlığı sığmaz şafaklara.

Bir Mayıs sabahı olmalı, erken ve pervasız,
Su yürümüş dallara ve topraklara,
Bahar ve zaman akıyor damarlardan.
Tüyleri diken diken sipahilerin,
Mavi bir aydınlık içinde yüzüyor
Tepeler ve insan oğulları,
Batıya ve bahtsız ufuklara.

Selâm verir, selâm alır,
Edirne'den yola çıkan kağnılara,
Bismillâhlara yol mu dayanır?
Gecenin sessiz, kalın duvarlarında
Parıldar gerçek, mucizenin gemileri
Omuzlar ve darı taneleri üstünde,
Boyun eğmeden denize, kadere, rüzgâra.

Haliç'te gemiler duradursun, ne var?
Bir ses gidip gelirdi kulaklara,
Kapkara bir düşünce bize karşı, apaşikâr;
Yün ve pamuk balyaları ile donanmış
Koko'nun dört parça gemisi,
Suları oynatmadan geliyor birisi
Gecenin peşi sıra.

Bir top ateş açtı, Kasımpaşa sırtlarından,
Sığındık, şafağı ve sessizliği yırtan dağlara.
Bizden yana uykusu kaçmış böcekler,
Kader ve sular küçülüyordu önümüzde:
İkinci mermi karnından öptü kadırgayı,
Haliç'in karanlık sularına gömüldü, bulamadık,
Kaptanı, tayfası kaç para?

Vakt erişmek üzre geceyi durdurmak gerek,
– Ateşler yakılsın, mum dikilsin mızraklara!
– Analar, bugün için doğurdu leventlerim!
Tavında demir gibi yeniçeriler, erkek;
Bir kolu havada kaldı İshak Bey'in,
Arkasından Ulubatlı Hasan
Tırmandı surlara ve Allah'a.

Yeditepe'nin üstünde kuvvet kasırgası,
Üç serdar yürü demiş ırmaklara;
Yedikule'den, Topkapı'dan, Edirnekapı'dan
Koptu devirlerin son halkası,
Düştü orta zaman;
Bahtı açık,
Yüzü kara.

Sabah mı oluyor, yıldızlar var mısınız,
Nedir bu inen nur yapraklara?
Bir nefer olmuşum Fatih'in ordusunda
Yürüyorum omuz omuza sipahilerle.
Duvardaki fetih tablosunda,
Sallanan devirler değil, dağlar değil yalnız,
Şehit burçların gölgesi vurmuş bayraklara.

Kerim Aydın ERDEM (d.1930)

ÂŞIKLAR BÖYLE SÖYLER

Gül yaprağına nişan aldılar
Yâr tellerinden vuruldum

Sen, balkon çiçeklerinde durdun
Anneler aydın baktı arkamızdan
İri zambak gülüşlerde büyüdün, serin
Avuçlarımıza işlendi baştan başa
Çırpınışları güvercinlerin

Sevgi dağıttı ağaçlar türkülerde
En esmer bulutlar yolları tuttu
Sen balkon çiçeklerinde durdun
Gergeflerine düştü bakışlarım
Anlıyordun

Gül yaprağına nişan aldılar
Yâr tellerinden vuruldum.

SEVMEK KAÇMAK DEĞİL

Okullar dağılmıyor mu akşam üstleri
Kızlar geçmiyor mu gözlerimden
Her ak yaka seni çiziyor caddelere
Her kara önlükte ellerini buluyorum
Sen, serin sabahlarda duruyorsun ama
Ben yağmur damlalarına sığınıyorum

Yağmur damlalarında olmak nasıldır bir düşün
Düşün bakalım seni her gün bulmak nasıldır
Çekip gitmek diyemiyorum hep senin yüzünden
Bilge sokağına varamıyorum üstüste ölmemek için
Yokluğun yanıyor bu dumanlı köşelerde
Gün geçtikçe biraz daha tükeniyorum
Açılmamış sevgilerde.

Anladım habersizce girmeyeceksin odama
Gizlenip de ben kimim demeyeceksin
Ak yakalı kızları görünce duvarlarım yıkılacak
Yavrusunu yitirmiş kuşlar örneği çırpınacağım
Herkes evlerine gidecek ben sokaklarda kalacağım
Karanlık durur mu, çökecek özlemlerime ağırlığınca
Gölgeni telefon direklerinde bulacağım.

Okul şarkıları başlamıyor mu kaldırımlarda
Kızlar geçmiyor mu gözlerimden
Yağmur damlalarına sığınıyorum.

ÇOCUKLUĞUMDAN ÇİZGİLER

Benim kurşun askerlerim yoktu
Şapkam yoktu
Güneşe uzatırdım başımı
Bir bağ bozumunda öğrendim
Anamdan
Unutmam dokuzuncu yaşımı.

Sanki serçeydim iğde dalında
Sessizliğine sığınırdım günün
Neden kağnılar ağır yürürdü bilemezdim
Destanlar büyürdü de içimde
Diyemezdim.

Bir yanda deve dikenleri
Katır tırnakları
Böğürtlenler
Bir yanda el emeğinde canlanan omcalar dururdu
Çamurdan evler bebekler yapardım sıkılsam
Benim kurşun askerlerim yoktu.

Kağnı gıcırtısında, kaval sesinde
Yaşamak büyüyordu.

Bahattin KARAKOÇ (d.1930)

UZAKLARA TÜRKÜ

Uyku vakti gelen bütün yıldızlar
Kapatırlar birer birer gözlerini
Ufuklar uyanır, onlar uyurlar
Bense her tarafta kollarım seni
Tütünsüz bacalar olmasın engel
Hangi doruktaysan artık in de gel
Hangi kuyudaysan elini uzat
Kulağım sestedir, tetikte elim
Çiy düşmeden ya da güneş doğmadan
Bin terkime diyar diyar gidelim

Salavan dağını duman kuşatmış
Bulutlarla oynuyor rüzgârın kanatları
Benim çelet gönlüm azıklar yapmış
İkimize hazırlamış atları
Bu can avunmuyor artık masalla
Hangi gedikteysen bir mendil salla
Hangi deredeysen bir defa seslen
Kulağım sestedir, kapıda elim
Kem gözler görmeden, kimse duymadan
Bin terkime diyar diyar gidelim

Bir sedir dalına astım zamanı
Saygıyla sustular bütün sirenler
Zaman ki çok lifli bir düş urganı
Sabah gider, akşam döner trenler
Rüzgâr tepelerden hep kum savurur
Hangi toyda isen bir davula vur
Hangi yasta isen bir zılgıt eyle
Kulağım sestedir, dizginde elim
Üstümüze kara bulut ağmadan
Bin terkime diyar diyar gidelim

Şu kızıl kor gözlü deli kartallar
Ay doğarken göğe doğru uçarlar
Tayflarla konuşur soğuk kayalar
Gök kızları gökte sofra açarlar
Köprüyü bulması zor olur körün
Hangi mevsimdeysen o renkle görün
Hangi vakitteysen o vakti yansıt
Kulağım sestedir, boşlukta elim
Üstümüze yıldırımlar yağmadan
Bin terkime diyar diyar gidelim

Harita diyorsan kalbim harita
Pusula diyorsan, gözlerime bak
Sonsuzluğa karşı nedir beş kıta
Bu takvimler ölü, bu toprak çorak
Âşıklar ölmez ki yakıla ağıt
Eğre divandaysan divanı dağıt
Eğer yalnız isen ben niye varım?
Kulağım sestedir, sendedir elim
Bin terkime diyar diyar gidelim

Açtırma yüzündeki tülü rüzgâra
Güneşi kıskandır, ayı kıskandır
Sakla gönlündeki gülü bahara
Her zaman bir candır, can bir zamandır
Çoklardan süzülür tek olur yüzün
Eğer uzaktaysan ışısın özün
Eğer yakındaysan bir gül at bana
Kulağım sestedir, aranır elim
Ecel üstümüze toprak yığmadan
Bin terkime diyar diyar gidelim

Hakk'ın huzurunda eğri durulmaz
Gölgene bak selvi boylum gölgene
Aşkı kuşananlar yolda yorulmaz
Cilvene bak ışık soylum cilvene
Sular morarmada, ufuklar kaçak
Neye bakacaksan yüreğinle bak
Nerden geleceksen bir işaret ver
Kulağım sestedir, çiçektir elim
Hak'tan gayrisine boyun eğmeden
Bin terkime diyar diyar gidelim

Talat Sait HALMAN (d.1931)

SEVGİ YARIN

Yarın sevişeceğiz
Gelincikler ılgım ılgım büyüyecek
Ve bitecek gece yalnızlığı güvercinlerin

Yarın sevişeceğiz
Işınlar kıskanacak erdiğimiz aydınlığı
Güneşe doğru yağacak yağmur

Yarın sevişeceğiz
Ortancalar susuz kalmayacak artık
Denizle rüzgârla Tanrı'ya varacak yelken

Sevişeceğiz
Yarın

ÜSKÜDAR

Rüzgârlan bin fatiha yüklenmiş uğuldar
On binlerin ölgünce uzaklaştığı yerde.

Kumrular ağlaşıyor:
"Gidelim Üsküdar'a"
"Gidelim Üsküdar'a"

Kumruların sürgünü bitmezse ki hiç bitmeyecek
Sevgi ölüm bekçisidir servi gibi.

Kanıyor Haçlıların yağması evler dolusu–
Nice çırpınsa Leander boşuna,
Yılan efsanesi doymuş, susuyor Kız Kulesi.

Bir cehennem düşü görmüş de uyanmaz, uyumaz
Karacaahmet
"Ne tâc ne taht ü ne mülk ü ne mâl"

Her cuma zerde pilâv Valide Sultanda ama
Üsküdar gitgide aç, gitgide loş,
Çengiler gülmüyor ve güldürmüyor,
Ordular döndü yenilgin ve yarım.

Hasbahçesi yorgun sarayında
Daralan ufkunu imzalarken
Sonrasız ağlıyor Üçüncü Selim.

Üsküdar çeşmesi candan su verir yaslılara,
Ama ölmüşlerinin canı için sır vermez.
Kamyonlar ağıldar deli, Allaha emanet.

Söndüren kimdir adak mumlarını?
Kim çözer çıkmayan dilekler için
Türbeye üst üste bağlanmış olan bezleri?

Bu duasız çürüyen ülkeye sürmüşlerdi
Nedim-i şeydâyı bile:
Selvilerin her biri ıssız, bir onun selvisi şen.

Yüzlerce yıl bahara özenmiştir Üsküdar.
Uçmasa üstünde ecel kuşları
Neftî gece son bulur mu bir gün?

Genç ölenler deli otlarla büyür.
Tanrıya küskün mezar taşları çağlar boyu
İstanbul'u dinler ve bağışlar yeni baştan.

Ve ölüm
Hıncahınç gölgeler günahlarla
Dar gelir Üsküdar'a.

Cemal SÜREYA (1931-1990)

ÜVERCİNKA

Böylece bir kere daha boynunlayız sayılı yerlerinden
En uzun boynun bu senin dayanmaya ya da umudu kesmeye
Lâleli'den dünyaya doğru giden bir tramvaydayız
Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyorsun
Ama nasıl oluyor sen yüreğimi eller ellemez
Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Aydınca düşünmeyi iyi biliyorsun eksik olma
Yatakta yatmayı bildiğin kadar
Sayın Tanrı'ya kalırsa seninle yatmak günah daha neler
Boşunaymış gibi bunca uzaması saçlarının
Ben böyle canlı saç görmedim ömrümde
Her telinin içinde ayrı bir kalb çarpıyor
Bütün kara parçaları için
Afrika dahil

Senin bir havan var beni asıl saran o
Onunla daha bir değere biniyor soluk almak
Sabahları acıktığı için haklı

Gününü kazanıp kurtardı diye güzel
Birçok çiçek adları gibi güzel
En tanınmış kırmızılarla açan
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Birlikte mısralar düşüyoruz ama iyi ama kötü
Boynun diyorum boynunu benim kadar kimse değerlendi
Bir mısra daha söylesek sanki herşey düzelecek
İki adım daha atmıyoruz gizi tutuyorlar
Böylece bizi bir kere daha tutup kurşuna diziyorlar
Zaten bizi her gün sabahtan akşama kadar kurşuna diziyorlar
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Burda senin cesaretinden lâf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hürlüğün şarkısına katılırkenki
Padişah gibi cesaretti o alımlı değme kadında yok
Aklıma kadeh tutuşların geliyor
Çiçek pasajında akşam üstleri
Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında
Afrika hariç değil.

ÖĞLE ÜSTÜ

Babası ip yerine yılana çekilmiş
Bir çocuğun çifte korkusu öyledir
Boynundan yavaşça çözülerek
Atkısı bir tambur sesine uzanır

Gökte bir süre kayar gözleri
Öpüşü hançerlenmiş bir kadının
Tutunacak yer bulamayınca
Gider bir ırmakta karar kılar

Ve kururken gözyaşları
Gürültüsüz bir platini
Usul usul indirir
Cellâdının damarlarına

Ey sevgili yalnızlık
Senin günübirlik sokaklarında
Dopdolu bir öğle
Bir kuş serpintisini, ölümün
Canevine sürgün götürüyor

Bir şehir söyle bana birşey anlatmasın
Kuzeye çıkmanın coşkusundan başka

TAZE DUALARLA

Hep karşı dağ ardında yaşar nurlarımız
Başka ufuklarda yürür surlarımız
Biz taze dualar koyarız terkimize
Bâki kalır ülke ülke mezmurlarımız

Ece AYHAN (d.1931)

ARAPLARIN AT KOŞTURMALARI

Açıl Doğu açıl! Açıl dağarcığım
Açıl Arapların at koşturmaları açıl!
Davulun eski arkadaşıyla başlıyoruz
Yakışırlığını yitirmeyen

Ve bacadan giren bir adamın kara gece
Ya öldürdüğünü ya öldürüldüğünü de bilerek
Bismillah tû Hafız Post
İnsanoğlu babasızdır

"Bir dahaki gelişte dünyaya, nehir yollarından döneceğiz"

ŞİİRİN DENİZ KIYISINDAKİ SESİ

Denize atılmış şiirdir bence
Yurtsayan, yurdu bilinmeyen bir yıldız

Şiirin deniz kıyısındaki sesine bırakılmış ölümdür
Yanacak sarayların kestiği bir, yarım ay.

FAYTON

Erol Gülercan'a
O sahibinin sesi gramofonlarda çalınan şey
incecik melânkolisiymiş yalnızlığının
intihar karası bir faytona binmiş geçerken ablam
caddelerinden ölümler aşkı pera'nın

Esrikmiş herhal bahçe bahçe çiçekleri olan ablam
çiçeksiz bir çiçekçi dükkânının önünde durmuş
tüllere sarılı mor bir karadağ tabancasıyla
zakkum fotoğrafları varmış cezayir menekşeleri camekânda

Ben ki son üç gecedir intihar etmedim hiç, bilemem
İntihar karası bir faytonun ağışı göğe atlarıyla birlikte
cezayir menekşelerini seçip satın alışından olabilir mi ablamın.

A. Turan OFLAZOĞLU (d.1932)

HÜSN Ü AŞK II

Madem güzeldin yakmak sana düştü
yani bir sönmeyen kor cana düştü.

Hangi doğandan meşketti bakışın
kaygı umut kanatlarına düştü.

Sevginle uzandım uç dallara tâ
meyveler o zaman bu yana düştü.

Nazardan şikâyetlerle korundum
oysa bir harlı cümbüş kana düştü.

Geceye ateş çiçekler açtırmak
önce Galib'e sonra bana düştü.

SEVENDE GÜZEL

Boy bos dediğin kaş göz dediğin sevende güzel
senin en güzel bakışların ancak bende güzel.

Tâ düş barınmaz tepelerinde umutsuzluğun
bir görüntünü yarattım, belki senden de güzel.

Acılardan öyle bir tad kattım ki yokluğuna
gecem sen gökburçlarınla görünmesen de güzel.

Boş yere ayna aranma güzelliğine sakın
elin yüzün saçların, hepsi artık bende güzel.

Senden yana kopar ateş çağlayanı gönülden
doğrusu bu ki, benim sevmem dahi sende güzel.

Özker YAŞIN (d.1932)

DUMANLAR SENFONİSİ

Hoyrat bir rüzgâr uçurdu saçlarını,
Kadın son defa "elvedâ" dedi,
Yüzünde umutsuz günlerin hüznü vardı
Ve dumanlı dumanlıydı gözleri

Vapur yavaş yavaş uzaklaşırken
Yaman bastı gariplik yaman.
Bir çaresizlik sardı dört yanı,
Ufukta yalnız kara bir duman...

Bu dumandaydı herşey bu dumanda,
Bu dumandı sevgiliyi götüren.
Vapur dumanlar içinde gitmişti,
Dumanlar içinde gidecekti tren.

Adam hatırlıyordu bir bir
Öpüşlerle dolu geceleri.
Cigarasından döne döne dumanlar çıkıyordu
Dumana takıldı düşünceleri...

Kutu gibi evleri olacaktı bir gün,
Bacasından dört mevsim duman tütecekti.
Bahçesinde nur topu gibi
Gürbüz çocuklar büyüyecekti.

Gel gör ki kadın alıp başını gitti
Cümle hatıraları bırakıp arkasında.
Adam böyle yalnız, ölünceyedek,
Kaldı mı dumanlar ortasında.

Sezai KARAKOÇ (d.1933)

MONA ROZA

I- AŞK VE ÇİLELER

Mona Roza, siyah güller, ak güller;
Geyvenin gülleri ve beyaz yatak...
Kanadı kırık kuş merhamet ister;
Ah, senin yüzünden kana batacak.
Mona Roza, siyah güller, ak güller

Ulur aya karşı kirli çakallar,
Ürkek ürkek bakar tavşanlar dağa.
Mona Roza, bugün bende bir hâl var,
Yağmur iğri iğri düşer toprağa,
Ulur aya karşı kirli çakallar...

Açma pencereni, perdeleri çek:
Mona Roza, seni görmemeliyim.
Bir bakışın ölmem için yetecek,
Anla Mona Roza, ben bir deliyim.
Açma pencereni, perdeleri çek.

Zeytin ağaçları söğüt gölgesi
Bende çıkar güneş aydınlığına,
Bir nişan yüzüğü bir kapı sesi
Seni hatırlatır her zaman bana.
Zeytin ağaçları söğüt gölgesi...

Zambaklar en ıssız yerlerde açar.
Ve vardır her vahşi çiçekte gurur:
Bir mumun ardında bekleyen rüzgâr
Işıksız ruhumu sallar da durur.
Zambaklar en ıssız yerlerde açar.

Ellerin, ellerin ve parmakların
Bir nar çiçeğini eziyor gibi.
Ellerinden belli olur bir kadın...
Denizin dibinde geziyor gibi
Ellerin, ellerin ve parmakların.

Zaman çabuk çabuk geçiyor Mona:
Saat on ikidir, söndü lâmbalar.
Uyu da turnalar gelsin rüyana,
Bakma tuhaf tuhaf göğe bu kadar:
Zaman çabuk çabuk geçiyor Mona.

Akşamları gelir incir kuşları,
Konarlar bahçemin incirlerine;
Kiminin rengi ak, kiminin sarı.
Ah, beni vursalar bir kuş yerine!...
Akşamları gelir incir kuşları...

Ki ben, Mona Roza, bulurum seni
İncir kuşlarının bakışlarında,
Hayatla doldurur bu boş yelkeni
O masum bakışlar... Su kenarında
Ki ben. Mona Roza, bulurum seni.

Kırgın kırgın bakma yüzüme Roza:
Henüz dinlemedin benden türküler:
Benim aşkım uymaz öyle her saza,
En güzel şarkıyı bir kurşun söyler...
Kırgın kırgın bakma yüzüme Roza.

Artık inan bana muhacir kızı.
Dinle ve kabul et itirafımı.
Bir soğuk, bir garip, bir mavi sızı
Alev alev sardı her tarafımı:
Artık inan bana muhacir kızı.

Yağmurlardan sonra büyürmüş başak.
Meyvalar sabırla olgunlaşırmış.
Bir gün gözlerimin tâ içine bak:
Anlarsın ölüler niçin yaşarmış,
Yağmurlardan sonra büyürmüş başak...

Altın bilezikler, o korkulu ten,
Cevap versin bu kanlı kuş tüyüne;
Bir tüy ki can verir bir gülümsesen,
Bir tüy ki kapalı geceye, güne;
Altın bilezikler, o korkulu ten!

Mona Roza, siyah güller, ak güller,
Geyvenin gülleri ve beyaz yatak...
Kanadı kırık kuş merhamet ister;
Ah, senin yüzünden kana batacak.
Mona Roza, siyah güller, ak güller.

BALKON

Çocuk düşerse ölür çünkü balkon
Ölümün cesur körfezidir evlerde
Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların
Anneler anneler elleri balkonların demirinde

İçimde ve evlerde balkon
Bir tabut kadar yer tutar
Çamaşırlarınızı asarsınız hazır kefen
Şezlongunuza uzanın ölü

Gelecek zamanlarda
Ölüleri balkonlara gömecekler
İnsan rahat etmeyecek
Öldükten sonra da

Bana sormayın böyle nereye
Koşa koşa gidiyorum
Alnından öpmeğe gidiyorum
Evleri balkonsuz yapan mimarların

Gülten AKIN (d.1933)

YENİDEN

Karanlık bastı mı gelirsin
Penceremin dibinde durursun
Oyuncaklar kabartma harfler gibi
Elle tutulur gibi garipliğin
Elişi kâğıtlarından çiçekler yaparsın

Yeni şekiller görülmedik renkler ışıklar yaparsın
Dünya güzelse daha güzel olur
Bir şarkı sıcak sıcak yayılır ansızın
Uzanır ellerin gözlerimi örter
Bütün düzenim bozulur

Karanlık bastı mı seninle gelir
Nasıl döner durur ortalarda
Çağrışımlardan kopmuş bir sürü
Tedirgin kuşlar gibi kelime

Elinde aynaların bin bir yanlısı
Ne yandan baksan ölüm
Kurtul dersin kurtul kendinden
Unut yitiklerini
Seni yargılayacak kim

Karanlık bastı mı gelirsin
Penceremin dibinde durursun
Oyuncaklar kabartma harfler gibi
Elle tutulur gibi garipliğin

KESİK

Yaşamanın kesik bir yerinde
Sevgiler yüzleri düşündürürdü
Gide gide incelen, kaybolan
Uçucu anlamlar kalırdı ağırlıksız
Kırılıp dökülen bir şeylerden

Şimdi hiçbir şey değiliz doğru mu
Bizim için kimse kimsenin bir şeyi değil
İlgiler gündelik giysiler gibi eski inceliksiz
İsa'dan bu yana giydiği herkesin

Yaşamanın kesik bir yerinde uzun uzun
Deli bir adam savruk bir kız
Bir duruma bağlarlardı kendilerini
Var bilinen sürüp gidecek sanılan

Güz geldi mi üst üste üç güz gelirdi
Her gün başka olmaktan yüzlerce olurdu
Her kuş yüzlerce olurdu anlatılmaz güzel
Ufalır ellerimiz tutula tutula

Biz şimdi güzleri ayrı ayrı
Kuşları güzelsiz yüzlercesiz
Bir bakıma öldük açıkçası bu
Bir başka bakıma nedensiz evetsiz
Unutmaya yaşıyoruz günleri doğru mu

Kemal ÖZER (d.1935)

KADIRGA

karanlığı bıraktım benim değil bu rüzgâr
artık yol almıyorum şafağında suların
kıyısı kıyım değil dışındayım zamanın
çözdü yelkenlerimi iplerinden yıldızlar

şimdi bir gökyüzüdür o bizans çarşıları
saraylarla avlarla kölelerle yanyana
köleler ki uzanmış her biri bir şafağa
her biri bir ağıtın vazgeçilmez uğrağı

o kırallar o gülen miraslı geniş yüzler
kutsal diye tapınan kurdukları o saygı
çürümüş gövdem bile onları anıp titrer

çoğalır bana varan beni aşan bu anı
çoğalır beni sana bir deniz evreninden
ölüme baş eğmeyen ölülerin rüzgârı

YABANSI VAKİT

senin vaktin uzun geniş göklerin vaktidir
o batık şehirlerdeki bağbozumlarının
kuğu başlı savaş arabasıyla kimbilir
yola çıkmış hangi öfkesinde tanrıların

kılıçlarımı daha tutmadan soylu kanlar
daha surlara çarpmadan dar baltalarımı
getirip senin vaktine asmış savaşçılar
getirip rum ateşlerinden ağıtlarımı

bir uzak bir başka tan yeridir senin vaktin
yasaklasam mümkün mü gölgeni sabahlara
donmuş denizlerimi kaldırsam geçilmesin

yazgısına açık tutacak kırallığımı
açık tutacak dağ yollarına sağnaklara
senin bir akşamüstü çıkıp gittiğin kapı

Hilmi YAVUZ (d.1936)

ÖLÜM ve ZAMAN

şiir ne? sonbahar içinde sonbahar
hoca kesik kesik yürüyordu
bir sur, bir suret, bir sure
çelebiyse uça uça yürümüştü
gökyüzü boydan boya tennure...
sevişti: bir gövde, bir karşı-gövde
sevişmek kendini erguvan
diye bilse de olur, bilmese de...

aşklar belli belirsiz yükseliyor

yollar belli belirsiz yükseliyor

yollar yakut uzaklıklardır
ve onlara ulaşmak, kimbilir
ne kadar, ne kadar zor...
yunus yana yana yürüdüydü
mevlânâ döne döne
bense kana kana yürürdüm
bir şair, neydi adı, şöyle diyor:

bir gülün biraz daha gül,
bir hüznün biraz daha hüzün
oluşu gibiydik
ayrıyken de, birlikteyken de...
yaşadık: bir kayboluşun kayboluşu..

şiir belli belirsiz yükseliyor

aşkları kendimle bezedim
ben aldım şiirin yılkısını
ben ürettim...
ve 'bir yazın kendi içine doğuşu...'
(ya da, ona benzer birşeyler)
diyebilmek...
yürüdüm: dile gelmek-
gelmemek arası bildiğim yerde
Ölüm! Söz'ün alçalan kışı
Ölüm! toplananın dağılışı:
Kitap, hüzün ve gövde...

Ölüm belli belirsiz yükseliyor

TEN SONNET'Sİ

ben tenime yürürüm; tenim benim gereksiz
et parçası, atılmış, duruyor bir kenarda...
âh, aşklar vardır şimdi, amaçsız ve ereksiz
birlikte dolaşırlar; yırtıcı ve hovarda...
belleğim? bir kurttur o! daima ipe sapa
gelmeyen birşeyleri parçalıyor... kemirgen!
aşk uzakta uluyor, yalnızlık lapa lapa
yığılıyor kapıma... âh, kendini kürerken
kaybolan kar günleri!... elimle yediririm
tenimi yeraltına... savaşlarda karartma
olduğunda örterler ya... ağır perdelerim
öyle kapalı işte... sımsıkı... bir kuşatma!

bir kurt nasıl kuşanırsa öyle kar günlerini:
aynalar kuşanıyor aynadaki tenini...

Yavuz Bülent BAKİLER (d.1936)

LÂLELİ-AKSARAY

Yine akşam, yine gurbet, yine başımda efkâr
Ve içimde şarkılı sesin
Gözlerimde çizgi çizgi duraklar,
Duraklarda hayal meyal sen misin?

Sen misin yan yana gezemediğim?
İnce sitemini sezemediğim
Sırrını bir türlü çözemediğim,
İçimdeki çetin sual sen misin?

Nasıl yürekten söylenmiş makam?
Dinlediğim bütün türkülerde gam.
Lâleli-Aksaray arasında bir akşam
Dinlediğim tatlı masal sen misin?

Ne derse aldırma şimdi artık el.
Gel bir akşam yine türkülerle gel!
İstanbul seninle çok daha güzel
İstanbul'dan güzel hayal sen misin?

Biliyorum seni türküler yaktı.
Türkülü gözlerin ıslak ıslaktı.
Şimdi beni sokak sokak her akşam vakti
Dolaştıran "Dişi kartal" sen misin?

Yine akşam, yine gurbet yine başımda efkâr
Ve yine içimde şarkılı sesin.
Gözlerimde çizgi çizgi duraklar
Duraklarda hayal meyal sen misin?

SIVAS'TA YOKSUL ÇOCUKLAR

Sıvas'ta Ulu Cami avlusunda çocuklar
Yalvaran gözlerle etrafa baka baka
Açıyorlar küçücük esmer avuçlarını:
–Emmilerim sadaka! Emmilerim sadaka!

Hükûmet Konağı'nın yanından biri
Bir kemik kalmış bir deri...
"Boya-cila yimbeş, boya-cila yimbeş!" diye ağlıyor
Ve daha fırça bile tutamıyor elleri.

Garipler Pazarı'ndan körpe çocuklar
Yorgunluktan güzelim yüzleri al al...
Öldüren bir çığlık dudaklarında:
–Boş hamal! boş hamal! boş hamal...!

Nane satan, su satan yetim çocuklar
Şarkı söyleyemediler, güneşe, aya...
Biliyorum ne masal dinlemeye doydular
Ne oyun oynamaya...

Benzinci'de, Yüceyurt'ta, Altıntabak'ta
Çocuklar var incecik yüzleri nurdan.
Ama toz-toprak içinde elleri ayakları
Oyuncakları çamurdan...

Ve günahkâr çocuklar, suçlu çocuklar
Mahkeme salonunda bakarım dizi dizi.
Bu suç bizim suçumuz, bu günah bizim
Affedin bizi.
Gökteki yıldızlar kadar sayısız
Ah yurdumun kimsesiz ve yoksul çocukları
Anladım farkınız yok koparılmış başaktan!
Alın bu gözleri benden, alın bu yüreği artık
Utanıyorum yaşamaktan.

ŞAŞIRDIM KALDIM İŞTE

Sözde, senden kaçıyorum doludizgin atlarla
Bazen sessiz sedasız ipekten kanatlarla
Ama sen hep bin yıllık bilenmiş inatlarla
Karşıma çıkıyorsun en serin imbatlarla
Adını yazıyorsun bulduğun fırsatlarla
Yüreğimin başına noktalarla, hatlarla
Başbaşa kalıyorum sonunda heyhatlarla
Sözde, senden kaçıyorum doludizgin atlarla.

Ne olur bir gün beni kapında olsun dinle
Öldür bendeki beni sonra dirilt kendinle
Çarpsan kara sevdayı en azından yüz binle
Nasıl bağlandığımı anlarsın kemendinle

Kaç defa çıkıp gittim buralardan yeminle
Ama her defasında geri döndüm seninle
Hangi düğüm çözülür, nazla, sitemle, kinle
Ne olur bir gün beni, kapında olsun dinle.

Şaşırdım kaldım işte, bilmem ki n'emsin?
Bazen kırkardeşimsin, bazen öpöz annemsin
Sultanımsın susunca, konuşunca kölemsin
Eksilmeyen çilemsin
Orada ufuk çizgim, bur da yanım yöremsin
Beni ruh gibi saran sonsuzluk dairemsin
Çaresizim çaremsin.
Şaşırdım kaldım işte bilmem ki n'emsin?

GECE YARISINDA BİR YALNIZ ADAM

Bir garip kimseydin bu şehirde,
Sevmezdin her akşam oturup içenleri.
Ve kimse bilmezdi o zamanlar
Düğüm düğüm içinden geçenleri,

Bir esmer kız severdin şiirler gibi,
Minyatürler gibi ince.
İçin içine sığmazdı, konuşamazdın
Çıkıp yanına gelince.

Efkârını dağıtmıyor şimdi her gece,
Ardarda içtiğin sigara
Ve başıboş akan ırmaklar gibi,
Dalıp dalıp gidiyorsun yollara.

Bütün sevdiklerin bırakıp gitti.
Yapayalnız kaldın artık.
Dokunsalar, ağlarsın çocuklar gibi
Büyüdü gözlerinde yalnızlık.

Biliyorum, böyle değildin önceleri
Türküler söylerdin sıcak.
Bir bekâr evin var şimdi karanlık
Bir odan var ağlayacak.

Özdemir İNCE (d.1936)

ADIYLA BAŞLARIM ONUN

İnce uzun bir çizgiydi
değirmi ve yumuşak bir el ayasında
dengesiydi yüreklerin
kan tutmasıydı can kulağıydı
bir dal gibi uzadı
bir yaprak gibi yeşerdi
azar azar ama hiç durmadan
azar azar ama çoğala çoğala

Göz hakkıydı yazın ucunda
çulha ipliğini ulaştırırken
demirci çeliğe su verirken
bir kavga kurulurken
bir duruşma biterken
göz hakkıydı günün soluğunda
azar azar ama hiç durmadan
azar azar ama çoğala çoğala

Uzaktan bir adın çağrılışıydı
teliydi sazın ve ağacıydı
gönlü diri kanı sıcak
sabahtan akşama umut
akşamdan sabaha umut
ha deyince göçebe evi sırtında
ha deyince yelkenler fora
uzaktan bir ünün çağrılışıydı
usul usul ama hiç durmadan
usul usul ama çoğala çoğala

Sonsuz bir köprü olsun diye
demirbaş deli duman dost ve can
sorulsun diye kan akçem
yürekler çakmaklansın diye
hasretler kavuşsun diye
döller döllensin diye
dağların doruğuydu
yelin yakışıydı
karaşın serinliğiydi döl yatağının
gün kavuşurken bir kardelen
usul usul ama hiç durmadan
usul usul ama çoğala çoğala

Kuş uçmaz kervan geçmez öfke
ey sen dağların can kulağı
suyun adı vardır nehirlerin üstünde
kanın adı vardır ilmikten ve acıdan
sözün adı vardır avcının avında
yirmi dört saatin saçağında

vurur dağlardan dağlara
yankır dağlardan dağlara
usul usul ama hiç durmadan
usul usul ama çoğala çoğala

Bu mu? Bu has bahçedir
Bu mu? Bu has gümüştür
Bu mu? Bu has ekmektir
bunlar göz pınarları
bunlar göz yaylası kan çanağı
güneş yanığı gül döğmesi
kâğıt ve kalem
akıl ve yürek
Bu mu? Bu başlamak onun adıyla
yeşersin diye elma
Bu mu? Bu başlamak onun adıyla
yenilensin diye doğa
Bu mu? Bu başlamak onun adıyla
yalın bir söz olsun diye
sonsuz bir yaz olsun diye
başlamak onun adıyla
usul usul ama hiç durmadan
usul usul ama çoğala çoğala.

Ülkü TAMER (d.1937)

O ESKİ BİR GÜVERCİNDİ...

O eski bir güvercindi, gittikçe hatırlanan,
O eski bir güvercindi, uçması da iyiydi bana kalırsa,
O eski bir güvercindi, çünkü tenhaydı şehirler,
Benim saçlarıma saklanırdı, benim saçlarım çalılara;
Onu görürdüm göllere girdiğinde, bıldırcın avladığımda akşama,
Gelir ateşime sokulurdu, o eski bir güvercindi,
Başka kimsecikler de yoktu galiba.

Bir başıma sevişen adam mıydım, ben neydim?
Silâhlarımı da severdim, güvercini de,
İnsanları da severdim, hiç görmemiştim oysa,
Ama ben insandım ya, o eski bir güvercindi,
O eski bir güvercindi herşeyi anlamaya.
Nasıl olduysa oldu, sardılar beni birden:
Kadınlar ve erkekler, kemikleri de ortada,
Anlamadım bir türlü, durmadan yürüdüler,
Durmadan toprak kazdılar, şapka giydiler;
Hürlük vardı, verdiler onu istemek için yeniden,
Belki aldılar geri, beni bağladılar ama;
O eski bir güvercindi, şaşırdı olanlara.

O eski bir güvercindi, bıraktı beni onlara,
Götürmedi kanatlarından bir başka yalnız suya,
Geçti çocuk gölgelerinden, dönmedi artık,
Yapacak işleri vardı utanmaktan başka.

YAZIN BİTTİĞİ

Yazın bittiği her yerde söylenir.
Böyle kırmızı kalkan görülmemiştir
Ölüleri örten yapraklardan başka.
Çünkü sahiden yaz bitmiştir,
Göle bakmaktan usanır insan,
Koru tutmaktan, yol gözlemekten;
Çadırlar toplanır, yaralar sarılır;
Durgun bir yolculuk, uzun bir şapka
Artık yaprakları beklemektedir.

Aşk mıdır kış gelince başlayan,
Beyaz bir kılıçta yürüyen aşka...
Bırakmaz olur kuşlarını ülkeler,
Yazın her yerde bittiği söylenir;
Yorgunluklar çoğalır silâhlardan sonra;
Kardan mezarları görülür ıssızlığın
Ölü öpüşlerin koyuluğuyla...
Aşk kalmıştır otlarda yılı götüren,
Cesur savaşçıları taşıyan kışa.

Her yerde yazın bittiği söylenir,
Çürür çiçeklere yapışan kanlar;
Belki uzaktan iki atlı yaklaşır,
Belki yakından iki yaprak kalkar;
Akşamın örtüsü derelerde yıkanır,
Gökyüzünü görünce gecenin devi
Çıkarıp şapkasından yıldızlar saçar,
Cüceler bunu bilir, gürgenler bilir,
Aşkın uyumadığı her yerde söylenir.

Türkân İLDENİZ (d.1938)

BİLİNEN GERÇEK

En güçlü mısraların buruklaştığı yerde
Umudum yitecek, biliyorum
Bakışın güzelliğe, toprak diriye susamış bir kere
Biliyorum

Birbiri ardınca sürüp gider ağrılarım
İnsan sevgisi, ölüm korkusu uç uca
Hayata tutku dağlarca da olsa
Bu yürek bir gün soğuyacak
Biliyorum.

Beklemekle geçti ömrümüz
Günler günleri kovalamakta
Yıllardır edilen dua gerçekleşmedi henüz
Yeşilliğine sığındığımız dallar,
Yapraksız kaldı bir anda.

Karanlığı boğuk boğuk gecelerin
Bakire sabahları yok, biliyorum
Sonsuz ışık ancak
Evrenler ötesinde.

Silmek kolay değil alın yazısını
Yaratılmışız, yaşıyoruz, karınca kaderince
Hayata sımsıkı sarıldığımızda
İstesek de, istemesek de
Saatler ansızın duracak
Biliyorum.

Husrev HATEMİ (d.1939)

ÜMİT, ÇARESİZLİK İKİLİSİNE GAZEL

Ne zaman ki ölümle can çatışır,
Bitişir hayat çemberinde uçlar.
Onlar, nerden gelirler o kuşlar?
Ötüşür yüzlercesi benlikte.
Değişmez bir senin varlığın var
Değişir durmadan değişkenlik de.
Yıllarca sürecek daha bu kavga
Yatışır gerçi ölümle bizde.
Çaresizlik ümit ışığına bir gün
Dönüşür belki de içimizde
Ortak ışığındır ümit bir gözlerimizde
Işır, bir de en uzak yıldızda.

AŞKA REDDİYE

Kapılmayı göğün maviliğine,
Bir güneşle bütün bir gün mutluluğu,
Unutalı yıllar geçmiş aradan.
İnansaydım sana eskisi gibi,
Hatırlat derdim belki yine.
Sen yoksun ey aşk, insanlar arasında yangın yerleri,
Kısa yakınlıkların yıkıntıları var.
İşin kötüsü daha sevginin başında,

Ellerinde hesap cetvelleri,
Kâr ve zarar hesaplıyor insanlar.
Kişiler acıyacak, kin duyacak
Ve sevecek de bir zaman.
Fakat sürekli sevgiler sağanağını sildim aklımdan.
Bir zaman resmin olan cebimde ey sevgili!
Şimdi dörde katlanmış,
İlk kolesterin tahlili.
Ve aslı olmayan bir şeye,
Beni bunca yıl inandırdı diye,
Dargın öleceğim Fuzulî'ye.
Aşk, yoksun sen, seni biz uydurduk,
Saatleri unuttuk, aklımızca zamanı durdurduk.

Erdem BEYAZIT (d.1939)

KAR ALTINDA HÜZÜN DENEMESİ

Dünyanın en uzun hüznü yağıyor
Yorgun ve yenilmiş insanlığımızın üstüne
Kar yağıyor ve sen gidiyorsun
Ağlar gibi yürüyerek gidiyorsun
Belki bulmaya gidiyorsun kaybettiğimiz
O insan ve tabiat çağını

Dön bana ve dinle
Kuşlar uçuşuyor içimde

Loş bir keman solosu gibi
Kuşların uçuştuğunu içimde
Dön bana ve dinle

Karanlık denizlerin dibinde
Birtakım incilerin olduğunu
Birtakım incilere ve hatıralara
Neden bağlı olduğumuzu unutma.

Duy beni ve dinle
Denizler boğuşuyor içimde.

Unutma diyorum ama sen anla
Anlat bizim de yaşamak istediğimizi onlara

YOK GİBİ YAŞAMAK

Boğuk bir bakışın oluyor senin
Bir girdap derinliğinde kayboluyor gibiyim
Yok gibi yaşamak bu kalkıp kurtulmak gibi kalabalıktan
Durma bana türkü söyle Anadolu olsun
Susuz dudak gibi çatlak olsun
Karanfil gibi olsun kara çiçek gibi solgun yüzün
Durmadan akıyor kalbim ayaklarına bana karanlık bakma
Ağıyorum bir karanlık karayel saçlarına
Çekme ülkemden nar yangını gözlerini
Beni bu kentten kurtar beni yalnız ko git beni
Arıyorum arıyorum o ilk çağ ırmaklarında sedef ellerini

Susmam seni ürkütmesin içimde çağlar var bilmelisin
Katı bir yalnızlık bu bilmelisin
Kaçmam kendimi bulmam ben senden yoksunum iyi bilmelisin.

Şu yalnızlık çıkmazında önümde niye sen varsın
Niye herşey bir anda kayıyor sen kayıyorsun
Kalbim niçin bu kadar yabancı sen niye yoksun
Bir sam yüklü geceleri içimden atamıyorum
Niye bunları bir anda unutamıyorum

Hadi tut elimden gök gibi ölü kadar yalnızım.

Cahit ZARİFOĞLU (d.1940)

AYNA

Ve gözüm eşyamda değil
Yoruldum maddemden
Ta ki dünya bitti
Köşk kurdum sakin oldum

Dehlizsiz ve tabakasız
Kör bir hayvan gibi
Rızkına etiyle yanaşan
Karanlık bir evdir gövdem

Güneşte asla karanlık yoktur dediler
Ve onlar yoluna cihet ettim vatan tuttum

Büyük yeni bir hayat bildim
Yeni yeni bildim yoksa ölüyordu bir şey
Bir insan binası yıkılıyordu durmadan

Yüksel PAZARKAYA (d.1940)

SÖZ

düşüyor en sevimli sesi türkçenin
düşüyor buruk bükük bir ötüş
zehir son noktası sevincin
bir çile söz sözün çilesi
ilk yağmur ilk kar korkum
üzerime üzerine havanın kiri

niçin severim niçin korkarım
yeni bir türkü bu gerilim
çeken nedir ürküten ne ilkte
donar ve baskı sözün zinciri
bir çile söz sözün çilesi

TANRIYA TANRIYA

bir gün doru koşular yerine
tefek/kür
durup durup geriye bakmak
yaş/lanıyor insan
yaklaşıyor
tanrıya

bir gün atılgan tasarım yerine
tasa/vvuf
dalıp dalıp gizemlere
uslanıyor insan
uyumlanıyor
tanrıya

OZANSAN

ozansan istiyorsun gizli
koylarında insanın
güzel şiirler yazmak
güzeli bir sancı gibi büyütüp
şiiri bir bozgun gibi yaşamak
ve doğuramamak
yaralar seni de delik deşik

ozansan
toplumu yaralarıyla soluyan
ulu bir yaratık
insanı sancı topları
ve doğayı ve evreni
var olan herşeyi
yalnız var olan
görüyorsan
deşmek istersin dünyayı
olana kendini katarak

Ataol BEHRAMOĞLU (d.1942)

HERŞEY ŞİİRDİR...

Herşey şiirdir, uğultusu rüzgârın
Bir ırmağa usulcacık yağan kar
Her gece okunan bir dua çocuklukta
Gökyüzünde bölük bölük turnalar

Herşey şiirdir, sevinç ve keder
Dünyada olmak duygusu...
Kıyıda, ıssız kayalıklarda
Kendi başına ışıldayan su

Herşey şiirdir, şimdi, şu anda
Ak kâğıt üstünde dolanan elim
Karşıki avluda salınan söğüt
Yandaki odada uyuyan bebeğim

Herşey şiirdir, ve imgeler ki
Sancılı ve karmakarışıktırlar
Bir elden bir başka ele geçen duyum
İki ırmak gibi birleşen dudaklar

Herşey şiirdir, çağrısı aşkın
Bahar toprağından yükselen tütsü
Umut ve acı, başlayan ve biten,
Yağmurun ve akıp giden hayatın türküsü

Her şey şiirdir ve bir gün belki
İlk aşkım ilk göz ağrım şiir
Koynunda ona yazdığım mektuplar
Bir yerlerden çıkıp gelecektir...

UNUTTUM, NASILDI ANNEMİN YÜZÜ

Unuttum, nasıldı annemin yüzü
Unuttum, sesi nasıldı annemin.
Gece bir örtü olsun anılardan
Kara yüreğime örtüneyim.

Unuttum, nasıldı annemin gülüşü
Unuttum, nasıldı ağlarken annem.
Yaşam sallasın kollarında beni
Küçücük oğluyum onun ben.

Unuttum, elleri nasıldı annemin
Unuttum, gözleri nasıldı bakarken.
Kuru ot kokusu getirsin rüzgâr
Yağmur usulcacık yağarken.

Dilâver CEBECİ (d.1943)

DÖNENCE

Hani kısrak memelerinden ufukları sağardık
Esrik dolunaylar öperdi çekik gözlerimizden
Gökten firuze yağardı hep firuze yollara düşerdik
Böyle kirli değildi maviler
Denizler böyle soluksuz...
Topla çadırları apakayım burdan gidelim.

Bir divane kirmene sarardık sonsuz mesafeleri
Alp eren dağlara yaslanırdık korkulardan âzâde
Uçmaktan ırmaklar gelir çimerdik sularında
Önce kubbeler yıkıldı üstümüze
Gökler çökecek birazdan...
Eğerle atları apakayım burdan gidelim.

Sallanır dururdu güneş bir tuğun saçaklarında
Göğçek ormanlarda göğerirdi sevdamız
Oturur bengü taşlara adımızı vururduk
Böyle sert değildi kayalar
Uçurumlar böyle dipsiz...
Giyindir çocukları apakayım burdan gidelim.

Bir yaz gecesinde çıkalım samanyoluna
Ata bergüzarı yıldızlara konalım
Bir ince yağmur yağsın uyansın kervansaraylar
Böyle ürkek değildi bakışların
Kirpiklerin böyle ıslak...
Haydi sil gözlerini apakayım burdan gidelim.

Refik DURBAŞ (d.1944)

MAVİ SERÇE VE KARDAN ADAM

Bir mavi serçe penceremin önünde
göz pınarlarında kar demetleri
buza kesmiş ötüşü cinneti seslemekten
başı düştü düşecek karanlığın omuzuna

Bir kardan adam penceremin önünde
kimsesiz nice özlemlerin ateşine yanmış
nice sevinçlerin ayazında üşümüş yüreği
türkü çığırıyor: Atlas döşek sereyim
aç koynuna gireyim
açıldıkça ört beni
var olduğun bileyim
Sesi uçtu uçacak çılgınlığın zulasından

Bir mavi serçe, kardan adam, yalnızlık
akşam kar yağıyor penceremin önüne
bir nar çiçeğine düşüyor ayrılığın gölgesi
eli değdi değecek saçlarına rüzgârın

Beşir AYVAZOĞLU (d.1946)

EVLER VE DEVLER

Çıldırmış iğde kokusu köşeyi döner dönmez
ve bir küçük ahşap ev, kapısı çifte kanatlı
haminnem yalnızlığı hababam dokur
bir çift hacıleylek bacada takır takır
pencerede fesleğen
adam aman fesleğen

Yüklüklerde hamminnemin devleri ve cinleri
gece gündüz demez uyurlar horul horul
ağaçları kağşamış bütün eski evlerin
yüklükleri derin, karanlık kuyulardır
adam adam kuyular

Hızır İlyas İskender, karanlık kuyularda
fellik fellik ararlar ölümsüzlük suyunu
ölümü düşünmezler, ah şimdiki çocuklar
ölüm sözlüklerden silinmiş bir kelime
ölümsüzlük, ölümü düşünmemek

Ve bir gün uyandılar devlet cinler ifritler
kokmaz oldu iğdecik, leylekler göçüp gitti
haminnemin can kuşu pır diye uçup gitti
yatırdılar haminnemi ıpıslak teneşire
ve devler cinler ifritler, yüklüklerde
ağladılar haminname
haminneee haminneee

Ah aman ben, haminnemin incecik ölüsünü
göreli beri teneşirde, aman aman teneşir
ölümü düşünürüm

İsmet ÖZEL (d.1944)

İÇİMDEN ŞU ZALİM ŞÜPHEYİ KALDIR YA SEN GEL YA BENİ ORAYA ALDIR

Ağzının bir kıvrımından cesaret bularak
Ter yürekte susayışlar yaratan yağmurlara açıldım
Kalmışsa tomurcuklar önünde sendeleyen çocuklar
Kalmışsa bir kaç ısrar ölümle yarışacak
Onların yardımıyla dünyamıza acıdım

Dünya. Çıplak omuzlar üstünde duran.
Herkes alışkın döl yatağı borsalarla ağulanmış bir dünyaya
Benimse dar
Çünkü dargın havsalamın
Gücü yok bazı şeyleri taşımaya.
Önce kalbim lânete çarpa çarpa gümrah
Sonra kalbim gümrah ırmakları tanımaktan kaygulu
Sakın Styks sularının heyulâsı sanmayın
Er gövdesinde dolaşan bulutun simyası bu.
Biraz üzgün ve Ömer öfkesinde biraz
Öyle hisap katındayım ki katlim savcılardan sorulmaz
Ne kireç badanalı evlerde doğmuş olmak

Ne ellerin hırsla saban tutuşu
Ne fabrikalarda biteviye üretilmekte olan kahır
Dev iştihasıyla bende kabaran aşkı
Yetmez karşılamaya.
İnsanlar
Hangi dünyaya kulak kesilmişse öbürüne sağır
O ferah ve delişmen gözüken birçok alınlarda
Betondan tanrılara kulluğun zırhı vardır
Çelik teller ve baruttan çatılınca iskeletim
Şakaklarıma dayanınca güneş
Can çekişen bir sansar edasıyla
Uğultudan fark edilmez olunca konuştuğum
Kadınların sahiden doğurduğuna
Toprağın da sürüldüğüne inanmıyorum
Nicedir kavrayamam hâller içinde halim
Demiri bir hecenin sıcağında eriyor iken gördüm
Bir somunu bölünce silkinen gökyüzünü
Su içtiğim tas bana merhaba dedi, duydum
Duydum yağmurların gövdemden ağdığını.

Sen ol küçük bir kıvrımdan, bir heceden
Aşk için bir vaha değil aşka otağ yaratan
Sen ol zihnimde yüzen dağınık şarkıları
Bir harfin başlattığı yangın ile söndür
Beni bir ses sahibi kıl, kefarete hazırım
Öyle mahzun
Ki hüzün ciltlerinde adına rastlanmasın.

MATARAMDA TUZLU SU

West Indies, Kızıl Elma, İtaki, Maçin!
Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.
Beyazların yöresinde nasibim kalmadı
Yerlilerin topraklarına karşı suç işledim
Zorbaların arasında tehlikeli bir nifak
Uyrukların içinde uygunsuz biriyim
Vahşetim
Beni baygın meyvaların lezzetinden kopardı
Kendime dünyada bir
Acı kök tadı seçtim
Yakın yerde soluklanacak gölge bana yok
Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.
Uzak nedir?
Kendinin bile ücrasında yaşayan benim için
Gidecek yer ne kadar uzak olabilir?
Başım açık, saçlarımı ikiye
Ortadan ayırdım
Kimin ülkesinden geçsem
Şakaklarımda döğmeler beni ele verecek
Cesur ve onurlu diyecekler
Halbuki suskun ve kederliyim
Korsanlardan kaptığım gürlek nara
İşime yaramıyor
Rençberlerin o rahat
Ve oturmuş lehçesinden tiksinirim
Boynumda
Bana yargı yükleyenlerin

Utançlarından yapılma mücevherler
Sırtımda sağır kantarı gizli bilgilerin
Mataramdaki suya tuz ekledim, azığım yok
Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

Bir hayatı, ısmarlama bir hayatı bırakıyorum
Görenler üstünde iyi duruyor derdi her bakışta
Askerken kantinden satın aldığım cep aynası
Bazı geceler çıkarken
Uçarı bir gülümseyişle takındığım muşta
Gibi lükslerim de burda kalacak
Siparişi yargıcılar tarafından verilmiş
Bu hayattan ne koku, ne yankı, ne de boya
Taşımamı yasaklayan belgeyi imzaladım
Burada bitti artık işim, ocağım yok
Uzun yola çıkmaya hüküm giydim.

Behçet AYSAN (1949-1993)

BİR YALNIZ NAR AĞACI

tahta pancurlu taştan evin
penceresi nar ağacına bakardı
eski tersanenin yamacında
dalları sarkmış o yalnız nar ağacı

on beş yıl önce
o yalnız nar ağacının dibinde
oturup geleceği konuştuğumuz
çocuklar şimdi yok

birçoğu başka sokaklarda
yürümekteler

on beş yıl sonra
o yalnız nar ağacının dibinde
oturup düşündüm bunları

saçlarımıza aklar düşüren
zor günleri

kenar mahalleleri
bebek ölüm hızını, çocuk işçileri

biliyorum
bir gün bir başka nar ağacının dibinde yine

bir başka
çocuklar
Türkiye'yi konuşacaklar.

Ebubekir EROĞLU (d.1950)

ALDI SİMURG'UN ELÇİSİ: ŞARKI

seyyid nebi bize bir gül bıraktı
kanatların çırpınıp süzüldüğü gün
kaç yüreğe güç verir râyihası
seyyid nebi bize bir gül bıraktı

bizse hep kapı önündeyiz
kapansa da altı kara parçası
yedinciden bir yol bir iz buluruz biz
seyyid nebi bize bir gül bıraktı

BABA OCAĞI

susuzluğa bile dayanıklı çeşmelerin mermerinde
kaç yılsa kaç yıl
bizim elimiz kolumuz bağlansa
yürek der ki
ben ona bakarım dosdoğru
bir işim var
baktığım
açıldığım
bakıp açıldığım
açılıp kanatlandığım

şu eski dünyanın İstanbul'unda
birini bekler gibi durdu ağaçlar
çıktığım sabahta dikilince karşıma
ne tuttu beni ne itti evler
talan edilmiş bahçelere konmuştu sanki
ve kapılarında telâş
ve koşuşmalar
hiçbir haber beklemiyor gibi insanlar
verilmiş
eskimiş
verilmiş eskimiş her haber
çoktan yitirmişti bekâretini

birçoğumuz bakakaldı
bir görünüp kayboldu parıltılarla
güney meyvelerinin kokusu
ancak o çekip çevirir bizi diye
bakir bir ormanı dilesem
üşümüş kimseye ışık
susamış kimseye su

Tuğrul TANYOL (d.1953)

ZAMANSIZLIK HÂLİ

insanı insana bağlayan ipler çözülünce
yağmurun gölgelediği bir minareler şehrinde
herkeste bir atlıkarıncadan inmenin sarhoşluğu
beden yıkılmış bellek yerli yerinde

suların karardığı yerde bir eski zaman taksimi
ney ve kanun, şarap ve aşk
sanki ismin zamansızlık hâli
çalınıyor da kulağıma bilmem nereden
bir çocuk koşarken gülüyor ve büyüyor birden

bir el satrancın taşlarını oynatıyor durmadan
ve yitik avluda zaman
rüzgârın prensliğine uzanan yollar boyunca
gölgeden fillerin mezarlığını arıyor

hicretin kaçıncı yılı bu?
atların boyunlarında biriken ter
çölün kumları kadar çoğaldığında bil ki
durmak zamanı gelmiştir
ve yağmurun nereye yağacağını kim bilebilir?

ZAMANIN TOZLARI

duvardan duvara genişleyen parmaklıklar boyunca
nereye giderdi kurumuş yapraklarla eylül sonları
bir boşluğa açılan pencereden dolardı güz
çocukluk saatleri, masallar
ve aklımın kuytusunda aylak
bir kırlangıç kanat açardı solgun göklere

tepede gece yeni bir günü boğardı
yalnızca çocuklar giderdi o ıssız yollardan
beyaz giysileri içinde
buruşan yapraklara dönerdi zaman

gömülürdü eski bir sandıkta uyuyan gizli define
günlerin arasına, tozların, kararan bulutların
aç kaldıkça koparmak için düşerdi ellerine
çiçekleri kurumuş bir ağaç, paslanmış bakır, çıkmayan fal
renkleri solmuş bir minyatürden fırlardı Deccal

avluda rüzgârın kızgın bir at gibi kişnediği
zamanın tozları mı ben vardıkça uçuşan
camları parçalayan, duyardım, daha o zaman,
bir gün yüksek bir yere çıkıp eğilmiştim
çocukluğumdu, sokaktan geçen, koşarcasına

kırılmış elmas, toza bulanmış baykuş, yükseklere uç
tırman dâllara, düşür olgunlaşmış meyvayı
kurumuş bir ırmağı buluştur kalbin kanayan sesiyle

ve sor ona-en güzel gece hangi bahçede dolaşır
hangi tepede rüzgâr kaç oğlak doğurur
kaç akrep sokar yeni emzirilmiş umudu-
zamanın örümceği boğarken kozasından çıkan kurdu

sınırsız genişliği altında ejderha bulutların
biz büyüdükçe yükseldi hep duvarlar
bilemedik bir türlü
ölümden önce ne var-
ölümden önce ne var